

**අපේ
රාජ්‍යේ**

**අඳුරු
අහඹු**

රාජ්‍ය අංශයේ දුර්වර්තාවන්
පිළිබඳ විමසුමක්

 **TRANSPARENCY
INTERNATIONAL
SRI LANKA**
a nation that upholds integrity

අපේ රාජ්‍යේ අධ්‍යයන අනුමැතිය

රාජ්‍ය අංශයේ දැක්වියාලිනි
පිළිබඳ විමසුමක්

අපේ රාජ්‍යේ අඳුරු අහුමුලු

© Transparency International Sri Lanka

ප්‍රථම මුද්‍රණය - 2016

ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් ශ්‍රී ලංකා
අංක 5/1, චිලිබන්ධු පාර, කොළඹ 05
දුරකථන - (94) 11 4369781
ෆැක්ස් - (94) 11 2 501 707
වෙබ් අඩවිය - www.tisrilanka.org

ISBN: 978-955-1281-79-3

සියලුම හිමිකම් ඇවිරිණි. මෙහි අන්තර්ගත කරුණු උපයෝගී කරගැනීමේදී,
ප්‍රකාශනය කිරීමේදී ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් ශ්‍රී ලංකා ආයතනයේ ලිඛිත
අවසරය ලබාගත යුතුය.

ගෞරවනීය රටක් සඳහා

රටක රාජ්‍ය ආයතන පද්ධතියෙහි ක්‍රියාකාරීත්වයෙන් ඒ රටෙහි තරම තීරණය කළ හැකිය. ආයතන පද්ධතිය කාර්යක්ෂම නම් ඒ රටෙහි රාජ්‍ය කාර්යක්ෂමය. යහපත් නම් ඒ රාජ්‍ය යහපත්ය. දූෂිත නම් ඒ රාජ්‍ය දූෂිතය.

එහෙයින් ලංකාවේ රාජ්‍ය ආයතන පද්ධතිය දෙස බලන විට අපට දක්නට ලැබෙන්නේ කෙබඳු රාජ්‍යයක් දැයි මෙහි පළ කෙරෙන ලිපි පෙළ හැඳුරීමෙන් ඔබටම තීරණය කළ හැකිය.

කොළඹ මහ නගර සභාවේ ටෙන්ඩර් කමිටුවකට සහභාගී වී කිසිදු අදහසක් නොදක්වා හිස වැනීමෙන් පමණක් ලක්ෂ හැත්තෑවක් ඉපැයූ මන්ත්‍රීවරුන් ගෙන කතා ඔබට කියවීමට ලැබේ. වැඩි දුරටත් කියවන විට පොදු මගී ප්‍රවාහන සේවයෙහි සේවා ලාභීහු මෙන්ම සේවකයෝ ද සිටින්නේ නොසතුටින් බවත් ඊට හේතුව දෘශ්‍ය බවත් ඔබට වැටහේ. ඒ හැරුණු විට සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය දූෂිතම අමාත්‍යාංශයක් බව කියන්නේ රටේ ජනාධිපතිවරයාමය. හිසි මඟ යමින් රියදුරු බලපත් අයදුම් කරන අයදුම් කරුවන් දූෂිත මඟට යොමු කිරීම පරීක්ෂකවරුන්ගේ රාජකාරියේ කොටසක් වී තිබේ. දූෂණයේ අයත්ත රටටම කියා දෙන්නේ අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයෙහි. ආගමනය සහ විගමනය දුසැරි චාරිකාවන්ගෙන් දූෂිත වී තිබේ. අඟුරු කකා වතුර බී බී කොළඹ දිවු යකඩ යකා අදු පරාවම කකා බී බී පරාවෙහිම ගිලී පරාවටම යන පරාපීර්ණ සේවාවක් බවට පත් වෙමින් තිබේ.

මේ අප රටෙහි රාජ්‍ය ආයතන පද්ධතියෙන් කොටසක තතු පමණි. සමස්තය බලන විට තවත් බිහිසුණුය. මේ සියල්ලෙන් පිලිබිඹු වන්නේ අපේ රටෙහි රාජ්‍යයේ ස්වභාවය බව අප වටහා ගත යුතුව ඇත.

එබඳු රටක වාසය කරන පුරවැසියන් ලෙස මේ වනාහි තවදුරටත් අප ඉවසා සිටිය යුතු තත්ත්වයක් නොවේ. තොරතුරු දැන ගැනීමේ අයිතිය ඇතුළු මූලික ප්‍රතිසංස්කරණ මඟින් දැනටමත් අපි මේ තත්ත්වය වෙනස් කිරීමට මුල පිරීමක් කර ඇත්තෙමු. තවදුරටත් ඒ වෙනස්කම් ඉදිරියට ගෙන යමින් මේ දේශයෙහි ගෞරවනීය රාජ්‍යයක් නිර්මාණය කිරීමේ සද්කාර්යයට දායක වීම අද යුගයේ ප්‍රමුඛ කාර්යය භාරයක් බව මේ ලිපි පෙළ හඬගා කියයි.

පටුන

- පුංචි ආණ්ඩු : තරමට නොවෙයි ගඳ. පළාත් පාලන ආයතන තුළ රජයන දුසැරිය පිළිබඳ විමසුමක්. 01
- පොදු මඟී ප්‍රවාහන සේවය : මේ යන්නේ කොයි පාරේ? 15
- කොහොමද සතියේ? : සෞඛ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ දූෂණ සහ ඒවා මැඩලීමේ අභියෝග 23
- හරි මඟ තිබිය දී වැරදි මඟ යන මෝටර් රථ ප්‍රවාහන දෙපාර්තමේන්තුව. 35
- දූෂණයේ අයත්ත මෙන් : අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයෙහි දූෂණ වංචා. 39
- පාස්පෝට් කන්තෝරුවේ දුසැරි පාටි. 47
- වසුරු කකා වටේ දුවන යකඩ යකා : ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව. 56

පුංචි ආණ්ඩු: තරමට හොඳෙයි ගඳ!

පළාත් පාලන ආයතන තුළ රජයන දුසැරිය පිළිබඳ විමසුමක්
ලසන්ත ද සිල්වා

පුරවැසියාගේ උපතේ සිට මරණය තෙක් ආධාරකයක් විය යුතු පළාත් පාලන ආයතන පද්ධතිය කුණු වී ගඳ ගසන තත්ත්වයකට පත්ව ඇති අයුරු මෙම සිද්ධි අධ්‍යයනයෙන් හෙළිදරව් කෙරේ.

උපතේ සිට මරණය තෙක් පුරවැසි දිවිසැරිය හා බැඳුණු පළාත් පාලන ආයතන තුන් ආකාරකින් වත්මනෙහි ශ්‍රී ලංකාව තුළ ක්‍රියාත්මක වෙයි. බිම් මට්ටමෙහි මහජන සේවා සපයන, රාජ්‍ය නිලධාරීන් හා මහජන ඡන්දයෙන් පත්වූ පුරවැසි නියෝජිතයන් යන සහභාගිකයන්ගෙන් හා ඇතැම් අවස්ථාවන්හි පුරවැසියන්ගෙන් ද සුසැදිව ප්‍රාදේශීය සභාව, නගර සභාව හා මහ නගර සභාව සේවා සපයන අතර වඩාත් ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල ප්‍රාදේශීය සභා ද අනතුරුව නාගරික ප්‍රදේශ උදෙසා නගර සභා හා මහ නගර සභා ද ස්ථාපනය කොට ඇත.

එහෙත් මේ පිළිබඳව වන සීමාවන් ඇතැම් විට අපැහැදිලි බව පෙනෙනුයේ මොනරාගල වැනි නගරයක් උදෙසා ප්‍රාදේශීය සභාවක් ද, ඊට වඩා කුඩා නාගරික ප්‍රදේශයක් වන නපුතලේ වෙනුවෙන් නගර සභාවක් ද පිහිටුවා ඇති අවස්ථාව වැනි නිදසුනකදීය. කෙසේ වෙතත් ඒ සඳහා බලපාන ලද්දේ පැරණි ගම් සභා හා සුළු නගර සභා ක්‍රමය විය යුතු අතර දශක කිහිපයකට ඉහත සුළු නගර සභා ස්ථාපිත කොට තිබුණේ එවක පැවති ජනගහණ හා නාගරික ව්‍යාප්ති රටාවන් අනුව විය යුතුය.

ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් පාලන ඓතිහාසිකය

ශ්‍රී ලංකාවේ ජනාවාස ව්‍යාප්ති රටාව ඉතිහාස ලේඛන ඇසුරෙන් හඳුනාගැනීම සඳහා ප්‍රමුඛ මූලාශ්‍රය වන මහාවංශයට අනුව විජයාවතරණයෙන් අනතුරුව බිහිවූ අනුරාධග්‍රාමය, උපතිස්සග්‍රාමය ආදී ජනාවාසයන් පාලනය සඳහා ක්‍රමවේදයක් පවතින්නට ඇති නමුත් වඩාත් විධිමත් පළාත් පාලන ක්‍රියාවලියක ආරම්භය පණ්ඩුකාභය රජ දවස සිදුවන්නට ඇතැයි විශ්වාස කළ හැකිය. අනුරාධ ග්‍රාමය වඩාත් විධිමත් නගරයක්ව අනුරාධපුරය ලෙස ප්‍රතිස්ථාපනය වූයේ පණ්ඩුකාභය රජ දවසය. හෙතෙම ඇතුළු නුවර, පිටිනුවර ආදී වශයෙන් වෙන්කොට විධිමත් වීදී අපවිතන, පද්ධති හා පිවිසුම් ආදිය පිහිටුවා සැලසුම් කළ නගරයෙහි පාලනය සඳහා “නගර ගුත්තික” නම් තනතුරක් නිර්මාණය කළේය. මෙම ආදර්ශය පසුකාලීන රාජ්‍ය පාලන සමයන්හිදී ද විවිධ ස්වරූපයන්ගෙන් ක්‍රියාත්මක වූ අතර ග්‍රාමීය පාලන කාර්යයන් සඳහා ද රාජ්‍ය නිලධාරීන් පත්කොට තිබූ බවට සාධක හමුවේ. එසේම ගම් වැස්සන්ගෙන් සමන්විත ගම් සභා ක්‍රමයක් ද ඉතිහාසයේ පටන් ක්‍රියාත්මක විය.

1818 උඩරට කැරැල්ල හෙයින් පැවති ගම්සභා ක්‍රමය අහෝසි කිරීමට ඩුනාන්යන් ක්‍රියා කළ ද නැවත 1833 කෝල්බෲක් කැමරන් ප්‍රතිසංස්කරණ මඟින් ග්‍රාම කමිටු ක්‍රමයක් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා යෝජනා කෙරුණි. 1856 දී ගම් සභා යළි ස්ථාපිත කරන ලදුව ඩුනාන් ආණ්ඩුව ප්‍රාදේශීය පරිපාලනය සඳහා පත් කළ ආණ්ඩුවේ ඒජන්ත තැනගේ මූලිකත්වයෙන් ක්‍රියාත්මක වූ ඒවාට නියෝජිතයින් පත්කිරීම ඔහු විසින් සිදුකෙරුණි.

1865 වනවිට සැළකිය යුතු අන්දමේ බලතල සහිතව කොළඹ සහ මහනුවර මහනගර සභා පිහිටුවන ලද අතර ඒවායේ පත් කළ හා ඡන්දයෙන් පත්වූ නියෝජිතයෝ වූහ. 1931 ඇතිවූ ප්‍රතිසංස්කරණවලින් අනතුරුව පූර්ණ වශයෙන් මෙම මහනගර සභා මහජන ඡන්දයෙන් පත්වූ නියෝජිතයන්ගෙන් සමන්විත විය. ගම්සභාවලට මුල්වූ ග්‍රාම කමිටු ද 1938 දී පමණ ඡන්දයෙන් නියෝජිතයන් පත්වූ හා ඔවුන්ගේ බහුතර කැමැත්තෙන් සභාපතිවරයා පත් කර ගත් ව්‍යුහයක් බවට පත්විය. ඒ වනවිට මේවා ඉඩම් බදු අයකරනු ලබන මාර්ග, ජල පහසුව, සනීපාරක්ෂාව ආදී පොදු අවශ්‍යතා

විෂයයෙහි ක්‍රියාත්මක ආයතන විශේෂයක් බවට පත්ව තිබුණි. 1920 අංක 11 දරණ පළාත්පාලන ආඥා පණත මඟින් තෙවැනැන් පළාත් පාලන ආයතන ක්‍රමයක් ඇතිකිරීමට යෝජනා කෙරුණි. 1939 වනවිට දිවයින පුරා ප්‍රදේශ රැසක නගර සභා හා සුළු නගර සභා ආරම්භ කොට තිබුණි.

නිදහසින් පසු ශ්‍රී ලංකාවේ ද පළාත් පාලන ආයතන ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක වූ අතර නව අණපණත් මඟින් ඒවා වෙත විවිධ බලතල පැවරී තිබුණු අතර මධ්‍යම රජය සතු ඇතැම් විෂයයන් වෙන්කොට දී තිබුණි. 1988 වනවිට දිවයිනේ සියලු ගම්සභා ප්‍රාදේශීය සභා ලෙස නාමකරණය වී තිබුණු අතර වඩා බලතල සහිත හා සංවිධිත ඒකක විශේෂයක් බවට පරිවර්තනය විය. මහ නගර සභා, නගර සභා හා ප්‍රාදේශීය සභා පහත් ප්‍රකාරව පාලනය වුණු මේවා බිම් මට්ටමේ හා ජනතාවට සම්පතම දේශපාලන නියෝජිතයන්ගේ බවට පත්වෙමින් ජාතික දේශපාලනයේ නිඹිර ගෙවල තත්ත්වය නිරූපණය කළේය. අද වන විට ශ්‍රී ලංකාවේ මහ නගර සභා 23ක්, නගර සභා 41ක් සහ ප්‍රාදේශීය සභා 271 ක් වශයෙන් ක්‍රියාත්මක වන සමස්ත පළාත් පාලන ආයතන ගණන 335කි. ඒ සියල්ල සඳහා මහජන ඡන්දයෙන් නියෝජිතයන් තේරී පත්වන අතර දේශපාලන පක්ෂ අතිශය වැදගත්කමක් ආරෝපණය කරමින් සිය අපේක්ෂකයින් නියෝජිතයන් ලෙස දිනවීම සඳහා මැතිවරණ සටනේ නියැලෙයි. ජාතික දේශපාලනයට පිවිසීම සඳහා වන හිනිමගක් සේ භාවිතා කෙරෙන පළාත් පාලන ආයතන නියෝජනයෙන් කොළඹ මහනගර සභාවේ මැද කොළඹ මන්ත්‍රීවරයාට සිටි රණසිංහ ප්‍රේමදාස කොළඹ නගරාධිපතිවරයෙකුට සිටි කටානායක කරු ජයසූරිය ආදී බොහෝ ජාතික තලයේ දේශපාලනඥයින් ඉස්මතු වූ අතර අද ද වචනෙන් බොහෝ දෙනෙකු දේශපාලනිකව ක්‍රියාකාරීය.

ඉල්ලමක් නිසා ඉහළ ගිය ඉල්ලුම

පළාත් පාලන ආයතන ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික දේශපාලනයට පිවිසීම සඳහා නිඹිරගෙය වීම ම සියලු දේශපාලන පක්ෂ ඒ සඳහා තරගවැදීමේදී ඉදිරිපත්වන අපේක්ෂකයන් අතිශය උද්යෝගීමත් වීමේ හේතුව නොවේ. ජනතාව උදෙසා සේවය කිරීම පරම හා උත්තූංග අරමුණ ලෙස පෙන්වා දෙමින් ඡන්දය ඉල්ලන මේ අපේක්ෂකයින් සියලු දෙනාගේ වෑයම කෙසේ හෝ පළාත් පාලන ආයතනයක මුල් ප්‍රථම දිනාගැනීමයි. ඊට හේතුව පුරවැසියාගේ මූලික ජීවන අවශ්‍යතා බොහෝමයකදී අනිවාර්ය සේවා සපයන ස්ථාන වන ඒවා අනියමින් ධනය උපයාගැනීම සඳහා ඉල්ලුම් බවට පත්ව තිබීමයි. සුළු දීමනාවක් පමණක් මාසිකව ලබන ගරු තනතුරක් දිනා ගන්නා ප්‍රාදේශීය සභා මන්ත්‍රීවරයා ඇතුළු නියෝජිතයන්ගේ අපේක්ෂාව සිය ධුරකාලය තුළ කොන්ත්‍රාත් ආදී ක්‍රමවලින් කෙසේ හෝ මුදල් උපයා ගැනීම වෙද්දී වැඩි බලයක් හා වාහන ආදී පහසුකම් සමග වැඩියෙන් උපයන්නට හැකි නිසා සභාපති, නගරාධිපති ආදී තනතුරු වෙනුවෙන් කරනු ලබන වියදම ද අතිශය ඉහළය.

දිවයිනේ පර්යන්ත ප්‍රාදේශීය සභාවන්ට පත්වීම සඳහා ද අවසන් වරට පැවති මැතිවරණයන්හිදී ලක්ෂ විසිපහකට වැඩි මුදලක් වියදම් කළ පසුව සභාපති ධුරයට පත් තැනැත්තන් වේ. මේ කිසිවෙකුට තමන්ට නියමාකාරයෙන් හිමි දීමනාවෙන් වියදම ප්‍රතිපූර්ණය කරගත නොහැකි වන බැවින් අයථා ලෙස ධනය රැස්කරන්නට සිදුවීම ස්වභාවිකය. ඒ සඳහා උපයෝගී කරගන්නා

ක්‍රම අභියාචනා දැමීම මෙන් ද නිවැරදි ද වේ. මහින්ද රාජපක්ෂ ආණ්ඩුව සමයේ පස් කැපීමේ කොන්ත්‍රාත්තුවක් සඳහා වලල්ලාවිට ප්‍රාදේශීය සභාවේ සභාපතිවරයා රජයේ මිලියනයක අල්ලසක් ඉල්ලුවේ යැයි චෝදනා නැගුණු අතර ඔහු එය ඉල්ලා තිබුණේ යාබද ප්‍රාදේශීය සභාවක සභාපතිවරයෙකු වන සීය පක්ෂයේම සගයෙකුගෙනි.

මෙවැනි අනන්ත උදාහරණ මඟින් ශ්‍රී ලංකාවේ පළාත් පාලන ආයතන බොහෝමයක් සාකච්ඡාවට භාජනය විය යුතු තරමේ හා විසඳුම් සෙවිය යුතු අන්දමේ දූෂණයන්ට ගොදුරුව ඇතැයි පෙන්වා දිය හැකි වන අතරම දුසැරියෙහි නියැලෙන්නේ මහජන ජන්දයෙන් පත්වූ නියෝජිතයන්ම නොවී රජයෙන් වැටුප් ලබන සේවකයින් වන පළාත් පාලන ක්ෂේත්‍රයේ නිලධාරීන් ද දූෂිත ක්‍රියාවන්ට දායක වන බව සහ ඒවායෙහි හිරත බව අනාවරණය විය. ඉලක්ක කණ්ඩායම් සාකච්ඡා ඇසුරෙන් කළ සිද්ධි අධ්‍යයනයක් වන මේ ලිපියෙන් අනාවරණය වන විධිමත් ඇතැම් කරුණු අභියාචනා ප්‍රගුප්සාපනක වන්නේ සේම ක්ෂේත්‍රයෙහි දක්නට ලැබෙන කුණුවීම කෙතරම් බිහිසුණුදැයි පෙන්නුම් කෙරේ.

පළාත් පාලනයෙහි මහගෙදර කොළඹ නගර සභාව ඇසුරෙන්

මෙම ලිපිය සඳහා පාදක කරගත් ඉලක්ක කණ්ඩායම් සාකච්ඡාවන්ට සහභාගී වූ සහභාගිකයන් වැඩි දෙනා කොළඹ මහ නගර සභාවෙහි වෘත්තිකයන්ය. ඒ අනුව මෙහිලා හෙළිදරව් කෙරෙන කරුණු බොහෝමයක් කොළඹ මහනගර සභාව ඇසුරෙන් අනාවරණය කෙරෙන නමුත් මෙය දිවයිනේ සෑම නැතිනම් වැඩිමහත් පළාත් පාලන ආයතනයන්ට පොදු තත්වය බව නිගමනය කිරීම අපහසු නොවේ. ඊට හේතුව සාකච්ඡාවට එක්වූ පිරිස පළාත් පාලන ක්ෂේත්‍රයෙහි වෘත්තීය සමිති නියෝජනය කරන නායකයන් වන බැවින් පොදු තත්වයෙහි හරස්කඩක් පිලිබිඹු කරන අයුරෙන් කරුණු දැක්වීම සිදුවීමය. ප්‍රස්තුත කරුණු විමසා සිටීමට පෙර වෘත්තීය සමිති නායකයින් හා වැඩිමුළු සාකච්ඡා වට කිහිපයක්ම පැවැත්වීම ඉතා ප්‍රතිඵලදායී අන්දමින් සිදුවූ අතර පිටකොටුවේ රාජ්‍ය සේවා කළමනාකරණ සහකාර සංගමයේ මූලස්ථානයේ සහ බොරැල්ල පළාත් රාජ්‍ය සේවා කළමනාකරණ සහකාර සංගමයේ කාර්යාලය අවසන් සාකච්ඡා සඳහා රැස්වූ ස්ථාන වේ.

මේ සාකච්ඡාවන් අතරින් අභියාචනා තීරණාත්මක සාකච්ඡාව පැවතියේ බොරැල්ලේදීය. ඒ සඳහා වෘත්තීය සමිති නායකයින් ඇතුළු නියෝජිතයන් සත් දෙනෙකුගේ පිරිසක් සහභාගී වූ අතර ඔවුන්ගේ ආරක්ෂාව උදෙසා අනන්‍යතාව හෙළිදරව් කිරීමෙන් වැලකී සිටීමට සිදුවන අතර මූලාශ්‍ර හෙළි නොකිරීමේ ප්‍රතිපත්තිය මත එය ආචාරධාර්මික වේ. එසේම මෙහිලා අනාවරණය කෙරෙන කරුණු ද හිරවද්‍යතාව තහවුරු කරගත් නමුත් මෙම අකටයුතු නාදකයන්ගේ ආරක්ෂාව උදෙසා ඉදිරිපත් කළ නොහැකි ලිඛිත සාධකවලින් සමන්විතය. කොළඹ මහ නගර සභාවේ වෘත්තීය සමිති සියල්ලම පාහේ මේ ඉලක්ක කණ්ඩායම් සාකච්ඡාව සඳහා සහභාගී වීම විශේෂය. ඔවුහු නගර සභාවේ සියලු කටයුතු පිලිබඳ අත්දැකීමෙන් ලද පෘථල ඥානයක් ඇතියන් වූයෙන් පුරවැසියා වෙත සේවාවන් සැපයෙන සෑම අංශයකම දූෂණ ක්‍රියාවන් විස්තරාත්මකව සඳහන් කිරීම සිදුවිය.

වෙනසක් නොවූ වෙනස

2015 ජනවාරි 08 සිවිල් සමාජය ප්‍රබල ලෙස මැදිහත් වූ වෙනසක් ලාංකීය දේශපාලනයෙහි සිදුවිය. විහිලා හඬ නැගුණු ප්‍රමුඛ සටන් පාඨ අතර දූෂණ විරෝධය, යහපාලනය, විනිවිද බව කැපී පෙනුණි. මෙරට මාධ්‍ය සමාජය තුළත් විපක්ෂ දේශපාලන ධාරාවන් තුළත් මේ වෙනසට පෙර කොළඹ මහනගර සභාව හා එහි කාර්යයන් පිළිබඳව සහේතුක විවේචන තිබූ නමුත් රාජ්‍ය මර්දනය හමුවෙහි මාධ්‍ය ඔස්සේ ඒවා ජනගත වූයේ සෙමින් හා සීමාන්විතවය. නගරයේ පුරපතිවරයා ලෙස කටයුතු කළේ ප්‍රධාන විපක්ෂයේ නියෝජිතයෙකු වන මුසම්මිල් වනමුත් නාගරික කොමසාරිස්වරයා ක්‍රියාකළේ විවකට නාගරික සංවර්ධන හා රාජ්‍ය ආරක්ෂක අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් ගෝධාභය රාජපක්ෂගේ අනුදැනුම හා නියෝග මත වූ අතර පුරපතිවරයා ද එකී ක්‍රියාකලාපයන් හිඟඬව අනුමත කරන ප්‍රතිපත්තියක සිටි බව විවේචකයින්ගේ අදහස විය. විහේයින් නගර සභාව ක්‍රියාත්මක වූයේ ස්වාධීන සැලසුම් මත නොව ආරක්ෂක හා නාගරික සංවර්ධන අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්වරයාගේ ප්‍රතිපත්ති හා සැලසුම් කිසිම විමසුමකට හෝ ඇගයුමකට භාජනය නොකරමින් බව වෘත්තීය සමිති නායකයෝ පෙන්වා දුන්හ.

ඔවුන්ට අනුව ජනවාරි 08 වෙනසින් පසුව හිටපු නාගරික කොමසාරිස්වරයාගේ පරිපාලනය නිමාකිරීමට නව රජය ක්‍රියාකළ ද කොළඹ නගර සභාවේ සිදුවූ කාර්යයන්ගේ ස්වභාවය මදකින් හෝ වෙනස්ව නැත. ඒතාක් පැවති ආණ්ඩුවේ බලධාරීන්ගේ වුවමනා විපාකම් වලට අත්තනෝමතිකව සිදුවූ කිසිවක් වෙනස් කිරීමට පුරපතිවරයා ක්‍රියාකොට නොමැත. ගෝධාභය රාජපක්ෂ හිටපු ලේකම්වරයාගේ අනුදැනුම මත ක්‍රියාත්මක වූ කිසිම ව්‍යාපෘතියක් පසු විමසුමකින් හෝ ඇගයුමකින් සංශෝධනයන්ට ලක්කොට ක්‍රියාත්මක කිරීම වෙනුවට පුරපතිවරයා ක්‍රියාකරනු ලැබුවේ සිටින්නේ ඒවා නිදහසේ ක්‍රියාත්මකවීමට අවැසි පරිසරය සම්පාදනයට බව පෙන්වා දෙන වෘත්තීය සමිති නියෝජිතයන්ට අනුව විය ද දූෂණයෙහි වර්ධනයට හේතුවකි.

බොහෝ අකටයුතු

වෘත්තීය සමිති නායකයන් සමග පැවති සාකච්ඡාවලදී පොදුවේ සෑම පළාත් පාලන ආයතනයකටම අදාළ වෙනැයි සහේතුකව නිගමනය කළ හැකි දූෂණ ක්‍රියා ගණනාවක් අනාවරණය කරගත හැකි වුවද ඉන් කිහිපයක් මෙහිලා අවධාරණය කොට දැක්විය හැකිය. ඊට හේතුව මේ ආශ්‍රිත පැහැදිලි කිරීම් නිශ්චිත හා පූර්ණ වශයෙන් දූෂණයෙහිලා සැලකීම අපහසු නොවන නිසාය. විඛේදනීය වෘත්තීය සමිති ක්‍රියාධාරීන් ඉදිරිපත් කළ දූෂණ ලෙස හඳුනා ගැනුණු සිදුවීම් එකිනෙක විභාග කරමු. ඒවා අතර,

- නගර සභා බල ප්‍රදේශයේ මාර්ග දෙපස සහ විශේෂ ස්ථානවල ඇති නැවතුම් ස්ථානවල රථවාහන නවතා තැබීමේදී ඒ සඳහා වන ගාස්තු අයකිරීමේ ක්‍රමවේදය තුළ සිදුවන දූෂණ
- මිනොටමුල්ලේ කුණු කන්දට කසළ බැහැර කිරීමේ ක්‍රියාවලිය තුළ සිදුවන දූෂණ

- සුපිරි මහල් නිවාස හෙවත් අපාටිස්මන්ට්ස් ඇතුළුව විවිධ ගොඩනැගිලි ඉදිකිරීම සඳහා වන සැලසුම් අනුමත කිරීමේදී සිදුවන දූෂණ
- භාණ්ඩ සහ සේවා මිලදී ගැනීමේ ක්‍රියාවලියේ දූෂණ
- වර්ජනම් තක්සේරු කිරීමේ දූෂණ
- නාගරික මන්ත්‍රීවරුන් සඳහා විවිධ පුහුණු සැසි පැවැත්වීම තුළ සිදුවන සම්පත් නාස්තිය.
- සේවකයන් බඳවාගැනීමේදී සිදුවන දූෂණ

සල්ලි ආකරයක් වූ වාහන නැවතුම්

සෑම පළාත් පාලන ආයතනයකම එක් ප්‍රධාන ආදායම් මාර්ගයක් වන්නේ නගරයේ මං මාවත් දෙපස හා විශේෂයෙන් වෙන් කළ ස්ථාන වල නවතා තැබෙන රථවාහන වලින් නැවතුම් ගාස්තු අයකර ගැනීමයි. ඇතැම් පළාත් පාලන ආයතනවල රථවාහන පාලකයින් හෝ පාලිකාවන් පත්කොට ඔවුන් මඟින් ආදායම් ලබාගැනීම සිදුවන අතර එම පිරිස මාසික වැටුප් ලබන්නන්ය. ඇතැම් පළාත්පාලන ආයතන වාහන නැවතුම් ගාස්තු රැස්කිරීමේ කාර්යය පුද්ගලික අංශයට පවරා තිබේ. කොළඹ නගර සභාව රථවාහන නැවතුම් ගාස්තු අයකිරීම ටෙන්ඩර් මඟින් පුද්ගලික අංශයට පවරනුයේ ඒ සඳහා පත් කළ රථවාහන පාලිකාවන් සිටියදී එම විස්මය ජනකය. හේතුව මනා කළමනාකරණයක් ඇතිව සිදුකරන්නේ නම් වාහන නැවතුම් ගාස්තු යනු මහජන සේවාවන් සඳහා යෙදවිය හැකි අතිවිශාල මුදලක් උත්පාදනය කර දෙනු ලබන මාර්ග යකි.

කොළඹ නගරයේ මේ සම්බන්ධ අකටයුතුකම් හෙළිකිරීමට පෙර සාධනීය උදාහරණයක් ඇසුරෙන් විය පැහැදිලි කළ හැකිය. මහින්ද දොඩම්පේගමගේ නුවරවිලිය මහනගර සභාවේ නගරාධිපතිවරයා ලෙස පත්වීමට පෙර රථවාහන නැවතුම් ආදායම ලෙස වාර්ෂිකව ලැබුණේ ටෙන්ඩර් මඟින් උපයාගත් රුපියල් ලක්ෂ 35කි. ඔහුට අනුව මෙහි වන අකුමවත් ස්වභාවය වටහාගත් නිසා සිය පාලන කාලය තුළදී වාහන ආදායම් රැස්කිරීමේ අවස්ථාව පුද්ගලික අංශයෙන් යළි පවරාගෙන නගර සභාවේ සේවකයින් මඟින් සිදුකිරීම ආරම්භ විය. එහි ප්‍රථිඵලය වාර්ෂිකව රුපියල් කෝටි අට නමාරක පමණ ආදායමක් උපයා ගැනීමට නගර සභාව සමත්වීමයි. එසේ නගර සභාවේ ඇවිරි තිබුණු ආදායම් මාර්ග විවර කරගනිමින් විනිවිද බවකින් යුක්තව ක්‍රියාකිරීමට හැකිවීම නිසා මහජනයාගෙන් අයකෙරෙන බදු රුපියලකින් හෝ වැඩි නොකර සේවාවන් විලෙසම සැපයීමට නුවරවිලිය නගර සභාව සමත්ව තිබේ.

ආසන්න බණ්ඩාරවෙල මහනගර සභාව ද මෙපරිද්දෙන් සිය සේවක සේවිකාවන් යොදවා වාහන නැවතුම් ගාස්තු අය කිරීමෙන් විපුල ඵල ප්‍රයෝජන ලබාගනී. පුද්ගලික අංශයට ටෙන්ඩර් මඟින් එම අවස්ථාව ලබාදීමේදී පළාත් පාලන ආයතනවලට ලැබෙන ආදායම අහිමිවීම මෙන්ම පාලනය කළ නොහැකි අන්දමින් මහජනයා පීඩාවට පත්කෙරෙන බවද නොරහසකි. නුවරවිලිය හග්ගල උද්භිද උද්‍යානය අසල මාර්ගය දෙපස වාහන නැවතීමේ ගාස්තු අය කරන්නේ පුද්ගලික අංශයයි. විය කොටගල ප්‍රාදේශීය සභාව මඟින් පිරිනැමූ ටෙන්ඩරයකි. ගාස්තු අයකරන්නේ ප්‍රාදේශීය සභාවේ මුද්‍රාව සහිත ලදුපත් නිකුත් කරමින් නමුත් රුපියල් 50 ගණනේ වාහනයකින් නැවතුම් ගාස්තු අය කිරීමේදී නැවතුම් පොළ සීමාවන් පැහැදිලිව දක්වා නොමැත. එමනිසා

ගාස්තු අය කරන්නා තමන්ගේ මනාපය පරිදි විශාල මුදලක් උපයා ගනිමින් එය අපහරණය කරයි. ඔහු පොදු බස් නැවතුම සටහන් කර ඇති පුවරුව ද උපක්‍රමිකව ඉවත්කොට එම ස්ථානය ද වාහන නැවතීමට යොදවා ආදායම් උපයාගනී. මේ සිද්ධිය හා සසඳන කල කොළඹ මහනගර සභා බල ප්‍රදේශයේ සිදුවන්නේ මහා පරිමාණ දූෂණයකැයි පැවසීම අයුක්ති සහගත නොවේ.

කොළඹ මහනගර සභාවේ රථවාහන පාලිකාවන් සිටියදීම ක්‍රමයෙන් නැවතුම් ස්ථානවල ගාස්තු අයකිරීමේ වරම පුද්ගලික අංශයට පවරා දෙන්නේ දූෂිත නිලධාරීන් හා දේශපාලනඥයින් හවුලේය. ඒ ගාස්තු අයකරන පිරිස් හෝ සමාගම් ඔවුන්ට අත යටින් ලබාදෙන මුදල් කුටීරි හිසාය. රථවාහන ගාස්තු අයකරන ඇතැම් පිරිස් තමන් සමාගම් යැයි හඳුන්වාගත්ත ද මේවා කුට ලෙස අටවාගත් ජාවාරම් විනා සැබෑ සමාගම් නොවෙන බව අනාවරණය විය.

රණසිංහ ප්‍රේමදාස ජනාධිපතිවරයාගේ සංකල්පයක් අනුව බඳවාගත් රථ වාහන පාලිකාවන් 396ක් කොළඹ නගර සභාවේ සේවය කළහ. කොළඹ නාගරික බල ප්‍රදේශයේම පදිංචි දිළිඳු පවුල්වල සාමාජිකයන්ට වැටුපක් ලබාදීම මඟින් එම පවුල් ආර්ථික වශයෙන් නගා සිටුවීම අරමුණු කරගත් එම ව්‍යාපෘතියෙන් ඔවුන්ගේ යහසාධනය සිදුවූ අතරම නගර සභාවට ද සැලකිය යුතු ආදායමක් හිමිවිය. ඔවුන් ප්‍රදේශය පිළිබඳව මනාව දැනසිටි අතරම යහපත් මහජන සම්බන්ධතාවක් පවත්වා ගෙනගිය පිරිසක් ද විය.

නගරයට පැමිණෙන මහජනයාට වාහන නැවතුම් පහසුකම් සැපයීම පළාත් පාලන ආයතනයක වගකීමක් වන හෙයින් එය සේවාවක් ලෙස සලකා ඉටු කළ යුතු වන්නේ පීඩාකාරී අන්දමින් ගාස්තු අය නොකරමිනි. එහෙත් පසුගිය වකවානුවේ කොළඹ මහනගර සභාව හුදෙක් ලාභ ඉපයීමේ පරමාර්ථයෙන් සේවා පාර්ශ්වය අමතක කොට වාහන නැවතුම් ගාස්තු අයකිරීම පුද්ගලික අංශයට පවරා දෙන්නේ හිටපු කොමසාරිස්වරය අත්තනෝමතික ලෙස සිය නිල බලය භාවිතා කිරීම මඟිනි. මේ සඳහා වන උපක්‍රමික ප්‍රවේශයක් ලෙස විශ්‍රාම යන රථවාහන පාලිකාවන් වෙනුවට නව පිරිස් බඳවාගැනීමට ක්‍රියා නොකිරීම පමණක් නොව එම තනතුරු අනෝසි කිරීමද සිදුකෙරුණි. එමඟින් දිළිඳු පවුල්වල ස්ත්‍රීන්ට ලද හැකිව තිබූ ආදායම් අවස්ථාවක් අහිමි කරමින් නගර සභාවට ද විශාල ආදායමක් උපයාගැනීමට තිබූ අවස්ථාවක් අවුරා දැමීම ද සිදුවූ අතර වාහන හිමියන් පීඩාකාරී ලෙස සුරාකමින් ව්‍යාපාරිකයන් , දූෂිත දේශපාලනඥයින් හා නිලධාරීන් එක්ව සිය බඩ වඩා ගත්හ.

මේ හවුල සමස්ත නගරයම සිය අණසක යටතට ගනිමින් මහජන සේවාව සම්පූර්ණයෙන් නොතකා හැර ඇති බැවින් හදිසියේ වැසිකිළි යාම වැනි කටයුත්තකට හෝ වාහනය නැවතීමේ අවස්ථාව පවා ජනතාවට අහිමි ව ඇත. තත්ත්වය කෙතරම් බැරෑරුම් ද යත් අප හා අදහස් දැක්වූ නගර සභාවේ සේවක මහත්වරුන්ට අනුව තමන් නගර සභාවේ සේවය කරන බව පැවසුවද මේ ගාස්තු අයකරන්නන් එය නොතකා ක්‍රියාකිරීම නිසා දැන් ඔවුන් ද සිදුකරන්නේ ඒ බව නොපවසා අයකරන මුදල ලබාදීමයි. නගරසභාවේ වාහන පාලිකාවන් මෙන් මහජන සම්බන්ධතාව පිළිබඳව සැලකිලිමත් නොවන ඔවුන් අතරින් ඇතමුන් පාතාල සාමාජිකයින් බැවින් ගැටුම් ඇතිකරගැනීමෙන් වැළකීමද වාහන හිමියන්ට සුබදායකය.

කොළඹ මහනගර සභාව වාහන ගාස්තු අයකරන සමයේ වාහනයක් නවතා තැබීම සඳහා අයකරන ලද්දේ රුපියල් දහයක ගාස්තුවකි. එය පුද්ගලික අංශයට පැවරීමෙන් පසුව ගාස්තුව රුපියල් තිහ පමණ වනතෙක් සියයට තුන්සියයක පමණ ප්‍රතිශතයකින් ඉහළ දැමුණු අතර අයකෙරුණේ පැය ගණනට බැවින් දෛනිකව වැඩි පැය ගණනක් රිය නවතා තබන ජනයා දැඩිලෙස පීඩාවට පත්විය. එහෙත් මේ සියලු මුදල් අදාළ නැවතුම් ස්ථානය බදුගත් ව්‍යාපාරිකයාට හිමිවෙද්දී නගරසභාවට ලැබුණේ වාර්ෂික ටෙන්ඩර් මුදල පමණි. ටෙන්ඩරය ලබාගැනීමට උපකාර කිරීම නිසා දේශපාලනඥයින්ට හා නිලධාරීන්ට නම් නොමදුව සන්නෝසම් හිමිවේ. එහෙත් නගර සභාවට හිමිවිය යුතු විශාල මුදලක් මෙසේ අහිමි වෙද්දී ගෙවිය යුතු මුදල් ද නිසි පරිදි නොගෙවා කෝටි ගණනක හිඟයක් මේ වනවිට නිර්මාණය වී ඇති බවට ද සාක්ෂි වෘත්තීය සමිති සතුය.

වාහන නැවතුම් ස්ථාන ටෙන්ඩර් කිරීමේදී මිලදීගන්නා අය තුටුපහටු කිරීමෙන් තොරව තමන්ට මුදලක් උපයාගත නොහැකි බව දන්නා දේශපාලනඥයින් හා නිලධාරීන් අනුගමනය කරන කදිම උපායක් තිබේ. ඒ ටෙන්ඩර් වටිනාකම අඩුවෙන් දැක්වීමයි. එය සිදුකරන්නේ කිසියම් ස්ථානයක නවතා තැබිය හැකි වාහන සංඛ්‍යාව අඩුවෙන් තක්සේරු කිරීමෙනි. නිදසුනක් ලෙස වාහන 80ක් නවතා තැබිය හැකි ස්ථානයක් නම් කරන්නේ වාහන 40ක් පමණක් නැවතිය හැකි ස්ථානයක් ලෙසයි. එවිට ටෙන්ඩරයේ වටිනාකම පහළ යන අතර මිලදීගත් අය සමස්ත ධාරිතාවම ආදායම් ඉපයීම සඳහා භාවිතා කරනුයේ කළ උපකාරය වෙනුවෙන් අදාළ පාර්ශවවලට අල්ලස් ගෙවීමිනි.

වාහන නැවතුම් ස්ථාන ටෙන්ඩර් කිරීමේදී ටෙන්ඩර් ඉදිරිපත් කරන්නන් අතරින් එය ප්‍රදානය කරන්නේ කල් ඇතිව එකඟතා ඇතිකරගත් තැනැත්තාට වන අතර විවිධ හේතු දක්වමින් සෙසු අයගේ ටෙන්ඩර් ඉල්ලුම් පත් ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට ක්‍රියා කරනු ලැබේ. එහෙත් තමන් අපේක්ෂා කළ අයට ටෙන්ඩරය කිසියම් අයුරකින් නොලැබී ගියහොත් කෙටි කලකට නිහඬ වන බලධාරීන් නැවත එම ස්ථානයේ තවත් කොටසක් ටෙන්ඩර් කිරීමට කටයුතු කරති. එය අසීරු කරුණක් නොවන්නේ මුල් අවස්ථාවේ වාහන 80 ක් නැවතිය හැකි ස්ථානය පෙන්වා දී ඇත්තේ වාහන 40ක් ගාල් කළ හැකි ස්ථානයක් ලෙස බැවිනි. මෙලෙස වාහන නැවතුම් ටෙන්ඩර් මඟින් මහා පරිමාණ දූෂණ සිදුකෙරෙන බවට නිදසුන් ලෙස වෘත්තීය සමිති නියෝජිතයන් සඳහන් කළ ස්ථාන අතර කාසල් රෝහල හා මහ රෝහල අවට ප්‍රදේශය, වොක්ෂෝල් විදිය වැනි ස්ථාන කුප්‍රකටය.

වාහන නැවතුම් ස්ථානවලින් ගාස්තු අයකිරීමේ කාර්යය ටෙන්ඩර් කිරීමේ සිට නොයෙකුත් ටෙන්ඩර් කාර්යයන්හිදී කොළඹ මහ නගර සභාව සිදුකරන තවත් මගඬියක් ඇත. මෙය දිවයිනේ සෙසු පළාත්පාලන ආයතනයන්හිදී ද අත්හදා බැලෙන්නක් ලෙස ප්‍රකටය. කිසියම් ටෙන්ඩර් කැඳවීමකින් පසු අදාළ කටයුතු ආරම්භ කරන්නේ නිතාමතා මාස කිහිපයක ප්‍රමාදයකින් පසුවය. එවැනි අවස්ථාවක වැඩිම ලංසුව තැබූ තැනැත්තාට ටෙන්ඩරය හිමිවන නමුත් ඒ වනවිට වෙළඳපොල මිල ගණන් ඉහළ ගොස් ඇතැයි කියමින් ඔහු සේවා සැපයීම ප්‍රතික්ෂේප කරයි. එහිදී සිදුකරන්නට වන්නේ දෙවන ඉහළ ලංසුවට ටෙන්ඩරය පිරිනැමීමයි. ඔහු ද මිල ගණන් ඉහළ ගොස් ඇති බැවින් ටෙන්ඩරය භාරගැනීම ප්‍රතික්ෂේප කරයි. මේ අනුව තුන්වැනි හෝ හතරවැනි ඉල්ලුම්කරු දක්වා ටෙන්ඩරය පිරිනැමීමේ අවස්ථාව පසුබසී. මෙහිදී සිදුවන්නේ ඉතා අඩු ලංසුවකට සහේතුකව ටෙන්ඩරය ලබාදීමට සිදුවීමයි. එහෙත්

සැලැවුණු සත්‍යය නම් මේ සියලු ටෙන්ඩර් අයදුම් යොමුකර ඇත්තේ නිලධාරීන්ගේ හා දේශපාලනඥයින්ගේ ආශීර්වාද ලත් එකම ඉල්ලුම්කරුවෙකු වීමයි.

මේ වනවිට ගාලුපාරේ ගෝල්පේස් සිට කොල්ලුපිටිය දක්වා නවතා තැබෙන රථවාහන වලින් ගාස්තු අයකරගැනීම සඳහා වන ටෙන්ඩරය ප්‍රදානය කොට තිබේ. ඒ වසරක සහන කාලයක් කොන්දේසියක් ලෙස පනවමිනි. හේතුව නැවතුම් ස්ථාන නාමකරණයට, නාම පුවරු සවිකිරීමට කාලය අවශ්‍ය වන හෙයිනි. එසේ තිබියදී ටෙන්ඩරය ලබාගත් තැනැත්තා දැනටමත් ගාස්තු අය කිරීම ආරම්භ කර තිබෙන්නේ කොන්දේසිය කඩ කරමින් හා නගර සභාවට සතපහක හෝ මුදලක් ලබා නොදෙමිනි. එසේම ගාලු පාරේ අතුරු මාර්ග වල වාහන නැවතුම් ගාස්තු එකතු කිරීමේ අවසරයක් අදාළ ටෙන්ඩරය මඟින් ලබා දී නොමැති වුවද ඔහු ඒවායෙහි නවතා තැබෙන රථවාහන වලින් ද මුදල් අය කරන්නේ නගර සභාවට ලැබිය යුතු ආදායම අහිමි කරමිනි. මේ කරුණු නිලධාරීන් දැන සිටින නමුත් මුහුණත රකින්නේ කුප්‍රකට දූෂිත සම්බන්ධතා හිසාය.

නිටපු නාගරික කොමසාරිස්වරයාගේ අනුහසේ පාලනයේ මහිමයෙන් රිය පාලිකාවන් ගේ ගණන මේ වනවිට 200කින් අඩුව ඇත්තේ ඔවුන් විශ්‍රාම යාම හිසා ඇතිවන පුරප්පාඩු නොපිරවූ හෙයිනි. මෙය පුද්ගලික අංශයට ගෙඩිපිටින්ම නෙලාගන්නට අවස්ථාව දෙමින් ඉහතගෙන කැමකි. එහි අශෝභනම සිදුවීම නම් දැනට රිය පාලිකාවන් සිටින ස්ථානවල ද ඔවුන් පලවා හරිමින් "මේ අපි ටෙන්ඩර් ගත් තැනකි ය කියමින්" මැරෙන්නේ වාහන නැවතුම් ගාස්තු රැස් කිරීමයි.

රස මවන කුණු කන්ද මිනොටමුල්ල

සෙසු පළාත් පාලන ආයතනවලට කෙසේ වෙතත් කොළඹට නම් කුණු පැණි රසය. ඒ මිනොටමුල්ලේ කුණු කන්ද ඇතමුන්ට ධන උල්පතක්ව ඇති බැවිනි. අධි පාරිභෝජන රටාව හමුවේ කැලිකසල ගෝලීය අර්බුදයක් වුවද දිරන නොදිරන කසළ සම්පතක් හා ආදායමක් බවට පත් අවස්ථා ලොව පමණක් නොව ශ්‍රී ලංකාවේ ද වරල නැත. බලංගොඩ නගර සභාව මේ වනවිට කුණුවලින් ආදායම් ලබන අතරම කුණු රැස්කර දෙන ජනයාට ගෙවීමක් ද කරයි. බණ්ඩාරවෙල නගර සභාව ද සාර්ථක කසළ කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතියක් මෙහෙයවමින් උසස් කාබනික පොහොර නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියක් ආරම්භ කොට ඇත. එහෙත් එක් රැස්වන කසළ පරිමාවේ බරපතල වෙනසක් තිබුණ ද කොළඹ කුණු ගැනත් ඒවා ගෙන ගොස් දමන මිනොටමුල්ලේ දැවැන්ත කුණු කන්ද ගැනත් අසන්නට ලැබෙන්නේ කුණු කතාම මිස අධි ඇටක තරමේ හොඳක් නොවේ.

කොළඹ නගර සභාවේ කසළ රැස්කිරීමේ කාර්යය හා කළමනාකරණ කටයුතු වෙනුවෙන් සේවක පිරිසක් සිටියදී කලකට ඉහත දූෂිත දේශපාලනඥයින් හා නිලධාරීන් සන්ධානගතව එය ටෙන්ඩර් මඟින් පුද්ගලික අංශයට පවරාදෙනු ලැබිණ. එම ඇතැම් සමාගම් සතු ඉහළ සම්බන්ධතාවල තරම කෙතරම්ද යත් පසුගිය ආණ්ඩු සමයේ මෙහා සැණකෙළියක් වූ දැයට කිරුළෙහි සහිපාරක්ෂක සේවා කාර්යයන් ටෙන්ඩර් ගන්නටද ඒවාට හැකිවිය. පැවති තත්ත්වය තුළ එසේ මෙසේ සම්බන්ධකමක් ඇති අයෙකුට හෝ සමාගමකට මිස අනෙකෙකුට විවෘතතාව දායක විය නොහැකි

පසුබිමක ලබ්ධිමත තැබූ අත පුහුලටත් තබමින් සමාගම් කොළඹ කුණුවලින් සල්ලි මවන මන්තරය භාවිතා කරන්නට විය. මිනොටමුල්ල අවට පදිංචි කරුවන් බරපතල ලෙස පීඩාවට පත් කෙරෙන දැවැන්ත කුණු කන්ද නිසාම නිතර ජන අරගල ඇතිවන අතර ඔවුන්ගේ ඉල්ලීම තම ප්‍රශ්නවලට විසඳුම් දෙමින් පීවත්වීමේ අයිතිය තහවුරු කිරීමයි. එය කළ හැක්කේ මිනොටමුල්ලේ ජනතාවට සුදුසු ස්ථානයක නිවාස ලබාදීමෙනි.

නගර සභාවේ වෘත්තීය සමිති පෙන්නා දෙන පරිදි කුණු ටෙන්ඩර ප්‍රදානය කරන සෑම අවස්ථාවකදීම අමතරව විශාල මුදලක් ලබාදෙනුයේ ඵලෙස ජනතාව නැවත පදිංචි කිරීම සඳහාය. එහෙත් මේ දක්වා විවෘතත් සිදුව නොමැත. පදිංචිකරුවන් මුදල් ලබාගෙන ඉවත් නොවී සිටිය ද, හිලධාරීන් හා ව්‍යාපාරිකයන් එම මුදල් අපහරණය කළ ද අහිමි වන්නේ දැවැන්ත මහජන මුදලකි. මිනොටමුල්ලේ කුණු කන්ද නිගන්නාගේ තුවාලයක් බවට පත්කිරීම මේ සැමගේ අපේක්ෂාවය. එමඟින් ඔවුහු කුණු රස පැණි රසට පත්කරගෙන තිබේ.

කොළඹ නගරයෙන් එකතුවන කුණු මිනොටමුල්ලට ගෙනගොස් දමන කුණු කිරා බැලීමෙන් පසු සමාගම්වලට මුදල් ලැබෙන ක්‍රමයක් පවතී. ඒ සඳහා සවිකර ඇති තරාදිය අක්‍රිය වී දැනට වසර දෙකක් ඉකුත්ව ඇත. එහෙත් කැඩුණු තරාදියෙන් දිනපතා කුණු කිරීම සිදුවේ. ආසන්න අගයට මෙට්‍රික් ටොන් 800 ට අඩුවෙන් හෝ වැඩියෙන් මෙසේ කිරා සටහන් තබන්නේ කෙසේදැයි නිශ්චිතව දන්නේ කුණු කන්නන් පමණි. කොළඹ නගර සභාවේ සේවය කරන ඉංජිනේරුවන් සිය ගණනක් සිටියදී තරාදිය අලුත්වැඩියා නොකරන්නේ මන්ද යන්න විමසියට කරුණක් නොවේ. එය අලුත්වැඩියා කළහොත් නියමිත පරිදි කිරන්නට සිදුවීමෙන් කුණු සල්ලි අඩුවීම ඊට හේතුවයි.

අහස උසට ඉදිවන මන්දිර පසුපස

ලංකාවේ ඉඩම් මිල ඉහළම කොළඹ හෙයින් සෑම පර්චසයක්ම කෝටි ගණනින් ප්‍රකාශ කළ හැකි අධික වටිනාකමකින් යුක්ත වේ. එම නිසා පර්චස් 30-40 කුඩා ඉඩම් කැබැල්ලක් ඇත්නම් හොඳම ආයෝජනය වන්නේ සුපිරි මහල් නිවාස සංකීර්ණයක් ඉදිකිරීමයි. ව්‍යවහාරයේ අපාරිස්මන්ට් නමින් හැඳින්වෙන මේ මහල් නිවාස සංකීර්ණයක නිවෙසක් හිමිකර ගැනීම ධනවතුන්ගේ සිහිනයකි. දේශීය හෝ විදේශික ධනවතුන්ට මේවා අලෙවිකිරීම අපහසු නොවන්නේ විබැවිනි. සැප නිවාස ඉදිකරන්නන් සිදුකරන්නේ යෝජිත නිවාස සංකීර්ණයේ සැලසුම හා ග්‍රාහක රූප ඇතුළත් විස්තර ද සහිතව අන්තර්ජාලයේ පළකරන දැන්වීම්වලින් ඒවා මිලදීගැනීමට ඉඩ ප්‍රස්ථාව ලබාදීමයි. ඒ වනවිට ඉදිකිරීම් සිදුව නැතද මුදල් ලැබෙන අතර එම මුදලින් ඉදිකිරීම් සිදුකළ හැකිය. මෙවැනි අවස්ථාවක් යනු කොළඹ නගර සභාවේ ඇතැම් හිලධාරීන්ට මෙන්ම දේශපාලකයන්ටද ලොතරැයිසක් ඇදීම වැනි මොහොතකි.

මක් නිසාද යත්, ගැනුම්කරුවන්ගෙන් මුදල් ලබාගෙන තිබෙන ව්‍යාපාරිකයා නිසි අවස්ථාවේ නිවාස භාරදීමට බැඳී සිටින හෙයින් කඩිනමින් සැලසුම් අනුමත කරවා ගෙන ඉදිකිරීම් නිමා කළ යුතු නිසාය. ඒ බැව් දන්නා හිලධාරීන් දහසකුත් කොන්දේසි පහවන විට තමන් බංකොලොත් වීම වළක්වා ගැනීමට නම් සංතෝසම් මඟින් ඔවුන් සතුටු කිරීමට සිදුවීම ස්වාභාවිකය.

කොළඹ භූමිය ඉතා සීමිත සම්පතක් වන නිසා ඕනෑම ඉදිකිරීමක් කිරීමේදී කොන්දේසි මාලාවකට යටත්වීමට සිදුවේ. මේ තුළින් දූෂිත නිලධාරීන් ධනෝපායන මාර්ග යක් පාදාගෙන සිටින අතර කොන්දේසිවලින් බැහැරව ඉදිකිරීම් කරන්නට අල්ලස් ලබාදීමෙන් පුලුවන. ඇතැම් විට කොන්දේසි කඩ නොකළ ද අල්ලස් දෙන්නට සිදුවන්නේ අනවශ්‍ය ප්‍රමාද කිරීම් වළකා ගන්නටය.

සල්ලි හොයන තවත් මඟක් - භාණ්ඩ හා සේවා මිලදී ගැනීම

ලියාපදිංචි සැපයුම්කරුවන් සමග ඇතිකරගන්නා ගිවිසුම් මඟින් භාණ්ඩ හා සේවා මිලදී ගැනීම බොහෝ රාජ්‍ය ආයතනවල මෙන් පළාත් පාලන ආයතනවල ද සිදුවන අතර කොළඹ මහ නගර සභාවද ඒ අනුව කටයුතු කරයි. බැඳු බැල්මට මෙය සාධනීය ලක්ෂණයක් වන්නේ ඒ මඟින් කලින්කලට මිල ගණන් වෙනස් වුවද ගිවිසුම් ගත මිල නිසා සිදුවන පාඩු අවම වීම හා දූෂණයට ඉඩක් නොමැතිවීම නිසාය. එහෙත් මෙය වනාහි සාපරාධී ව්‍යාජයක් හා හුදු ඇස්බැන්දුමක් බව ඉදිරා පැවසීමට සාක්ෂි අවශ්‍ය තරම් වෘත්තීය සමිති සතුව තිබේ. වාර්ෂිකව පුවත්පත් නිවේදන පළකර ලියාපදිංචි කෙරෙන ඇතැම් සැපයුම්කරුවන් ලිපිනයක්වත් හැති අදාළ භාණ්ඩය හෝ සේවාව සැපයීමට අසමත් හෝ ඒ පිළිබඳව නොදන්නා පිරිසකි. සමහර සැපයුම්කරුවන්ගේ රජයේ ලියාපදිංචිය ව්‍යාජයකි.

ඇතැම්විට ඔවුන් භාණ්ඩ හෝ සේවා සපයන්නේ අතරමැදියෙකු ලෙස ක්‍රියාකරමින් වෙනත් පාර්ශවවලින් මිලට ගැනීමෙනි. සමහර සැපයුම්කරුවන්ගේ ව්‍යාපාරික ස්ථානය බෝඩ් ලැල්ලකට සීමාවූ කඩ කාමරයකි. එවැනි තැන්වල විවිධ ව්‍යාපාර දක්වන බෝඩ් ලැල්ල ගණනාවක් තිබේ. ඔවුන්ගෙන් යමක් අවශ්‍ය නම් ඔවුන් ඉල්ලන්නේ කාලය පමණි. ඒ අතර වෙනත් තැනකින් අවශ්‍ය දේ මිලට ගෙන සැපයීම සිදුකරයි. මිල ගණන් විස්තර අවශ්‍ය නම් විවිධ ස්ථානවලින් ලබාදෙන මිල දැක්වීම් තමන්ම ලබාදෙයි. ඔවුන් සතුව විවිධ ලිපි ශීර්ෂ ඇත. මේ සියල්ල දන්නා නමුත් දූෂිත නිලධාරීන් හිතඬව සිටින්නේ ඔවුන් තමන්ට සලකන නිසාය. මේ බොහෝ සැපයුම්කරුවන්ගෙන් ලබාගන්නා භාණ්ඩ වල මිල විවෘත වෙළඳපොලට වඩා වැඩිවන අතර ගුණාත්මකභාවය අඩුය. පරිගණක වැනි ඩිජිටල් උපකරණ නිදසුනකි. අවසානයේ කෝටි ගණනක පාඩුවක් නොදැනීම දරාගන්නට හගර සභාවට බදු ගෙවන ජනතාවට සිදුවේ.

වරිපනම් හොර පනම්

සෑම පළාත් පාලන ආයතනයකම බදු ආදායමේ වැදගත් කොටසක් වන්නේ වරිපනම්ය. වසර පහකට වරක් නිශ්චල දේපල තක්සේරු කර නියම කෙරෙන අගයක් මත කාර්තුවකට නියමිත ගණනක් වශයෙන් වරිපනම් අයකරනු ලැබේ. තක්සේරු ගාස්තුව වැඩිවන විට ගෙවන්නට සිදුවන බදු මුදල වැඩිවේ. වසර පහකට පසුව 1:3 ක් හෝ 1:5 ක් ආදී වශයෙන් තක්සේරු වටිනාකම වැඩිවීම සාමාන්‍යයෙන් සිදුවේ. නිලධාරීන් කරන්නේ මුලින් අයුක්ති සහගත ලෙස ඉතා ඉහළ වටිනාකමකට කිසියම් දේපලක් තක්සේරු කිරීමයි. විවිට ගෙවීමට සිදුවන වරිපනම් මුදල ද ඉහළ යන බැවින් දේපල හිමියාට සිදුවන්නේ සහන පතා අභියාචනා කිරීමටයි. අවසන සහන ලැබෙන්නේ අදාළ නිලධාරීන්ට අල්ලස් තෑගි බෝග පිරිනැමූ විටයි. පස් වසරක් තිස්සේ මතු නොව

අනාගතයේදී ද වැඩි වර්ෂනම් මුදලක් ගෙවන්නට සිදුවනවාට වඩා චිකචර අල්ලසක් දී ගැලවීමේ සහනය දේපල හිමියා තෝරාගනී.

මන්ත්‍රීවරුන්ට සැපදෙන පුහුණු සැසි

කොළඹ මහනගර සභාව උසස් මහජන සේවාවක් උදෙසා කැපවුණු කාර්යක්ෂම බව උදෙසා මන්ත්‍රීවරුන් ද පුහුණු කිරීමට කැපව සිටී. ඒ වෙනුවෙන් පවත්වන පුහුණු සැසි ඉතා සැපයුම් අයුරෙන් පවත්වන්නේ මහජන නියෝජිතයන් තෘප්ත කිරීමටය. අවම වශයෙන් වසරකට තුන් වතාවක්වත් නුවරඑළිය, මීගමුව, කණ්ඩම වැනි ප්‍රදේශයක සැප හෝටලයක මන්ත්‍රීවරුන් වෙනුවෙන් පුහුණු සැසි පැවැත්වෙද්දී 7000 කට ආසන්න සේවක පිරිස පුහුණු කිරීම වෙනුවෙන් නිසි වැඩපිලිවෙලක් නොමැත. සේවක පුහුණුවක් අවශ්‍යනම් ඒ සඳහා නව නගර ශාලාව සෑහෙන අතර බත් පැකැට්ටුවක් පමණක් දීම ප්‍රමාණවත්ය. මහජන බදු මුදලින් රැපියල් කෝටි ගණනක් වැයකොට සිදුකරන මේ මන්ත්‍රී පුහුණුව යනු මන්ත්‍රීවරුන්ට විනෝද සුඛ සම්පාදනය පමණකැයි බදු ගෙවන ජනයා පෙන්වා දෙති. සේවකයන්ට වින්දනය හෝ රැකියා තෘප්තිය තබා අවදානම් අවස්ථාවකට මුහුණ දීම සඳහා පීචිත ආරක්ෂක ක්‍රමවේදයක්වත් නොමැත. ඉතාම අවදානම් ලෙස රැකියාව සිදුකරන කොළඹ නගර සභාවේ ගලි සේවකයන් අනුන්ගේ මළ සුද්ධ කරන්නේ කොට කලිසමක් පමණක් හැඳ ආරක්ෂාව අරක්කු කාලකට පවරමිනි.

තනතුරු දෙවට සිදුවන විසිතුරු

කොළඹ මහ නගර සභාවට කාර්යාල කාර්ය සහයක තනතුරේ සිටි පහළ තනතුරු සඳහා සේවක පිරිස් බඳවා ගන්නා විට නියමිත පරිදි පුවත්පත් දැන්වීම් පළකර විය සිදුකරනු ලබන බව ප්‍රකටය. නමුත් සිදුවන්නේ අහෙකකි. පුවත්පත් දැන්වීම් අනුව අයදුම්කරුවන් ඉදිරිපත්වුවද බඳවාගන්නේ මන්ත්‍රීවරුන්ගේ ලැයිස්තුවක් ප්‍රකාරවය. එහිදීද තනතුරු මුදලට විකිණීම සිදුවන අතර වාසිය මන්ත්‍රීවරුන් හා නිලධාරීන් බෙදාගනී. දුප්පත් මන්ත්‍රීවරු තම කෝටාව ගෙඩිය පිටින් පොහොසත් මන්ත්‍රීවරුන්ට විකුණන අවස්ථා ද කොළඹ ඇත. මෙහිදී බඳවාගන්නා ඇතැම් නුසුදුස්සන් ස්ථිර කරන්නට යාමේදී අනේකවිධ ගැටලු මතුවේ. විවිධ බොරු සියයක් ගොතන්නට සිදුවන්නේ වංචාව වසා ගැනීමටය. 2012 අග හා 2013 මුල නගර සභාවේ ලිපිගොනු 123ක් බොරැල්ල කනත්තේදී ඉහළ අවසරය ඇතිව පුලුස්සා දමන්නට හිටපු නාගරික කොමසාරිස්වරිය ක්‍රියා කළේ ඒ වන විට නිසිපරිදි සුදුසුකම් නොමැතිව බඳවාගත් ආරක්ෂක හා ගිනිනටයින් පිලිබඳ ප්‍රශ්න මතුව තිබූ හෙයිනි.

මෙසේ බඳවාගත් ඇතමුන් ප්‍රසිද්ධියේ ප්‍රකාශ කළේ තමන් මුදලට පත්වීම් ලබාගත් බවයි. ලිපිගොනු පිලිස්සෙනවිට එහි ගිය දූෂණ විරෝධී මන්ත්‍රීවරුන් කිහිපදෙනෙකු කළ විමර්ශනයේදී දුටුවේ පුලුස්සන්නේ අවසර ගත් ගොනු නොව ඒ වනවිටත් විමර්ශනයක් සිදුවෙමින් තිබූ බඳවාගැනීම්වලට අදාළ ගොනු බවයි. මේ බරපතළ වංචාව අනාවරණය කරගත් පසුව සේවකයන්ගෙන් හැඟ ආ විරෝධය හමුවේ කොමසාරිස්වරිය සිදුකළේ කොළඹ නගර සභාවේ 12000ක සේවක කාඩරය 6000 කට අඩුකිරීමයි. මෙම ලිපිගොනු පිලිස්සීම ගැන වෘත්තීය සමිති වල ඉල්ලීම මත

නගර සභාවේ අභ්‍යන්තර විගණන අංශය, විගණකාධිපති දෙපාර්තමේන්තුව සහ රාජ්‍ය ලේඛනාරක්ෂක දෙපාර්තමේන්තුව ද ආදී වශයෙන් පරීක්ෂණ 04ක් සිදු කෙරුණද ඒ එකක හෝ ප්‍රතිඵල මේ දක්වා හිඳුන්වීම වළක්වන්නට තරම් දූෂිතයෝ බලගතුය. දේශපාලන බලපෑම් මත නගර සභාවේ කම්කරුවන් ලෙස බඳවාගන්නා උදවිය විශේෂයෙන් කතුන් ඇතැම්විට නාගරික මන්ත්‍රීවරුන්ගේ දියණියන් ද පසුව එක්කෙරෙනුයේ කාර්යාල සේවයටයි. එය කළමනාකරණ සහකාර සේවය හා අනෙකුත් කාර්යාල සේවා ශ්‍රේණීන් සමග ගැටුම් ඇතිකරන තත්ත්වයකි.

කොළඹ නගර සභාවෙහි රියදුරන් සියගණනක් අතරට නොබෝදා තවත් රියදුරන් පණතකට අධික සංඛ්‍යාවක් නව පත්වීම් ලැබ එක්වූහ. මේ සියලු දෙනා සැතැල්ලු වාහන රියදුරන් වීම පුදුමයට කරුණක් වන්නේ කොළඹ නගර සභාව සතුව සිය ගණනක බර වාහන සංචිතයක් තිබියදීය. ඊට හේතුව බරවාහන හැසිරවීමේ කාර්යය කොන්ත්‍රාත් ක්‍රමයට සිදු කළ හැකිවීම සහ ඒ මඟින් දූෂිතව මුදල් ඉපයීමට හැකිවීමය.

ඉංජිනේරුවන් සිය ගණනක් සිටින කොළඹ නගර සභාවේ මුද්‍රණාලයේ සියලු යන්ත්‍ර ක්‍රියාත්මක කළ විට පැත්තූම් ස්විචය විසන්ධි වේ. වායුසම්කරණ දුමන්නේ නම් ක්‍රියාකරවිය හැකි වන්නේ යන්ත්‍ර දෙකක් පමණි. සමහර තනතුරුවලට සුදුස්සන් බඳවාගැනීම සිදුනොවෙන නිසා ද ගැටලු මතුවන්නේ සේවකයන්ටය. වැඩ පරීක්ෂකවරයාගේ ඇණවුමෙන් වහලය අලුත්වැඩියා කරන්නට ගිය සේවකයෙකු ඉන් ඇදවැටී තුවාල ලැබූ පසු බලධාරීන් සඳහන් කළේ වහලයේ හැඟීම ඔහුගේ රාජකාරියක් නොවන නිසා වන්දි ගෙවිය නොහැකි බවයි.

වෙනත් පළාත් පාලන ආයතනවල තත්ත්වය කෙසේ වුවද පත්වීම් දීමේදී හා උසස්වීම් ක්‍රියාවලියේදී ලිංගික අල්ලසට ද සුවිශේෂ වටිනාකමක් කොළඹදී ලැබෙන බව පෙන්වාදෙන පිරිසට අනුව “යෝනියට ශ්‍රේණිය” යන්න ඔවුන්ගේ නගර සභාවේ ප්‍රකට කියමනකි.

හිස වැනුවාට ලක්ෂ හැත්තෑවයි

කොළඹ නගර සභාවේ ඇතැම් සේවාවන් කොන්ත්‍රාත් ගන්නා ව්‍යාපාරිකයන් ඒවා උප කොන්ත්‍රාත් දෙන අවස්ථා ද වේ. අතීතයේ වෙනත් ආයතනවල මුද්‍රණ අවශ්‍යතා ද සැපිරූ මුද්‍රණාලයේ තත්ත්වය කණගාටුදායකය. කොළඹ ප්‍රසිද්ධ රංග ශාලා හා වෙනත් වැදගත් ගොඩනැගිලි සිය සේවකයන් යොදවා අලුත්වැඩියා කළ නගර සභාව අද එම කාර්යයන් පුද්ගලික අංශයට වැඩි මුදලක් ගෙවා නිලධාරීන්ද, දේශපාලනඥයින් ද මුදල් උපයා ගනිමින් සිදුකරයි. එක් අවස්ථාවක රුපියල් ලක්ෂ 5000 ක ටෙන්ඩරයක් දැමූ පුද්ගලයෙකු පසුව ඉලක්කමක් වැඩියෙන් සඳහන් වූයේ යැයි පවසමින් මිල දැක්වීම රුපියල් ලක්ෂ 500 දක්වා අඩු කළ පසුවද ඔහුටම ටෙන්ඩරය ප්‍රදානය කෙරුණි. නගර සභාවේ දූෂණ විරෝධී පාර්ශවවලට අනුව ආණ්ඩු පක්ෂ විපක්ෂ සියලු දේශපාලනඥයන් පාහේ පක්ෂ හේදයකින් තොරව මෙවැනි කාර්යන්හිදී එක්ව සිටින්නේ වාසි බෙදාගැනීමටය. ටෙන්ඩර් කමිටුවකට සහභාගී වීම යනු පරම්පරාවක් ගොඩ දා ගැනීමක් බව ඇතැම් මන්ත්‍රීවරුන්ගේ මතයයි. ටෙන්ඩර් කමිටුවකදී අදහස් නොදක්වා හිස වහමින් සිටීමෙන් වුව ලක්ෂ 70ක් උපයාගත් මන්ත්‍රීවරු සිටිති. ටෙන්ඩර්

විවෘත කරන සිකුරාදා දිනට පෙරදා ඉල්ලුම්කරුවන්ගේ ලැයිස්තු පිළියෙල කරමින් සිටියදී පැමිණෙන මන්ත්‍රීවරු මිල ගණන් බලා සටහන් කර ගැනීම සිරිතකි. ඉන්පසු ඉල්ලුම්කරුවන් මුණගැසෙන හෝ ඔවුන් අමතන මන්ත්‍රීවරු තමන්ට අවශ්‍ය මුදල ලබාදෙන්නේ නම් කමිටුවේදී ටෙන්ඩරය අනුමත කිරීමට සහය දෙන බව පවසති. ටෙන්ඩර් ඇගයීම් කමිටු අන්ත දූෂිත බවට කදිම හිඳසුනක් නම් රුපියල් මිලියන 680 කට වසර දෙකක් ක්‍රියාත්මක වූ ටෙන්ඩරයක මිල ග වටිනාකම රුපියල් මිලියන 1462 දක්වා මිලියන 782කින් වක්වරම වැඩිවීමයි.

මේ මහා දූෂණ සාගරයක එක් බිඳක් පමණක් වෙද්දී දිවයින පුරාම පළාත්පාලන ආයතන විවිධ අන්දමින් එය අත්හදා බලමින් තිබේ. සීතල නුවරවිලියේ මහනගර සභාව ඇතැම් සේවකයින්ට දෙන හිල නිවාස සංචාරකයන්ට කුලියට දෙන ඔවුහු පදිංචිව සිටින්නේ තමන්ගේම නිවෙස්වලය. නිලනිවාසය අලුත් වැඩියා කිරීමට හා පිරියම් කිරීමට දෙන සීමෙහි , තීන්ත ආදියද ඔවුන් යොදවන්නේ තම පුද්ගලික නිවාසවලටය. පසුගිය සමයේ නුවරවිලිය මහනගර සභාවේ ඇතැම් පුරපතිවරුන් හා නාගරික කොමසාරිස් වරුන් ද, තවත් නිලධාරීන් ද අයථා ලෙස හිමිකරගත් වටිනා මෙන්ම සංචාරක ආකර්ශනය සහිත ස්ථානවල ඉඩකඩම්වලට අදාළ විස්තර ගොනු අද ද අතුරුදන්ය.

ඇතැම් නාගරික කොමසාරිස්වරුන් සේවයෙන් නික්ම ගොස් ඇත්තේ එම ගොනු ද රැගෙනය. නුවරවිලිය මහ නගරසභාවේ හිටපු නාගරික කොමසාරිස් එස්. බාලසුබ්‍රමනියම් මහතා 2002.12.18 දිනැතිව නාගරික ගණකාධිකාරීවරයාට ලිපියක් යොමුකර තිබේ. එහි සඳහන් වන්නේ එදින දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රධානීන්ගේ සාකච්ඡාවේදී මතුවූ නාගරික විවේක නිකේතනයට අදාළ පැනයකට පිළිතුරු දීම සඳහා අවශ්‍ය ලිපිගොනු 02ක් හා පැවරුම් නියෝග ගොනුව ලබාදිය නොහැකි බවයි. හේතුව තමන්ට පෙර සිටි නාගරික කොමසාරිස්වරයා ඒවා භාර දී නොතිබීමය.

බාලසුබ්‍රමනියම් මහතා ගණකාධිකාරීවරයාගෙන් ඉල්ලා සිටින්නේ තමන් සපයන වෙනත් ගොනුවකින් විස්තර ලබාගැනීමට උත්සාහ ගන්නා ලෙස සහ එම නව ගොනුව සුරක්ෂිතව තබා ගැනීමට පියවර ගන්නා ලෙසයි. අවසාන ඉල්ලීම සිදුකරන්නට ඔහු පෙළඹෙන්නේ කොළඹ නගර සභාව බොරැල්ල කනත්තේදී සිදුකළාක් මෙන් ලිපිගොනු එලොව යවන්නට අවශ්‍ය පිරිස් නුවරවිලියෙන් සිටි හිසාය. දැන් වසර 14ක් ඉකුත්ව ඇතත් බාලසුබ්‍රමනියම් මහතාගේ පූර්ව කොමසාරිස්වරයා තවම පෙර කී ගොනු භාර දී නොමැත.

යළි සිහිපත් කරමු. පුරවැසියාගේ උපතේ සිට මරණය තෙක් ආධාරකයක් විය යුත්තේ පළාත් පාලන ආයතනයයි. එහෙත් මේ සිද්ධි අධ්‍යයනයෙන් පෙනෙනුයේ ඔබේ පළාත් පාලන ආයතනය ද කණුවී ගඳු ගසන තත්වයක තිබිය හැකි බවයි. අවසන අහිමි වන්නේ ඔබේ පොදු මුදල්ය.

පළාත් පාලනයේ ඇත්තන්ට ද අපි මෙසේ කියමු. අප සඳු පෙන්නන විට අපේ ඇඟිල්ල දෙස නොබලා සඳු දෙසම බලන්න. සාක්ෂි ඇතත් හෙළිදරව් නොකරන්නේ මූලාශ්‍රයන් හා එකඟ වූ පොරොන්දු රැකීමටය.

පොදු මගී ප්‍රවාහන සේවය: වේ යන්නේ කොයි පාරේ?

ලසන්ත රුහුණගේ

පොදු මගී ප්‍රවාහන සේවයෙහි සේවා ලාභීන් මෙන්ම එම සේවා සම්පාදක ආයතනයන්හි සේවක සේවිකාවෝ ද එක සේ දුක් මැසවිලි නැගමින් සිටිති. ඊට හේතුව මෙම සේවයෙහි නොකඩවා සිදු වන පරිහානියයි. එම පරිහානියට බලපා ඇති හේතු රැසක් තිබිය හැකි නමුත් ප්‍රධාන හේතුව වන්නේ දූෂණය බව මෙම ලිපියෙන් පැහැදිලි කෙරේ.

හැඳින්වීම

ශ්‍රී ලංකාවේ අද දවසේ ක්‍රියාත්මක පොදු මගී ප්‍රවාහනය ගැන ප්‍රසාදයෙන් කතාබහ කරන කිසිවෙකු හඳුනාගැනීම උගහටය. එකී පොදු මගී ප්‍රවාහනය භාවිතා කරන පොදු මහජනතාව මෙන්ම විය භාවිතා නොකරන මහජනයා තුළ පවා ඇත්තේ ඒ පිළිබඳ අප්‍රසාදයකි. ඊට හේතු රැසකි. අකාර්යක්ෂම බව ඉන් ප්‍රධානය. බලාපොරොත්තු වන සේවය නොලැබීම, දුෂ්කර බව ඊට ඇදුණු අනෙකුත් හේතු අතර වේ.

එමෙන්ම එකී පොදු මගී ප්‍රවාහන සේවාව සපයන ආයතනයන්හි සේවකයන් තුළ ද ඒ පිළිබඳ ඇත්තේ ප්‍රසාදයක් නොව අප්‍රසාදයකි. ජීවත්වන්නට ප්‍රමාණවත් වැටුපක් නොලැබීම, අනෙකුත් පහසුකම් නොලැබීම, ව්‍යවස්ථාපිත හිමිකම් නොලැබීම හා රැකියාවේ ස්ථිර බවක් නොවීම ඒ අතරින් ප්‍රධානය.

එසේ වුවද මෙම පොදු මගී ප්‍රවාහන සේවාවේ ස්වර්ණමය යුගය පසුගිය දශක කිහිපයකට පෙර තිබූ බවට වූ ප්‍රසාදයන් විය භාවිතා කරන පොදු මහජනතාවගෙන් හා ඒවාහි සේවය කරන සේවක පිරිසගෙන් ද අසන්නට ලැබේ. පරිහානියට පත්වී ඇති බවට අද අපට අසන්නට දකින්නට ලැබෙන්නේ එවන් පොදු මගී ප්‍රවාහන සේවාවකි.

මෙසේ ශ්‍රී ලංකාවේ පොදු මගී ප්‍රවාහනය පරිහානියට ලක්වීමට හේතු කුමක්දැයි අප විමසා බැලූ විට අසන්නට දකින්නට ලැබෙන ප්‍රධාන කාරණය වන්නේ දූෂණයයි. එකී දූෂණය යටතට වංචා, සොරකම්, හිසි කළමණාකරණය නොමැති වීම, පරිපාලනය බිඳ වැටීම, දේශපාලන ඇඟිලි ගැසීම් හා දේශපාලන බලපෑම් ආදිය ඇතුළත් කළ හැකි බව පෙනේ.

බස් රථ මගීන් සිදු කරන මාර්ග ප්‍රවාහනය ශ්‍රී ලංගමය හෙවත් ශ්‍රී ලංකා ගමනා ගමන මණ්ඩලය විසින් හා පෞද්ගලික අංශය හෙවත් පෞද්ගලික බස් රථ හිමියන් විසින් සිදුකරන අයුරු හඳුනාගත හැකිය. දුම්රියෙන් සිදුකරන මාර්ග ප්‍රවාහනය ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදු කරනු ලබයි.

ශ්‍රී ලංකාවේ පොදු මගී ප්‍රවාහනයේ දූෂණය හෙවත් දුසැරියට අදාළ කාරණයේදී අප රාජ්‍ය අංශය හෙවත් රජය විසින් මෙහෙයවනු ලබන පොදු මගී ප්‍රවාහනය පිළිබඳ පමණක් අවධානය යොමු කරන අතර පෞද්ගලික බස් රථ කර්මාන්තය පිළිබඳව මෙම ලිපිය මගින් අවධානය කරනු නොලබයි.

රජයට අයත් පොදු මගී ප්‍රවාහනයේ ආයතන දෙක හෙවත් ශ්‍රී ලංකා ගමනා ගමන මණ්ඩලය හා ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව ප්‍රවාහන අමාත්‍යාංශය යටතේ පවතින රාජ්‍ය ආයතනයක් හා රාජ්‍ය දෙපාර්තමේන්තුවක් වශයෙන් පවතී.

ශ්‍රී ලංකාවේ පොදු මගී ප්‍රවාහනය සේවයේ පළමු ආගමනකයා බවට පත් වී ඇත්තේ ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව හෙවත් දුම්රිය සේවාව වන අතර දුම්රිය සේවාව රටේ ආරම්භ වී ඇත්තේ වර්ෂ 1858 හෙවත් මීට වසර 150කට පෙරය. ශ්‍රී ලංකාව යටත් විජිතයක් බවට පත් කරගෙන සිටි බ්‍රිතාන්‍යයන් විසින් රටේ මධ්‍යම කඳුකරයේ

වගා කරන ලද කෝපි අස්වැන්න කොළඹ වරාය කරා රැගෙන ඒම කොළඹ සිට නුවර දක්වා ඉදි වූ පළමු දුම්රිය මාර්ගයේ අරමුණ වී ඇති අතර එතැන් සිට මාතලේ දක්වා, බදුල්ල දක්වාත් ඉදිවූ දුම්රිය මාර්ග දිගු කිරීමේදී අරමුණ වී ඇත්තේ ද යටත් විජිත පාලකයන් විසින් මධ්‍යම කඳුකරයේ වගා කරන ලද තේ ඇතුළු අනෙකුත් වගාවන්ගේ අස්වැන්න කොළඹට ගෙන ඒමය. ඉන් පසු ඉදි වූ අනෙකුත් දුම්රිය මාර්ගයක් වූ උතුරු දුම්රිය මාර්ගය, වෙරළබඩ දුම්රිය මාර්ගය, නැගෙනහිර දුම්රිය මාර්ගය, කැලණිවැලි දුම්රිය මාර්ගය, ආදි අනෙකුත් දුම්රිය මාර්ග ඉදිකිරීමේ මුඛ්‍ය අරමුණ වී ඇත්තේ එම ප්‍රදේශවල රබර් පොල් ඇතුළු ද්‍රව්‍යයන්ගේ අස්වැන්නත් අනෙකුත් භාණ්ඩත් කොළඹට රැගෙන ඒමයි. මේ ආකාරයට භාණ්ඩ ප්‍රවාහනය සඳහා ඉදිකරන ලද දුම්රිය සේවය මගී ප්‍රවාහන සේවාවක් බවට පරිවර්තනය වී ඇත්තේ කාලානුරූපවය.

එසේ වුවද ශ්‍රී ලංකාවේ බස් රථ කර්මාන්තය ආරම්භ වී ඇත්තේ ම මගී ප්‍රවාහනය සඳහාමය. මෙරට ප්‍රථම බස් රථය ධාවනය වී ඇත්තේ 1907 වර්ෂයේදීය. ඉන්පසු ශ්‍රී ලංකාවේ බස් මගී ප්‍රවාහනය පෞද්ගලික බස් රථ සමාගම්වල කර්මාන්තයක් වශයෙන් වර්ධනය වී ඉදිරියට පැමිණ ඇති අතර එස්.ඩබ්.ආර්.ඩී. බණ්ඩාරනායක ආණ්ඩු සමයේ දී එහි පෞද්ගලික බස් රථ සමාගම් ජනසතු හෙවත් රජයට පවරා ගැනීම හේතුවෙන් 1958 ජනවාරි 01 දා සිට මගී ප්‍රවාහන බස් රථ කර්මාන්තය තනිකරම රජය සතු ඒකාධිකාරියක් බවට පත්ව ඇත. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ලංගමය හෙවත් ලංකා ගමනා ගමන මණ්ඩලය පිහිටුවා ඇති අතර මගී ප්‍රවාහන බස් රථ කර්මාන්තය විමලින් මෙහෙයවා ඇත. 1977 වර්ෂයේදී බලයට පත් ජේ.ආර්. ජයවර්ධන ආණ්ඩුවේ තීරණයක් පරිදි 1979 වර්ෂයේදී මගී ප්‍රවාහන බස් රථ කර්මාන්තය සඳහා ඇතුළත්වීමේ අවස්ථාවට පෞද්ගලික අංශයට නැවත ලබාදී අතර අද වන විට මගී ප්‍රවාහන බස් රථ කර්මාන්තයේ වැඩි පංගුව හිමිකර ගෙන සිටින්නේ පෞද්ගලික බස් රථ කර්මාන්තයයි.

ශ්‍රී ලංකා ගමනා ගමන මණ්ඩලය

ශ්‍රී ලංකාවේ පොදු මගී ප්‍රවාහන සේවා සැපයූ පෞද්ගලික බස් රථ කර්මාන්තය ජනසතු කිරීම හරහා 1958 ජනවාරි 01 වැනිදා ලංකා ගමනා ගමන මණ්ඩලය ලෙස ආරම්භ වූ එය බස් රථ ප්‍රවාහනයේ දැරූ 100% ඒකාධිකාරිත්වය අහෝසි කරගනු ලබන්නේ ඊට වසර විස්සක් සැපිරීම අවසන් වනවන සමග 1979 වර්ෂයේදී පෞද්ගලික බස් රථ කර්මාන්තයට ඉඩදීමත් සමඟය. ඉන්පසු ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණයන් කිහිපයකට ලක්වන ලංගම ජනතා සන්නික බස් සමාගම වර්තමානය වන විට ලංකා ගමනා ගමන මණ්ඩලය බවට ද පත්වන්නේ තවත් වසර 35ක කාලයක් ගෙවා දමමින්ය.

අද වන විට ශ්‍රී ලංකා ගමනා ගමන මණ්ඩලයේ තත්ත්වය වන්නේ ධාවනය කළ හැකි බස් රථ 5500ක හිමිකරුවෙක් වීම මගින් සමස්ත බස් රථ මගී ප්‍රවාහනයේ 20%ත් 25%ත් අතර හිමිකරුවෙක් වීම පමණය. එම හිමිකාරිත්වය සඳහා දළ වශයෙන් 36700ක සේවක පිරිසක් ශ්‍රී ලංගමයට නඩත්තු කිරීමට සිදු වී ඇති අතර එය සතු බස් රථ සංඛ්‍යාවෙන් එම සේවක සංඛ්‍යාව බෙදූ විට දළ වශයෙන් එක් බස් රථයකින් සේවකයන් 7 දෙනෙකු නඩත්තු කිරීමේ තත්ත්වයට පත් වී ඇත.

දළ වශයෙන් එම සේවක පිරිස අතර සිටින රියදුරන් සංඛ්‍යාව 10500ක් වන අතර කොන්දොස්තරවරු සංඛ්‍යාව 10400කි. කාර්මිකයන් ගණන 6200ක් වන විට අනෙකුත් සේවකයන් පිරිස 9750ක් පමණ වේ.

මෙම අධික සේවක පිරිස නඩත්තු කිරීම ශ්‍රී ලංගමයට ඔවුන්ගේ ආදායමෙන් සිදු කිරීමට නොහැකි වී ඇති අතර සේවක වැටුප් ගෙවා ශ්‍රී ලංගම පවත්වා ගෙන යාම සඳහා භාණ්ඩාගාරය විසින් මාසිකව රුපියල් දස ලක්ෂ 1350ක මුදලක් ගෙවීම දක්වා එහි සැබෑ තත්ත්වය සෝවනීය වී ඇත. එම නිසාම එම අධික සේවක පිරිස අඩු කර ගැනීම සඳහා වන්දි ගෙවා ස්වේච්ඡාවෙන් විශ්‍රාම යෑමේ යෝජනාවක් එහි සේවකයන්ට යොමුකර තිබේ. ඒ සඳහා දස දසහසකට ආසන්න සේවක පිරිසක් ප්‍රතිචාර දක්වා ඇතැයි ශ්‍රී ලංගම වෘත්තීය සමිති ක්‍රියාකාරීත්ව පවසති. මීට අමතරව දැනට ඒ සේවයේ නිරත වූවන් වෙනුවෙන් ගෙවිය යුතු රුපියල් මිලියන 10700ක සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් වගකීමක් ද ශ්‍රී ලංගමයට ඉතිරි වී ඇත.

මෙසේ වීම සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන්ම හේතු වී ඇත්තේ වංචා, දූෂණය, නිසි කළමණාකාරිත්වයක් නොමැතිකම සහ දේශපාලන බලපෑමයි. අද ශ්‍රී ලංගම සේවක සංඛ්‍යාව 36700 දක්වා වැඩි වී එයට දරා ගත නොහැකි තරමට වැඩි වී ඇත්තේ දේශපාලන බලපෑම් හේතුවෙනි. පසුගිය සමයේ බලයට පත් වූ සෑම ආණ්ඩුවක්ම ශ්‍රී ලංගමය තම දේශපාලන ආධාරකරුවන් සේවකයන් ලෙස අනුයුක්ත කිරීම ඊට හේතුවයි. එවැනි වැරදි සේවක බඳවා ගැනීම් නැවැත්වීමට හෝ අවම කිරීමට නොහැකි වී ඇත්තේ වෙනකක් නිසා නොව එය ඉහළ කළමණාකාරිත්වයේ සිට ප්‍රාදේශීය ඩිපෝ කළමණාකාරිත්වය දක්වාම දේශපාලන හිතවතුන්ගෙන් සමන්විත වීම නිසාය. එහි ආසන්නම උදාහරණය වන්නේ පසුගිය ආණ්ඩු සමයේදී කුමාර වෙල්ගම ප්‍රවාහන අමාත්‍යවරයා දරන කාලයේදී ශ්‍රී ලංගම සභාපතිවරයා ලෙස ඔහුගේ ඥාති සොහොයුරු ශ්‍රී වෙල්ගම පත් කිරීමය. ඒ ආකාරයට ශ්‍රී ලංගම අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය පත් කිරීම ද අනෙකුත් ඉහළ නිලධාරීන් පත් කිරීම ද මෙලෙස දේශපාලන හිතවත්කම මත පත් කිරීම වැළැක්විය නොහැකි වී ඇත. ඒ අනුව විෂය පිළිබඳ පළපුරුද්ද ඇති හා දැනුම ඇති අයගෙන් සමන්විත ඉහළ කළමණාකාරිත්වයක් ශ්‍රී ලංගම වෙතින් අපට දැකගන්නට ලැබී නැත. එමෙන්ම එම ඉහළ කළමණාකාරිත්වයේ සුදුසු බව පූර්වාදර්ශයට ගනිමින් බොහෝ විට ප්‍රාදේශීය ඩිපෝ කළමණාකාරිත්වය ද හිමි වී ඇත්තේ බලයට පත් වන ඒ ඒ ආණ්ඩුවල දේශපාලන ක්‍රියාකාරීත්වය, හැතහොත් එකී ආණ්ඩුවට සම්බන්ධ වෘත්තීය සමිතියේ ක්‍රියාකාරීත්වය.

ඉහත සඳහන් කළ තත්ත්වයන්හි එකතුවක් ලෙස ශ්‍රී ලංගමයට මෙම තත්ත්වය උදාවීමට ප්‍රධාන හේතුවක් ලෙස හඳුනාගත හැක්කේ වංචා දූෂණයන්ය. ඊට ඇති පසුගිය ආණ්ඩු සමයට අයත් මහා පරිමාණ වංචා දූෂණ ලෙස හඳුනාගත හැක්කේ ශ්‍රී ලංගම සඳහා බස්රථ අමතර කොටස් ගෙන්වීම සඳහා ඇති කරගත් ගනුදෙනුව ශ්‍රී ලංගම සඳහා බස්රථ 2000ක් මිලදී ගැනීම සඳහා ඇති කරගත් ගනුදෙනුව ශ්‍රී ලංගම සඳහා දුනුකොළ සැපයීම වෙනුවෙන් ඇති කරගත් එකඟතාවය වෙනුවෙන් ගෙවා ඇති අත්තිකාරම් මුදල් සහ ගනුදෙනුය.

මේවායින් අමතර කොටස් ගනුදෙනුව පිළිබඳව පොලිස් අපරාධ කොට්ඨාසය විසින් පරීක්ෂණයක් ආරම්භ කර දැනටමත් අධිකරණයට කරුණු චාරිතා කර ඇත. එසේම බස්රථ 200ක් මිල දී ගැනීමේ සිද්ධිය සම්බන්ධයෙන් පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රී රන්ජන්

රාමනායක අල්ලස් හෝ දූෂණ චෝදනා විමර්ශන කොමිසමට පැමිණිල්ලක් ඉදිරිපත් කර ඇත. දුනුකොළ ලබා ගැනීම සඳහා අත්තිකාරම් ගෙවීම සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංගම වත්මන් පාලනාධිකාරිය නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග ගැවීමට දැනටමත් පියවර ගෙන ඇත.

මෙවැනි වංචා දූෂණයන් නොවන්නේ නම් සහ දේශපාලන අතපෙවීම් හා බලපෑම් නොවන්නේ නම් ශ්‍රී ලංගම තත්ත්වය අදට වඩා යහපත් වනු ඇති යන්න බැහැර කළ නොහැකිය. විසින් ශ්‍රී ලංගමට සිදුවන පාඩුව හෝ අලාභය අනිවාර්යෙන්ම අඩුකර ගත හැකි වනු ඇත. මීටත් වඩා කාර්යක්ෂම බස් රථ සේවාවක් මගී ජනයාට ලබා දීමට හැකිවනු ඇත. එමඟින් එහි ඵලදායීත්වය ඉහළ නැංවීමට හැකි වනු ඇත.

එහෙත් අද සිදු වී ඇත්තේ කුමක්ද? එක් පැත්තකින් ශ්‍රී ලංගම දිනෙන් දින අලාභ ලැබීමටත් භාණ්ඩාගාරය විසින් විය අවම වශයෙන් පවත්වාගෙන යෑම සඳහා මාසිකව රුපියල් දස ලක්ෂ 1350 බැගින් ප්‍රතිපාදන සැලැස්වීමත්ය. අනෙත් අතින් භාණ්ඩාගාරය විසින් මාසිකව ගෙවනු ලබන පොදු මහජන මුදලින් නිසි සේවාවක් හෝ පොදු මගී ජනයාට නොලැබී යාම බරපතල ගැටලුවකි. ඊට දිය හැකි හොඳම උදාහරණය වන්නේ අලාභදායී මාර්ගවල ගමනාගමනය දුෂ්කර මාර්ගවල ගමනා ගමනය හා රාත්‍රී බස් රථ සේවා වැනි සේවා අද වන විට ක්‍රම ක්‍රමයෙන් ශ්‍රී ලංගම විසින් අත්හරිමින් හෝ අතහැර තිබීමයි. ඒ නිසාම පොදු මගී ජනයාගේ ප්‍රවාහන අවශ්‍යතාවය වෙනුවෙන් සේවා සැපයීම වෙනුවෙන් භාණ්ඩාගාරයෙන් ප්‍රතිපාදන සැපයීම හා කාරණය ද ශ්‍රී ලංගම සඳහා අදට වලංගු නැත. මෙම තත්ත්වය මත ශ්‍රී ලංගම බස් රථ කර්මාන්තය හෙවත් රජයේ බස් රථ කර්මාන්තය පිළිබඳ අලුතින් සිතිය යුතු බව විවාදයක් නැත.

පාසල් බස් රථ සේවාව අතීතයේදී ශ්‍රී ලංගම විසින් සැපයූ තවත් එක් සේවාවක් විය. අද වන විට (වෂ්ඨරථ, ත්‍රිවිල්, කාර් හා යතුරුපැදිවලින් එම අවශ්‍යතාවයන් සපුරා ගැනීම නිසා) බස් රථ මඟින් පාසල් යන ළමුන් ප්‍රමාණය ඉතා සීමිත වී තිබියදී පවා එම සීමිත අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලීමට හැකියාවක් ශ්‍රී ලංගමයට නැත. 'සිසු සැරිය' නම් වූ පාසල් බස් රථ සේවාවේ වැඩි දුර දායකත්වයක් ද දරනු ලබන්නේ පෞද්ගලික බස් රථ කර්මාන්තය විසින්ය.

විසඳුම් කවරේද?

සිය අලාභය අඩු කර ගැනීම සඳහාත්, ඵලදායීතාවය වැඩි කර ගැනීම සඳහාත් ශ්‍රී ලංගමට කළ හැක්කේ කුමක්ද? එහි පළමු පියවර විය යුත්තේ ශ්‍රී ලංගම ඉහළ කළමණාකාරීත්වයේ සිට ඩීපෝ කළමණාකාරීත්වය දක්වාම සුදුසුකම් සහිත පළපුරුදු කළමණාකාරීත්වයක් පත් කර ගැනීමය. සේවක බඳවා ගැනීම්, මිලදී ගැනීම්, ඇතැම් කටයුතුවලට දේශපාලන ඇඟිලි ගැසීම් නතර කිරීමය. දැනට යෝජනා කර ඇති පරිදි ස්වේච්ඡා විශ්‍රාම ක්‍රමය යටතේ හෝ අතිරික්ත සේවක පිරිස ඉවත් කර අත්‍යවශ්‍ය සේවක පිරිස රඳවා ගනිමින් ඔවුන්ගෙන් උපරිම දායකත්වයක් ලබා ගැනීමය. අලුත් වැඩියාකර ධාවනය කළ හැකි මට්ටමේ ඇති බස් රථ අලුත්වැඩියා කර ධාවනයට යොදවා සිය ආදායම වැඩිකර ගැනීමය. අලුත්වැඩියා කළ නොහැකි බස් රථ, බස් රථ ලෙස හෝ උපාංග ලෙස හෝ යකඩ ලෙස හෝ විකුණා ඒවායින් මූල්‍යමය ප්‍රයෝජනයක් ලබා ගැනීමය. රටපුරා විසිරී ඇති ඇති ශ්‍රී ලංගම ඩීපෝ 105 කට අයත්

අතිරික්ත භූමිය ඵලදායී ලෙස ප්‍රයෝජනයට ගන්නා වැඩපිළිවෙළක් සකස් කිරීමය. එක් ප්‍රාදේශීය ඩිපෝවල ඇති බස්රථ අලුත් වැඩියා කිරීමේ අංගන හා කාර්මිකයන් ශ්‍රී ලංගම නොවන පෞද්ගලික බස්රථ අලුත්වැඩියා කිරීම සඳහා යොදාගනිමින් ශ්‍රී ලංගමය සඳහා නව ආදායම් මාර්ග උපයා ගැනීමේ විකල්ප ක්‍රමවේද පිළිබඳව අවධානය යොමු කිරීමය.

ශ්‍රී ලංගමය සඳහා අමතර කොටස් ගෙන්වීමේ දූෂිත ගනුදෙනුව

පසුගිය ආණ්ඩුව සමයේ එනම් 2011 වර්ෂයේදී ශ්‍රී ලංකා ගමනාගමන මණ්ඩලය සඳහා අලුත් ක්‍රමවේදයක් හඳුන්වා දී ඇති අතර ඒ අනුව එතෙක් අමතර කොටස් ලබා ගැනීම සඳහා අනුගමනය කළ ලියාපදිංචි දේශීය හා විදේශීය සැපයුම්කරුවන්ගෙන් මිල ගණන් කැඳවීම අහෝසි කර තිබේ. ඒ වෙනුවට සිදු කර ඇත්තේ ශ්‍රීලංගම සඳහා පත් කරන ලද ප්‍රසම්පාදන කමිටුවක් විසින් අමතර කොටස් මිලදී ගැනීමට ටෙන්ඩර කැඳවීමය. එම ටෙන්ඩර කැඳවීමේදී ශ්‍රී ලංගම බස්රථවලට අදාළ ටාටා අශෝක් ලලන්ඩ් යන ඉන්දීය සමාගම්වලට අනුබද්ධිත සමාගම් ඉදිරිපත් වුවද ඒ කිසිවෙකුට එහිදී අමතර කොටස් සැපයීමට අවස්ථාව හිමි වී නැත. එක් අවස්ථාව හිමි වී ඇත්තේ ඉන්දියාවේ ස්ටීල් ඉම්පෙක්ස් ඇන්ඩ් ඉන්ඩස්ට්‍රිස් නැමැති සමාගමකටය. ඒ අනුව පසුව සිදුවී ඇත්තේ එම අමතර කොටස් සැපයීම සඳහා ස්ටීල් ඉම්පෙක්ස් ඇන්ඩ් ඉන්ඩස්ට්‍රිස් ලංකා පෞද්ගලික සමාගම යනුවෙන් තවත් සමාගමක් ස්ථාපිත කිරීමය. ස්ථාපිත මෙම නව සමාගම ශ්‍රීලංගම වෙනුවෙන් අමතර කොටස් ගෙන්වීම සිදු කර ඇත. මෙම සමාගමට එකල පිහිටි ශ්‍රී ලංගම ඩිපෝවේ කාර්යාල හා ගබඩා පහසුකම් ලබා දී ඇති අතර අදාළ සමාගම සිය සමාගම් ලියාපදිංචියේදී කාර්යාල ලිපිනය ලෙස භාවිතා කර ඇත්තේ ද එකල ශ්‍රී ලංගම ඩිපෝවට අයත් අංක 73/2 දරණ ලිපිනයේය.

මෙම සමාගම ශ්‍රී ලංකාවට එම සමාගමේ නමින් කිසිදු අමතර කොටසක් ගෙන්වා නැති අතර සියලු අමතර කොටස් ගෙන්වා ඇත්තේ ශ්‍රීලංගම නමින්ය. ඒ නිසාම එම අමතර කොටස් සඳහා රේගුවේ දී බදු අය කිරීමක් සිදුවී නැත. එසේ වුවද ආයතනික අමතර කොටස් ශ්‍රීලංගම වෙනුවෙන් මුදා හැරීම ස්ටීල් ඉම්පෙක්ස් ලංකා සමාගම විසින් සිදු කර ඇති අතර එම අමතර කොටස් එකල ගබඩාවේ තැන්පත් කර ඇත.

මෙසේ ශ්‍රීලංගමට අමතර කොටස් ලබා ගැනීම සඳහා තෝරාගත් ඉන්දීය සමාගමට බස්රථ අමතර කොටස් සැපයීම වෙනුවෙන් කිසිදු පළපුරුද්දක් හෝ අමතර කොටස් නිෂ්පාදිත මව් සමාගම් සමග කිසිදු සම්බන්ධයක් තිබී නැත. එසේම එම අමතර කොටස් ගනුදෙනුව සඳහා දේශීය වශයෙන් ඇති කර ගන්නා ලද ස්ටීල් ඉම්පෙක්ස් ලංකා සමාගමේ ලියාපදිංචි හිමිකරු වශයෙන් කොළඹ පංචිකාවත්තේ අමතර කොටස් වෙළඳාමේ නියුතු බන්දුල ට්‍රේඩින් එන්ටර්ප්‍රයිසස්හි අධිපති අපිත් බන්දුලසේන නැමැත්තා කටයුතු කර ඇත.

මෙම අමතර කොටස් ගනුදෙනුව සැක සහිත බවට ශ්‍රී ලංකා රේගුවට දැන ගන්නට ලැබී ඇති අතර ඒ අනුව සිදු කරන ලද පරීක්ෂණයේදී හෙළිවී ඇත්තේ ඉන්දියාවෙන් ගෙන්වන්නේ යැයි කියනු ලබන එම අමතර කොටස් තත්ත්වයෙන් බාල බවත් සමහර අමතර කොටස් බදු ගෙවා ආනයනය කර දේශීය වෙළඳපොළේ විකිණීමට ඇති අමතර කොටස් මිලට වඩා මිල අධික බවත්, ශ්‍රී ලංගමය සඳහා ඇනවුම් කර නැති හා ශ්‍රී ලංගමයට අනවශ්‍ය අමතර කොටස් ද ආනයනය කර හෝ ආනයනය කිරීමට උත්සාහ කර ඇති බවත්ය. එමෙන්ම ඉන්දියාවෙන් නියම අමතර කොටස් සපයනවා යැයි කියූ ස්ටීල් ඉම්පෙක්ස් සමාගම දේශීය වෙළඳපොළෙන් ද අමතර කොටස් මිලදී ගෙන ශ්‍රී ලංගමයට සපයා ඇති බවය. තවද ස්ටීල් ඉම්පෙක්ස් සමාගම වෙනුවට ඉන්දියාවේ කේ.ඩී. චක්ස්පෝට්ස්, කේ.කේ.ඉන්ටරනැෂනල් සහ සිංග ප්‍රරුවේ සනෝලා යන සමාගම් මෙම අමතර කොටස් සඳහා ශ්‍රී ලංගමය වෙත මිල ගණන් සඳහන් ඉන්වොයිස් ඉදිරිපත් කර ඇති බවයි.

මෙම රේගු පරීක්ෂණයේදී ස්ටීල් ඉම්පෙක්ස් ලංකා සමාගමේ ජා ඇළ ඒකල පිහිටි කාර්යාලයේ ගණකාධිකාරීවරයා ලෙස සේවය කළ නිශාන්ත ශ්‍රී වර්ධනයේ ලැප්ටොප්(බන්දුල ට්‍රේඩින් සමාගමේ ගණකාධිකාරීවරයා ලෙස සේවය කර ඇත්තේ ද ඔහුය.) පරිගණකය පරීක්ෂා කිරීමේ දී කරුණු ගණනාවක් හෙළිදරව් වී ඇත. ඒ අනුව සෑම අමතර කොටස් ගනුදෙනුවකදීම ආසන්න වශයෙන් සියයට 30ක කොමිස් මුදලක් වෙන් කෙරී ඇති අතර ඉන් සියයට 7ක කොමිස් මුදලක් ගරු ඇමතිතුමා යනුවෙන් ද අමාත්‍ය ලේකම් යනුවෙන් සියයට 2ක කොමිස් මුදලක් ද ශ්‍රී ලංගම සභාපති යනුවෙන් සියයට 2ක කොමිස් මුදලක් ද වෙන් කෙරී තිබී ඇත.

මෙම ගනුදෙනුව සිදු වන අවධියේ ශ්‍රී ලංගම භාර ප්‍රවාහන ඇමතිවරයා වශයෙන් කුමාර වෙල්ගම මහතා කටයුතු කරනු ලැබූ අතර ඔහුගේ ලේකම් හෙවත් පෞද්ගලික ලේකම් ලෙස කටයුතු කරනු ලැබුවේ ඔහුගේ ඥාති නැගණිය වන ප්‍රදීපිකා වෙල්ගමය. එමෙන්ම ශ්‍රී ලංගම සභාපතිවරයා වශයෙන් කටයුතු කළේ ඔහුගේ ඥාති පුත්‍රයෙකු වන ශෂී වෙල්ගමය.

මෙම අමතර කොටස් ගනුදෙනුවේ දී 2011.06.09 දින සිට 2014.02.26 වන දින දක්වා පමණක් ඇමරිකානු ඩොලර් 8, 552,851.26 ක් හෙවත් රුපියල් මිලියන 1200 ක පමණ අමතර කොටස් ශ්‍රී ලංගමයට සපයා ඇති අතර 2011.07.05 සිට 2012.02.09 දින දක්වා පමණක් ඇමරිකානු ඩොලර් 1,348,354.90ක් හෙවත් රුපියල් මිලියන 190ක පමණ ටයර් ශ්‍රී ලංගමයට සපයා ඇත. ඊට අමතරව දේශීය වශයෙන් මිලදී ගෙන රුපියල් මිලියන 183ක අමතර කොටස් ප්‍රමාණයක් ශ්‍රී ලංගමයට සපයා ඇත. මෙම ගනුදෙනුව 2015 ජනවාරි 08 වැනිදා ආණ්ඩු මාරුව සිදු වන තෙක්ම සිදුවන්නට ඇති අතර ඒ පිළිබඳ තොරතුරු තවම හෙළි වී නැති අතර ඒ අනුව එකී අමතර කොටස් ගනුදෙනුවේ මුළු මුදල ඉහත සඳහන් මුදල මෙන් කිහිප ගුණයක් විශාල විය හැකිය.

ලැබුණු පැමිණිල්ලක් අනුව මෙම අමතර කොටස් ගනුදෙනුව පිළිබඳව එල්.සී.අයි.ඩී හෙවත් පොලිස් මූල්‍ය අපරාධ කොට්ඨාශය පරීක්ෂණයක් ආරම්භ කරන අතර ඒ සම්බන්ධයෙන් කොළඹ මහේස්ත්‍රාත් අධිකරණයට ඊ/43481/3/15 යටතේ කරුණු වාර්තා කර ඇත. ඒ අනුව අදාළ ගනුදෙනුවේ විමර්ශන සඳහා අධිකරණයෙන් අවසර ලබා ගන්නා එල්.සී.අයි.ඩී. 2016 පෙබරවාරි 02 දින ප්‍රකාශයක් ලබාදීමට පැමිණෙන ලෙස හිටපු අමාත්‍ය කුමාර වෙල්ගමට දැනුම් දී ඇත. මතුගම පොලිසිය මඟින් සිදු කරන ලද එම දැනුම් දීම හිටපු අමාත්‍යවරයාගේ නිවස විසින් භාර ගෙන නැති අතර පසුව එම දැනුම් දීම අධිකරණයේ අවසරය මත ප්‍රදේශයේ ග්‍රාම නිලධාරීවරයා මඟින් හිටපු අමාත්‍යවරයාගේ නිවසේ ගේට්ටුවේ ඇලවීමට පොලිසියට සිදුවී ඇත.

එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් හිටපු අමාත්‍ය කුමාර වෙල්ගම මහතා මූලික අයිතිවාසිකම් පෙත්සමක් ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයට ඉදිරිපත් කරන අතර 2016 ජනවාරි 27 දින විය සලකා බලන ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය නැවත සලකා බැලීම සඳහා මාර්තු 16 දිනට කල් තබන්නේය. එකී මූලික අයිතිවාසිකම් පෙත්සමෙන් හිටපු අමාත්‍යවරයා ඉල්ලා තිබුණේ එල්.සී.අයි.ඩී.ය විසින් ඔහුව අත් අඩංගුවට සූදානමක් පවතින බැවින් විය වළක්වන ලෙසය. මෙම එල්.සී.අයි.ඩී පරීක්ෂණ තවම අවසන් වී නැත.

කොහොමද සතියා...?

සෞඛ්‍ය කේන්ද්‍රයේ දූෂණ හා ඒවා මැඬලීමේ අභියෝග
ජයසිරි ජයසේකර

වත්මන් ජනාධිපතිවරයාට අනුව සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය මේ රටේ දුෂිතම අමාත්‍යාංශයකි. නව ඖෂධ පහත හඳුන්වා දීමෙන් පසු වීම තත්ත්වය වෙනස් වනු ඇතැයි ඔහු සපර් කළේය. එසේ කී ඖෂධ පහත හෙවත් ජාතික ඖෂධ නියාමන අධිකාරී පහත 2015 මාර්තු මාසයේ දී පාර්ලිමේන්තුව විසින් සම්මත කර ගිණියක් බවට පත් කර ඇතත් ජනාධිපතිවරයා පුරෝකථනය කළ පරිදි සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශයේ දූෂණ ඉන් අවසන් වූයේ ද? මෙම ලිපිය ඒ පිළිබඳ විමසා බලයි.

ජනතාවගේ පැවැත්ම කෙරෙහි ඇති අදාළත්වය සැලකූ විට, රටක සෞඛ්‍ය ක්ෂේත්‍රයට හිමි වන්නේ ප්‍රමුඛතම ස්ථානයකි. “ආරෝග්‍යා පරමා ලාභා” යන්නෙන් කුළුගන්නේද වීම අරුත්වය.

ශ්‍රී ලංකාව දීර්ඝ කාලයක් මුළුල්ලේ නිදහස් සෞඛ්‍ය සේවාවක් ක්‍රියාත්මක වූ රටකි. 1930 දශකයේ පමණ සිට ශ්‍රී ලංකාවේ ක්‍රියාත්මක වූ “සියලු පුරවැසියන්ට හේදයකින් තොරව සෞඛ්‍ය සේවාව ලබා දීම මූලික කරගත් නිදහස් සෞඛ්‍ය සේවාව” (universal health coverage) හේතුවෙන් මෙරට සෞඛ්‍ය ක්ෂේත්‍රය ලොව පුරා ප්‍රශංසනීය තත්ත්වයකට පත් වූ අතර ප්‍රදරු මරණ අනුපාතය, උපතේදී ආයු අපේක්ෂාව වැනි සෞඛ්‍ය සේවාවේ ප්‍රගතිය පෙන්නවන සම්ප්‍රදායික දර්ශක අනුව දියුණු වෙමින් පවතින සෙසු රටවලට වඩා ඉදිරියෙන් සිටින්නට ලාංකිකයන්ට හැකියාව ලැබිණි. දශක කීපයක් පුරා මෙරට පැවැති අතිතකර දේශපාලන ආර්ථික තත්ත්වයන් හමුවේ පවා යම් පමණක හෝ ආර්ථික ස්ථාවරත්වයක් පවත්වා ගෙන යෑමට සෞඛ්‍ය සම්පන්න මානව ප්‍රාග්ධනයක් පැවතීම බෙහෙවින් ඉවහල් විය.

විසේ වුවද මෙම තත්වයෙහි ස්ථාවරත්වයක් හෝ වර්ධනයක් ඇති බවක් නොපෙනේ. මෑත වකවානුවෙහි බොහෝ දත්තවලින් පෙනීයුම් කරන යථාර්ථය නම්, ලංකාවේ නිදහස් සෞඛ්‍ය සේවයෙහි අඩුණ්ඩ පසුබෑමක් සිදුවෙමින් පවතින බවයි. සෞඛ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ දුෂණ විසින් වම ක්ෂේත්‍රයට සිදු කරන බලපෑම පිළිබඳව සාකච්ඡාවට පදනමක් වශයෙන්, ලංකාවේ සෞඛ්‍ය වියදම හා ලෝක තත්ත්වය පිළිබඳව මූලික කරුණු විමසා බැලීමක් සිදු කිරීම වැදගත් වේ.

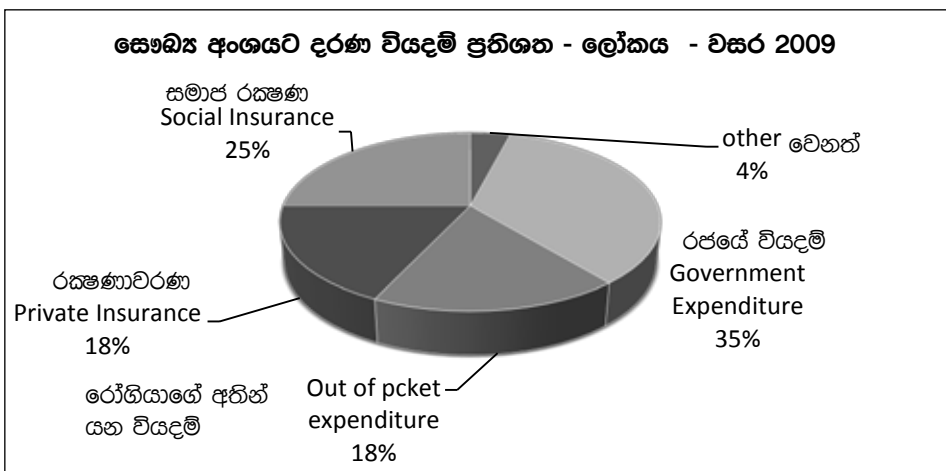
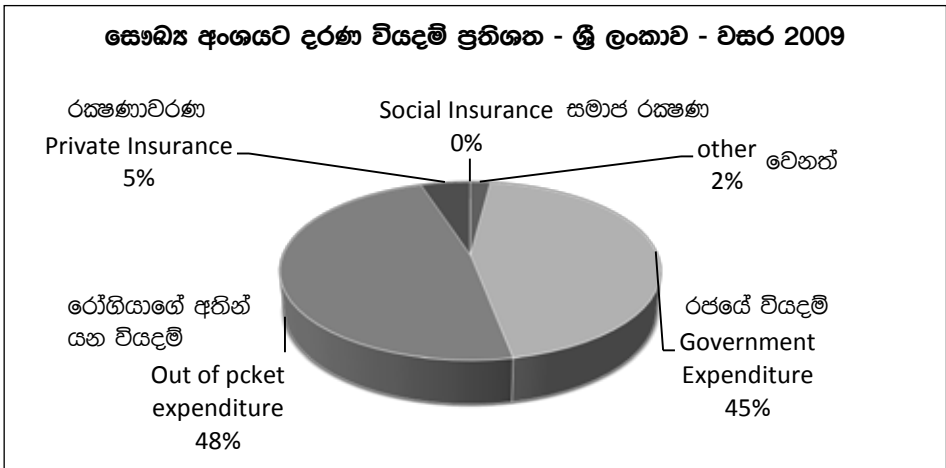
සෞඛ්‍ය වියදමේ ප්‍රතිභවය

ලෝක සෞඛ්‍ය සංවිධානයේ නිර්ණායකවලට අනුව රටක සෞඛ්‍යය සඳහා වැය කරන මුදල, අවම වශයෙන් වරට දළ ජාතික නිෂ්පාදිතයෙන් 5%ක් වත් විය යුතුය. විසේ වුවද ලංකාව සිටින්නේ ඒ අර්ථයෙන් සතුටු විය හැකි තැනක නොවේ. පසුගිය දශකයක පමණ කාලය සැලකූ විට මෙරට සෞඛ්‍ය සඳහා වන සමස්ත වියදම දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් 3-3.5% පමණ වූ අතර රජයේ දායකත්වය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් 1.3-1.4% ක් හෙවත් සමස්ත වියදමෙන් 40-45% පමණ විය. 2014 වසරේදී විය ද.දේ. නිෂ්පාදිතයෙන් 1.1% දක්වා අඩු වූ අතර අයවැයකින් වෙන් කර ඇති අඩුම ප්‍රතිභවය ලෙස මෙය සැලකිය හැක. වර්තමානය වන විට ශ්‍රී ලංකාව සිටින්නේ ලෝකයේ සෞඛ්‍ය සඳහා දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් අඩුවෙන්ම වෙන් කරන රටවල් 18 අතරය. පොදු රාජ්‍ය මණ්ඩලයේ රටවල් අතර ශ්‍රී ලංකාවට වඩා පහළින් සිටින්නේ රටවල් දෙකක් පමණි.

1950 දශකය වන විට මෙරට සමස්ත සෞඛ්‍ය වියදමින් 63% රජය විසින් දරා ඇති අතර මහජනතාව විසින් පුද්ගලිකව දරන සෞඛ්‍ය වියදම (out-of-pocket) 33% පමණ විය. විහෙත්, වදාට වඩා ආර්ථිකය දියුණු යැයි සැලකෙන වර්තමානයේ රජයේ ප්‍රතිපාදන දළ දේශීය නිෂ්පාදනයේ ප්‍රතිභවයක් ලෙස අඩු කරමින් out-of-pocket වියදම් ඇතුළුව පෞද්ගලිකව දැරීමට සිදුවන වියදම් වැඩි වීමට ඉඩ හැර තිබේ.

සමස්තයක් ලෙස ලෝකයේ සෞඛ්‍ය සඳහා වන වියදම දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයන්ගේ වේකයෙන් 9.2% ක් වන අතර මුළු සෞඛ්‍ය වියදමෙන් රජයන් විසින් දරණ දායකත්වය 59% පමණ වේ. නොදැම සෞඛ්‍ය සේවාවන් පවතින රටවල දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් 12.4%ක් සෞඛ්‍යයට වෙන් කරන අතර ඉන් 61.8%කට රජය දායක වේ. ලෝක සෞඛ්‍ය සංවිධානයේ නිර්දේශ අනුව සෞඛ්‍ය සඳහා අවම වශයෙන් දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් 5%ක් වෙන් කළ යුතු අතර මහජනතාව විසින් පුද්ගලිකව දරණ සෞඛ්‍ය වියදම (out of pocket expenditure) සමස්ත සෞඛ්‍ය වියදමින් (total expenditure) 30% ට වඩා අඩු විය යුතුය.

2009 දත්තයන්ට අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ සමස්ත සෞඛ්‍ය වියදමෙන් 45.2%ක් රජය විසින් දරනු ලබයි. පෞද්ගලික අංශයේ සේවා වෙනුවෙන් 54.8%ක් වියදම් වේ. මේ 54.8% ට රෝගියා කෙළින්ම මුදල් ගෙවා ලබා ගන්නා සේවා හා රක්ෂණය හරහා ලබා ගන්නා සේවා ඇතුළත්ය. මෙහි දී ලෝක තත්ත්වය හා සසඳන කල මෙරට රෝගියකු පෞද්ගලික අංශයෙන් ප්‍රතිකාර ගැනීම සඳහා සෘජුව දරන වියදම ඉහළ බව පෙනේ. අනෙක් අතට රක්ෂණ ආවරණයකින් අදාළ වියදම් පිරිමසා ගැනීම ලෝක තත්ත්වයට වඩා අප රටෙහි අඩු අගයකි. (ප්‍රස්තාර බලන්න.)

(මූලාශ්‍ර - ලෝක සෞඛ්‍ය සංවිධානය හා Institute of National Health Policy National Health Accounts)

සෞඛ්‍ය වියදම්- ප්‍රති අර්ථකථනය

සෞඛ්‍ය සඳහා රජය දරණ වියදමේ ප්‍රතිඵලය ඉහළ නැංවීම පිළිබඳ ඉල්ලීම, සෞඛ්‍ය ක්ෂේත්‍රය තුළින්, පොදුවේ සිවිල් සමාජය තුළින් දිගු කලක සිට ඉදිරිපත් වන්නකි. එහෙත් රාජ්‍ය පාර්ශ්වයෙන් ඒ පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් අවධානයක් යොමු වී ඇති බවක් නොපෙනේ. ඒ වෙනුවට අපූරු ප්‍රතිචාරයක් මෑතකදී සෞඛ්‍ය අමාත්‍යවරයාගේ මෙහෙයවීම මත සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශ බලධාරීන්ගෙන් පළ විය. එය ඉහත ජේදයෙන් විස්තර කෙරුණු සෞඛ්‍ය වියදම සම්බන්ධ කතිකාවට ප්‍රති අර්ථකථනයක් ලෙස සැලකිය හැකිය.

මෙම ප්‍රතිචාරය පළ වන්නේ, පසුගිය අගෝස්තු පළමුවැනිදා සෞඛ්‍ය අමාත්‍යවරයාගේ ප්‍රධානත්වයෙන් එළි දැක්වූ “ජාතික සෞඛ්‍ය ගිණුම් වාර්තාව” මඟිනි. ඒ පිළිබඳව සිදු කළ ප්‍රචාරණයේදී හඳුන්වා දී තිබුණේ, එබඳු වාර්තාවක් එළි දැක්වෙන්නේ ලෝකයේ ප්‍රථම වරට බවයි. මෙතෙක් කල් සෞඛ්‍ය වියදම් ගණනය කළ ක්‍රමය දෝෂ සහගත බවත්, ඒවාට ක්ෂයවීම් ඇතුළත් නොවන බවත්, ක්ෂයවීම් ද ඇතුළත් කර ගණනය කළ විට සෞඛ්‍ය සම්බන්ධයෙන් රජය දරන වියදමේ ප්‍රතිඵලයද, සමස්තයක් ලෙස සෞඛ්‍ය වියදමේ රජයේ පංගුව ද ඉහළ යන බවත්, ඒ අනුව පෞද්ගලික අංශයට වඩා වැඩි පංගුවක් රජය විසින් දරන බව තහවුරු වන බවත් එම ප්‍රති අර්ථකථනයේ හරය ලෙස සැලකිය හැකිය.

අදාළ වාර්තාව එළි දැක්වීමේ උත්සවයේදී සෞඛ්‍ය, පෝෂණ හා දේශීය වෛද්‍ය අමාත්‍ය රාජිත සේනාරත්න මහතා එය මෙසේ පැහැදිලි කර තිබිණි.

“මේ ගිණුම් වාර්තාව එළිදැක්වන තුරු සෞඛ්‍යයේ ගිණුම් පිළිබඳව අපි කළුවරේ අතගතා හිටියා. පෞද්ගලික අංශය තමන්ගේ ගිණුම්වල අය කිය ද, වැය කිය ද, නිශ්චිත වැය ප්‍රමාණය ආදිය ගැන දන්නවා. නමුත් අපි එහෙම ගණනයක් කවදාවත් කරලා තිබුණේ නැහැ. මෙරට ඉතිහාසයේ ප්‍රථම වතාවට එවැනි ගණනයක් සිදු කළා. සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශයේ ප්‍රාග්ධනය ක්ෂයවීම, වත්කම් අපි කවදාවත් ගණනය කළේ නැහැ. මෙවිවරක් ලැබුණා, මෙවිවරක් වියදම් කළා කියන එක විතරයි මෙපමණ කලක් සිදු කළේ. රුපියල් සතවලින් කරන වියදම පමණයි කියන්නේ” “නමුත් ඊට වඩා විශාල වියදමක් අපි කරලා තිබෙනවා. රුපියල් බිලියන 260 කට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයක් 2013 වර්ෂය සඳහා වියදම් කර තිබෙනවා. ඊට අමතරව තව බිලියන 21ක් ක්ෂයවීමට තිබෙනවා. ඒ බිලියන 21ම වියදම් කරන්නේ රජය. රජය වියදම් කරන නියම ප්‍රමාණය මේ කණ්ඩායම ගණනය කරලා දෙන තුරු ගණනය කළේ නැහැ. ඒ වගේම තමයි අහික් රාජ්‍ය ආයතනත්. අනෙක් රාජ්‍ය වැයත් මේ වගේමයි. අද අපේ රජය කල්පනා කරනවා මේ ප්‍රාග්ධනය ක්ෂයවීමත් අනෙකුත් වැය කිරීම්වලට එකතු කරලා රටේ ගිණුම් හදන්න. එය රජයේ ප්‍රතිපත්තියක්. මුදල් අමාත්‍යාංශයට ප්‍රථම සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය මෙවැනි වාර්තාවක් ඉදිරිපත් කිරීම ගැන එම කණ්ඩායමට මම ස්තූතිවන්ත වෙනවා.”

“මෙතෙක් කල් ප්‍රකාශ කර තිබුණේ 2013 වසරේදී සෞඛ්‍යයට වෙන් කළේ දළ දේශීය නිෂ්පාදනයෙන් සියයට 1.7 යි කියලා. මේ ගිණුම් අනුව බලන කොට එය 3.2 ක් දක්වා ඉහළ ගොස් තිබෙනවා. ඒ 3.2 ට වැඩි වෙන්නේ මොකෙන් ද, රජයෙන්. පෞද්ගලික

අංශයෙන් නොවෙයි. පෞද්ගලික අංශය ක්ෂය වීම ගණනය කරනවා. අපේ රාජ්‍ය ගිණුමේ එහෙම දෙයක් කෙරෙන්නේ නැහැ. මෙතන සිට අපිට යන්න පහසුයි. 2016 මේ අවුරුද්දට බැලූවොත් රටේ සෞඛ්‍ය වෙනුවෙන් අපි බිලියන 300 කට වැඩිය වියදමක් දරලා තිබෙනවා. මෙතෙක් කල් පෙන්නුවේ පෞද්ගලික අංශයේ සෞඛ්‍ය වියදම රජයට වඩා වැඩියි කියලා. නමුත් මේක අතරමඟ හදාගෙන යනකොට මම කරපු සාකච්ඡාවල දී මට අවබෝධ වුණා රජය දරන වියදම පෞද්ගලික අංශය දරන වියදමට වඩා වැඩි බව.’’¹

මේ අර්ථකථනය ගැන වැඩිදුර සාකච්ඡා කිරීම අපගේ ප්‍රස්තුතයෙන් බැහැර කාර්යකි. ලංකාවේ සෞඛ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ පවතින ගැටලුව වියදම් ගණනය කිරීම සම්බන්ධ ගැටලුවක් නොවන බවත්, ගිණුම් වාර්තාවක ඉලක්කම් හරඹයකින් පවතින භෞතික සාධකවල අංශු මාත්‍රයක හෝ වෙනසක් සිදු නොවන බවත් පමණක් සිහිපත් කිරීම ප්‍රමාණවත්ය.

දූෂණය- අර්බුදය උත්සන්න කරන සාධකයක් ලෙස

සෞඛ්‍ය ක්ෂේත්‍රය සඳහා ශ්‍රී ලංකාව දරන වියදම, නූතන ලෝක ප්‍රමිතීන්ට අනුව ප්‍රමාණවත් නොවන බව ඉහතින් සාකච්ඡා විය. ඒ සියල්ල මඳකට බැහැර කොට, සෞඛ්‍ය සේවා ලබාගන්නා මහජනයාගේ ප්‍රායෝගික අත්දැකීම් ආශ්‍රයෙන් විමසා බැලූව ද ඒ බව මනාව තහවුරු වෙයි. දූෂණය යනු කවර ක්ෂේත්‍රයකදී වුවද බලවත් ගැටලුවකි. එහෙත් සීමිත සම්පත් සහිත ක්ෂේත්‍රයක පවතින දූෂණය යනු, ප්‍රමාණවත් තරම් සම්පත් ඇති හෝ සම්පත් වැඩිපුර ඇති තැනක සිදු වන දූෂණයට වඩා බරපතල ගැටලුවකි. සෞඛ්‍ය ක්ෂේත්‍රයට වෙන් වන සීමිත සම්පත්වලින් දූෂණය හිසා තව දුරටත් අහිමි වන ප්‍රමාණය කොපමණ දැයි කිසිදු ආකාරයක ගණනය කිරීමක් සිදුව නැත. “ජාතික සෞඛ්‍ය ගිණුම් වාර්තාව” ද ඒ පිළිබඳව කිසිදු පිළිසරණක් නොසපයයි. එම කරුණ සම්බන්ධයෙන්ද අපට කිසියම් අදහසක් හෝ ඇති කර ගත හැක්කේ රටෙන් බැහැර මූලාශ්‍රවලිනි. 2010 ලෝක සෞඛ්‍ය වාර්තාවට අනුව, “ලොව පුරා සෞඛ්‍ය සඳහා වැය වන මුදලින් 30% ක් පමණ අපතේ යයි. දුර්වල කළමනාකරණය මීට බලපාන ප්‍රධාන හේතුව වේ.” විය පොදුවේ නාස්තිය පිළිබඳ ගණනය කිරීමක් මිස දූෂණය පිළිබඳ සෘජු ගණන් බැලීමක් නොවේ. එහෙත් එම ප්‍රතිඵලය ලංකාවේ සෞඛ්‍ය වියදම්වල නාස්තිය හා දූෂණය පිළිබඳ පොදු අගයක් ලෙස උපකල්පනය කළ ද ඉන් පෙනෙන චිත්‍රය බිහිසුණුය. සෞඛ්‍ය ක්ෂේත්‍රයට වෙන් වන සීමිත මුදල් ප්‍රමාණයෙන් ද 1/3කට ආසන්න ප්‍රමාණයක් මහජනතාවගේ යහපත සඳහා නොයෙදෙන බව විශිෂ්ට පෙනේ. සැබෑ තත්ත්වය ඊටත් වඩා බරපතල වනු ඇති බව අනුමාන කළ හැකිය.

---

1. <http://www.dinamina.lk/?q=2016/08/05/20488>

සෞඛ්‍ය දූෂණ හඳුනාගැනීම

සෞඛ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ වෘත්තීය සමිති නියෝජිතයින්ට අනුව, එම ක්ෂේත්‍රය තුළ වැඩි වශයෙන් දූෂණ සිදු වන ප්‍රධාන අංශ 3ක් හඳුනාගත හැකිය. ඖෂධ හා උපකරණ මිල දී ගැනීම්, ඉදිකිරීම් හා නඩත්තු සේවා එම අංශයි. ඒ අතරින් ද පළමු අංශය ප්‍රමුඛ වේ. සෞඛ්‍යයට වෙන් වන අරමුදල්වලින් වැඩිම පංගුව වෙන් වන ක්ෂේත්‍රය ලෙස සැලකිය හැක්කේ ද එයයි. කලක් සෞඛ්‍ය අමාත්‍ය ධුරයේද කටයුතු කර ඇති චන්මන් ජනාධිපතිවරයා වරක් ප්‍රකාශ කළේ, “මේ රටේ දූෂිත ම අමාත්‍යාංශයක් බවට පත් ව තිබූ සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය නව ඖෂධ පනත හඳුන්වාදීමත් සමඟ පිරිසිදු ආයතනයක් බවට පත්වනු ඇති බව”යි. සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය මෙවන් දූෂිත තත්ත්වයකට පත් වූයේ වසරකට එහි ටෙන්ඩර් 21,000කටත් වඩා වැඩි ප්‍රමාණයක් ක්‍රියාත්මක වීම බව පෙන්වා දුන් ජනාධිපතිතුමා නව ඖෂධ පනත සමඟ ඊට විසඳුම් ලැබෙන ඇති බවද ප්‍රකාශ කළේය.²

ජනාධිපතිවරයා සඳහන් කළ “ඖෂධ පනත” හෙවත් “ජාතික ඖෂධ නියාමන අධිකාරි පනත” 2015 මාර්තු මාසයේදී පාර්ලිමේන්තුව විසින් සම්මත කොට ගිණියක් බවට පත්ව ඇතත්, ජනාධිපතිවරයා පුරෝකථනය කළ පරිදි සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශයේ දූෂණ ඉන් අවසන් වූ බවක් නොපෙනේ. අදාළ පනතෙහි සීමාවන් පිළිබඳව බරපතළ විවේචන පළ විය. එම පනත ප්‍රකාරව පිහිටුවනු ලැබූ අධිකාරියට අපේක්ෂිත අරමුණු වෙනුවෙන් ක්‍රියාත්මක වීම පහසු වූයේ නැත. දේශපාලන බලපෑම් මත එම අධිකාරියේ සභාපතිවරයාට ධුරය හැර යෑමට සිදු විය. කීර්තිමත් මහාචාර්යවරයකු වූ සභාපතිවරයා ඖෂධ සමාගම්වල හා ඔවුන්ගෙන් වාසි ලබන නිලධාරීන්ගේ හා පාලන තන්ත්‍රයේ විරෝධයට පාත්‍ර වී සිටි අතර අවසානයේදී ඇමතිවරයා ඔවුන්ගේ උවමනාවන් ඉටු කිරීමට විලිපිටම ක්‍රියා කළ බවට චෝදනා එල්ල විය.

සෞඛ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ දූෂණ කෙරෙහි ඖෂධ වෙළෙඳ සමාගම්වල බලපෑම කෙතරම්දැයි පෙන්වුම් කරන ප්‍රබල උදාහරණයක් ඉහත කී ඖෂධ පනත ආශ්‍රිතවම උපුටා දැක්විය හැකිය. එය වඩාත් වැදගත් වන්නේ, අදාළ සිදුවීම් රටේ ජනාධිපතිවරයාගේම අත්දැකීමක් වීමත්, ඔහු විසින් පාර්ලිමේන්තුවේදී එය හෙළි කිරීමත් නිසාය.

ඉහත සඳහන් කළ “ඖෂධ අධිකාරියට” අදාළ පනත පළමුවරට කෙටුම්පත් කරන ලද්දේ, චන්මන් ජනාධිපති මෙහිපාල සිරිසේන මහතා සෞඛ්‍ය ඇමතිවරයා ලෙස කටයුතු කළ සමයේය. එය නීති කෙටුම්පත් අංශයේ දී අතුරුදහන් විය. අවම වශයෙන් නීති කෙටුම්පත් දෙපාර්තමේන්තුවට යවන ලද පනතේ පිටපතක් හෝ සොයා ගැනීමට නොහැකි වීම පුදුම සහගතය. එය ටයිප් සෙටින් කළ පරිගණකයෙන් පවා අතුරුදහන් වී තිබිණි. එම පනත් කෙටුම්පත අස්ථානගත කිරීමට සම්බන්ධ යැයි කිහිප දෙනෙකුගේ නම් කියැවුණත් ඔවුන් සම්බන්ධයෙන් විධිමත් පරීක්ෂණයක් සිදු වූයේ ද නැත.

---

2. <http://www.president.gov.lk>

මේ සම්බන්ධයෙන් ජනාධිපති මෛත්‍රීපාල සිරිසේන මහතා පාර්ලිමේන්තුවේදී විශේෂ හෙළිදරව්වක් කළේය. පනත් කෙටුම්පතක් සම්බන්ධයෙන් ලංකාවේ විධායක ජනාධිපතිවරයකු පාර්ලිමේන්තුවේදී අදහස් දැක්වූ පළමු අවස්ථාව ලෙස ඉතිහාස ගත වන මෙම කතාවේදී ජනාධිපතිවරයා හෙළි කළේ, හීති කෙටුම්පත් දෙපාර්තමේන්තුවට යොමු කරන ලද පනත් කෙටුම්පත අතුරුදහන් කිරීම සඳහා එක් සමාගමකින් ලක්ෂ 25 බැගින් ඖෂධ සමාගම 400කින් මුදල් ලබා ගෙන තිබෙන බවයි. එම මුදල් කා අතට ගියේදැයි තමන් නොදන්නා බව කී ඔහු හීති කෙටුම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය යටතේ තිබුණේ නම් ඒ ගැන පරීක්ෂණයක් කිරීමට හැකියාව තිබූ බවත් එහෙත් එය තිබුණේ කා අතේදැයි කවුරුත් දන්නා බවත් පැවසුවේය. පසුගිය රජයේ හීති කෙටුම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව තිබුණේ හිටපු ජනාධිපතිවරයා යටතේය.

ජනාධිපතිවරයා විසින් කරන ලද හෙළිදරව්ව ඉතා වැදගත්ය. එමඟින් ඖෂධ සමාගම්වල බලය කොතරම්ද යන්න ගැන ද හෙළිදරව් වේ. රජය විසින් සකස් කළ පනත් කෙටුම්පතක් යළි සොයා ගත නොහැකි වන ලෙසම අස්ථාන ගත කිරීමට ඔවුන්ට හැකිය. (මෙකී ඖෂධ සමාගම් බොහෝ කලකට ඉහතදීත් කෙතරම් බලවත්ව සිටියේද යන්න ගැන, ශ්‍රී ලංකාවට ඖෂධ ප්‍රතිපත්තියක් ඇති කිරීම පිළිබඳ සංකල්පයෙහි නිර්මාතෘවරයා වූ ආචාර්ය සේනක බිඞ්ලේගේ මරණය සම්බන්ධයෙන් ලියැවී ඇති තොරතුරු දෙස දෙසි.)

පුදුමයට කාරණයක් වන්නේ, පනත් කෙටුම්පතක් අතුරුදහන් කරවීම සඳහා කෝටි සියක අල්ලස් දීමේ චෝදනාවක්, රටේ ජනාධිපතිවරයා විසින් උත්තරීතර පාර්ලිමේන්තුව හමුවේ හෙළිදරව් කර වසර එකහමාරකටත් වැඩි කාලයක් ගත වී ඇතත් ඒ පිළිබඳව කිසිදු ආකාරයක පරීක්ෂණයක් ආරම්භ වී නොතිබීමයි.

දූෂණය මැඬලීම වළක්වන - ඖෂධ පනතේ සීමා

ඖෂධ පනත ක්‍රියාත්මක වී කෙටි කාලයක් ඇතුළත එය අසාර්ථක වීමට බලපෑ හේතු, පනත තුළ ම අන්තර්ගත වී තිබුණු බව පෙනේ. එය සෘජුවම පනත ගෙන ආ අවස්ථාවේදී ක්ෂේත්‍රය පිළිබඳ අත්දැකීම් ඇති පාර්ශ්වවලින් වල්ල වූ විවේචන යථාර්ථයක් බවට පත් වීමකි. පනත බලාත්මක කිරීමෙන් ජනාධිපතිවරයා අපේක්ෂා කළ අරමුණු ඉටු නොවීමට බලපෑ හේතු ද ඒවාය. අපේක්ෂිත අරමුණු ඉටු කර ගැනීමට නම්, එම සීමාවන් ජයගත හැකි පරිදි පනත යළි සංශෝධනය වීම අනිවාර්ය අවශ්‍යතාවකි. ඒ පිළිබඳ ප්‍රමුඛ වැදගත්කමක් දරන කරුණු කිහිපයක් පමණක් මෙහිදී සලකා බලමු.

1. සාමාන්‍යයෙන් ඖෂධ ප්‍රතිපත්තියක වැදගත් ම ලක්ෂණ වන්නේ ඖෂධවල මිල පාලනය (Price Control) ඒවායේ ගුණාත්මක බව නියාමනය කිරීම (Quality Assurance) හා ඖෂධ සංස්කරණය හා සුලබත්වය (availability) යන පදනම්ය. මෙම නව පනතේ ඖෂධවල මිල පාලනයට අදාළ විධිමත් පියවර කිසිවක් ගෙන නැත. සේනක බිඞ්ලේ චාර්තාව මේ සඳහා යෝජනා කරනු ලැබුවේ ඖෂධ ආනයනයට හා නිෂ්පාදනයට

රජයේ මැදිහත්වීමයි. 2005 දී ඉදිරිපත් කරන ලද ඖෂධ ප්‍රතිපත්තියට අනුව යම් නිශ්චිත ඖෂධයක නිෂ්පාදිත මිල භාවිත කර මිල සූත්‍රයක් නිර්මාණය කරන බවත් ඒ අනුව එම ඖෂධයේ උපරිම සිල්ලර මිල තීරණය කරන බවත් එහි සඳහන්ව තිබිණි. නමුත් සම්මත වූ පනතේ ඒ කිසිවක් නැත. මිල පාලනයට අදාළව ඇත්තේ වගන්ති 4 ක් පමණි. පනතේ 118 වගන්තියේ මිල පාලන කමිටුවක් ගැන සඳහන් කළත් එහි බලතල පනතේ දක්වා නැත. එබැවින් කමිටුවේ උපරිම මිල නිර්දේශය කඩ කළ හොත් ගත හැකි පියවර කුමක්දැයි පැහැදිලි නැත. මිල සූත්‍රයක් ගැන ද පනතේ සඳහන්ව නැත. එහි ඇති ආකාරයට ඖෂධයක උපරිම මිල තීරණය කරනුයේ එහි ජාත්‍යන්තර මිල ඇසුරෙනි. මෙය ඉතාම අසාධාරණ වන්නේ රටින් රට ජනතාවගේ ආදායම් මට්ටම් අතර බරපතල පරතරයක් ඇති බැවිනි. 118 (4) වගන්තියට අනුව මිල පාලනයේ නිර්ණායක සැකසෙන්නේ විදිනෙදා භාවිතයට ගන්නා ආහාර ද්‍රව්‍යවල මිල පාලනයේ දී පවා අසාර්ථක වී ඇති පාරිභෝගික කටයුතු අධිකාරියේ නිර්ණායකයන්ය. මේ අනුව ඖෂධ මිල පාලනය සඳහා පනත මඟින් කිසිදු සාධනීය පියවරක් ගත නොහැකි බව පැහැදිලිය.

2. ඖෂධ වර්ගවල සංසරණය සහ සුලබත්වය ගැන ද තත්වය විසේමය. සාමාන්‍යයෙන් සුලබත්වය යනුවෙන් අදහස් කෙරෙන්නේ එය වෙළෙඳපොළේ සීමා රහිතව ලබාගත හැකි බව නොවේ. ඖෂධ අතර ජීවිත ආරක්ෂා කිරීම සඳහා අත්‍යවශ්‍ය ඖෂධ (Life Saving Medicine) අත්‍යවශ්‍ය ඖෂධ (Essencial Medicine) ප්‍රයෝජනවත්, එහෙත් අත්‍යවශ්‍ය නොවන ඖෂධ (Usefull Medicine) ආදී වශයෙන් ඖෂධ වර්ග කෙරේ. සේනක බිබිලේ ප්‍රතිපත්තියට අනුව සිදු කෙරුණේ ලංකාවට අවශ්‍ය ඖෂධ 232 ක ලේඛනයක් සකස් කිරීමයි. වත්මන් තත්ත්වයන්ට අනුව එය යාවත්කාලීන කළ යුතු අතර මෙම පනතේ එවැනි උත්සාහයක් දරා නැත. එකම ඖෂධය විවිධ වෙළෙඳනාම ගණනාවක් යටතේ විවිධ මිල ගණන්වලට විකිණීම නැවැත්වීමට පනතේ කිසිදු විධිවිධානයක් නැත. ඖෂධ ලියාපදිංචියේදී අයදුම් කරන ඕනෑම ඖෂධයක් ලියාපදිංචි කරනවා මිස නිශ්චිත සීමාවකට වඩා වෙළෙඳ නාම ලියාපදිංචි කළ නොහැකි බව දක්වා නැත. ඖෂධවල ගුණාත්මක භාවය සම්බන්ධයෙන් අතිශය වැදගත් වන්නේ රජය ඖෂධ ආනයනයට හා නිෂ්පාදනයට මැදිහත් වීමයි. එහෙත් පනත රාජ්‍ය ඖෂධ නීතිගත සංස්ථාව ගැන නිහඬය. පනත කතා කරන්නේ ඖෂධවල තත්ව නියාමනය පිළිබඳව පමණි. ඒ පිළිබඳවද වැදගත් කරුණු පනතේ නැති අතර සියල්ල තීරණය කරන රෙගුලාසි පැනවීමේ බලය කැබිනට් මණ්ඩලයට පවරා තිබේ.

පනතේ 142 (2) වගන්තිය තුළ පමණක් කරුණු 31 ක් පිළිබඳ රෙගුලාසි පසුව තීරණය කරන බව පවසා ඇත. මේ අනුව පනත පසුකාලීනව කැබිනට් මණ්ඩලයට අවශ්‍ය පරිදි හැඩගැන්විය හැකි මැටි ගලියකි. ඒ අතර ගුණාත්මක බව නියාමනය සඳහා සකස් කර ඇති ව්‍යුහය ද බෙහෙවින් ප්‍රශ්නකාරීය.

3. ඖෂධ නියාමනය සඳහා අධිකාරිය පත් කර ඇත්තේ පනතේ බලතල ප්‍රකාරවය. ලංකාවට ගෙන්විය හැක්කේ ඖෂධ නියාමන අධිකාරියේ අනුමැතිය සහිතව ලියාපදිංචි වන ඖෂධ පමණි. ඒ අනුව ලංකාවේ බාල ඖෂධ සංසරණය වීම වැළැක්වීම සඳහා මෙන්ම ලංකාවේ ජනතාවගේ ජීවිත ආරක්ෂා කිරීම සඳහා ද අධිකාරිය සතු ප්‍රමුඛ වගකීමක් ඇත. එහිසාම අධිකාරිය ඖෂධ සමාගම්වල ග්‍රහණයෙන් හා බලපෑමෙන් මුදාගැනීම තීරණාත්මක අවශ්‍යතාවකි. එහෙත් මෙම පනතේ 4 (6) වගන්තියට අනුව අධිකාරියේ සාමාජිකයන් 13 දෙනාගෙන් 10 දෙනෙකුම පත්කරන්නේ සෞඛ්‍ය

ඇමැතිවරයාය. 9 (2) වගන්තියට අනුව ඇමැතිවරයාට ඒ දස දෙනාගෙන් ඕනෑම කෙනකු අවශ්‍ය වීටෙක ඉවත් කළ හැකිය. අධිකාරියේ සභාපතිවරයා පත්කිරීමේ බලය ඇමැතිවරයා සතු බව 5 (1) වගන්තියේ දැක්වෙන අතර සභාපතිවරයා ඉවත් කිරීමේ බලය ද ඇමැතිවරයා සතු බව 5 (3) වගන්තියේ සඳහන්ය. මේ ආකාරයට අධිකාරියේ බහුතරයක් සහ සභාපතිවරයා පත්කිරීම, ඉවත් කිරීම ඇමැතිවරයා සතුවීම නිසා අධිකාරිය සෞඛ්‍ය ඇමැතිවරයාගේ රාජකාරියක් බවට පත් වේ. (හිටපු සභාපතිවරයාට ඉවත් වීමට සිදු වූයේ එසේ නොවීම හේතුවෙනි.)

4. අධිකාරියට වඩා ඉහළින් අභියාචනා මණ්ඩලයක් පිහිටුවා ඇති අතර අධිකාරිය විසින් ගනු ලබන තීරණ තමන්ට වන අභියාචනා සලකා බලා වෙනස් කිරීමේ බලය අභියාචනා මණ්ඩලයට ඇත. අධිකාරිය අභියාචනා මණ්ඩලයේ නිර්දේශ පිළිගත යුතු බව 123 (7) වගන්තියේ පැහැදිලිව දක්වා තිබේ. පනතේ 123 (1) වගන්තියට අනුව වගන්තියට අනුව අභියාචනා මණ්ඩලයේ නිදෙනාම පත්කිරීමේ බලය ඇමැතිවරයා සතු වේ. ඒ අනුව අභියාචනා මණ්ඩලය හරහා අධිකාරියට බලපෑම් කිරීමේ බලය ද ඇමැති සතුවේ. එපමණක් නොවේ,

123 (8) වගන්තියට අනුව අභියාචනා මණ්ඩලයේ තීරණද වෙනස් කළ හැකි අවසන් අභියාචනා බලධාරියා වන්නේ ඇමැතිවරයාය. මේ අනුව ලියාපදිංචි කරන හා නොකරන ඖෂධ පිළිබඳ අවසන් තීරණ ගැනීමේ සම්පූර්ණ බලය සෞඛ්‍ය ඇමැතිවරයා සතු වේ. පනත මඟින් ලක්ෂ 200 ක ජනතාවගේ ජීවිත ගැන තීරණ ගැනීමේ බලය තනි පුද්ගලයකු සතු කර ඇත.

රජයේ රෝහල් සඳහා ඖෂධ මිලදී ගැනීම

රජයේ රෝහල් සඳහා ඖෂධ මිලට ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය ආශ්‍රිතව බරපතළ දූෂණ සිදුවන බවත්, එම දූෂණ සෞඛ්‍ය ක්ෂේත්‍රය ආශ්‍රිතව සිදුවන දූෂණවලින් පළමු තැනට ගැනෙන බවත් ප්‍රකට කරුණකි. ඖෂධ අධිකාරිය සම්බන්ධ අධ්‍යයනයේදී සාකච්ඡා වූ ඖෂධ සමාගම්වල ක්‍රියාකලාපය සැලකිල්ලට ගැනීමේදී, මෙම මිලදී ගැනීම් ආශ්‍රිතව සිදුවන දූෂණ කෙරෙහි ඖෂධ සමාගම්වල සම්බන්ධය කෙතරම් වනු ඇත්දැයි අනුමාන කළ හැකිය. පසුගිය වසර කිහිපයක කාලය තුළ, රජයේ රෝහල් සඳහා ඖෂධ හා උපකරණ මිලට ගැනීමේදී සිදුවී ඇති බරපතළ දූෂණ රැසක් වාර්තා විය. ඒ සම්බන්ධයෙන් විධිමත් පැමිණිලි ද ඉදිරිපත් වූ අතර, ජනමාධ්‍ය ඔස්සේ තියුණු හෙළිදරව් කිරීම් ද ඉදිරිපත් විය. වැඩි මිලට ඖෂධ ගැනීම, ප්‍රමාණවත් තරම් තොග තිබියදී අනවශ්‍ය ලෙස මිලට ගැනීම, තත්ත්වයෙන් බාල ඖෂධ හා කල් ඉකුත් වූ ඖෂධ මිලට ගැනීම යනාදී විවිධ සිදුවීම් ඒ අතර විය.

මෙවැනි දූෂණ සම්බන්ධයෙන් චෝදනා ඉදිරිපත් වූයේ සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශයේ ඉහළම බලධාරීන්ට විරෝධීවය. එහෙත් එවැනි සිදුවීම් සම්බන්ධයෙන් රජය අනුගමනය කරන ක්‍රියාමාර්ග සිදුවීම්වල බරපතළකමට කිසිසේත්ම නොසැහෙන බව තහවුරු වන කදිම නිදර්ශනයක් මෙසේය. මෙහි දැක්වෙන්නේ ඉකුත් වසර 5ක කාලය තුළ සෞඛ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ මිලදී ගැනීම්වලදී සිදුව ඇති දූෂණ සම්බන්ධයෙන් ආණ්ඩු පක්ෂයේම මන්ත්‍රීවරයකු සභාගත කළ ප්‍රශ්නයක් සහ, රජය වෙනුවෙන් ඒ සඳහා ලබා දී ඇති පිළිතුරයි.

සෞඛ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ විවිධ අක්‍රමිකතා, දූෂණ හා වංචා: ක්‍රියා මාර්ග³

ප්‍රශ්නය

ගරු අකිල විරාජ් කාරියවසම් මහතා, - " සෞඛ්‍ය අමාත්‍යතුමාගෙන් ඇසීමට," -

(අ) (i) පසුගිය වර්ෂ 5ක කාලපරිච්ඡේදයේදී සෞඛ්‍ය ක්ෂේත්‍රය තුළ ප්‍රමිතියෙන් තොර ඖෂධ ආනයනය කිරීම, ඖෂධ නිසි ලෙස ගබඩා නොකිරීම, ඖෂධ අයථා පරිදි සඟවා තබාගැනීම, කල් ඉකුත්වූ ඖෂධ හා වෛද්‍ය උපකරණ නැවත භාවිතයට ගැනීම, ලියාපදිංචි නොකළ ඖෂධ ආනයනය කිරීම යනාදී විවිධ අක්‍රමිකතා, දූෂණ හා වංචා විශාල සංඛ්‍යාවක් සිදු වී ඇති බවත්;

(ii) ඒවා සම්බන්ධයෙන් අදාළ බලධාරීන් මේ වන විටත් හිඟඬ පිළිවෙතක් අනුගමනය කරන බවත්; චතුමා දන්නෙහිද?

(ආ) (i) ඉහත කාල සීමාවේදී සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය තුළ සිදු වී ඇති අක්‍රමිකතා, දූෂණ හා වංචාවන් පිළිබඳ වාර්තාවක් මෙම සභාවට ඉදිරිපත් කරන්නේද;

(ii) එම දූෂණ, වංචා සහ අක්‍රමිකතාවලට සම්බන්ධ නිලධාරීන්ට එරෙහිව ගෙන ඇති ක්‍රියාමාර්ග කවරේද;

(iii) රෝගී ජනතාවගේ ජීවිත අවදානමට ලක් කරමින් සිදුවන ඉහත සඳහන් ආකාරයේ අක්‍රමිකතා පිළිබඳව මෙතෙක් නිසි අවධානය යොමු නොකිරීමට හේතු කවරේද;

යන්න චතුමා සඳහන් කරන්නෙහිද?

(ඇ) නොවිසේ නම්, ඒ මන්ද?

අමාත්‍යාංශය - සෞඛ්‍ය

අසන ලද්දේ - අකිල විරාජ් කාරියවසම්

දේශපාලන පක්ෂය - වික්සත් ජාතික පක්ෂය

පිළිතුර

පිළිතුරු දෙන ලද්දේ

ගරු ලලිත් දිසානායක මහතා, පා.ම.,

(අ) (i) සෞඛ්‍ය ක්ෂේත්‍රය තුළ දූෂණ හා අක්‍රමිකතා සිදු වී ඇති බවට ලද පැමිණිලි හා අනාවරණය වූ කරුණු සම්බන්ධයෙන් විමර්ශනයක් සිදු කර ඇත.

(ii) විමර්ශනයේදී අනාවරණය වූ කරුණු මත ලබා දී ඇති නිර්දේශ ක්‍රියාත්මක කිරීමට කටයුතු කර ඇත.

3. <http://parliament.lk/si/component/qa/?task=question&id=3468>

(ආ) (i) ඉහත කරුණු සම්බන්ධව විමර්ශන හා හදිසි වැටලීම් අංශය මඟින් මූලික විමර්ශනයක් සිදු කර, විමර්ශන වාර්තාවේ නිර්දේශයන්ට අනුව පහත සඳහන් පරිදි වග කිවයුත්තන් හඳුනාගෙන අදාළ විනය ක්‍රියා මාර්ගයන් සිදු කරමින් පවතී.

1. වෛද්‍ය සැපයුම් අංශයේ ගබඩාවල කල් ඉකුත් වූ ඖෂධ ඇති බවට ලැබුණු තොරතුරු අනුව සිදු කරන ලද විමර්ශනයේදී කල් ඉකුත් වූ ඖෂධ වර්ග 64ක් ඇති බව අනාවරණය කර ගන්නා ලදී. ඒ සම්බන්ධව රාජ්‍ය කළමනාකරණ සහකාරවරයෙකුට හා ඖෂධවේදියකුට විරෝධීව විනයානුකූල කටයුතු කෙරෙමින් පවතී.

2. වෛද්‍ය සැපයුම් අංශයේ ගබඩාවල ඇති අගල් 8 ප්‍රමාණයේ පීචාණුහරණය කරන ලද අත් වැසුම් සංඛ්‍යාව දක්වා තිබියදීත් 2006 වර්ෂය දක්වා අගල් 8 ප්‍රමාණයේ පීචාණුහරණය කළ අත් වැසුම් 1,500,000ක ප්‍රමාණයක් ඇණවුම් කර අතිරික්ත තොග මිලදී ගැනීම සම්බන්ධයෙන් සහකාර අධ්‍යක්ෂවරයෙකුට විරෝධීව චෝදනා ගොනු කර විනය කටයුතු සිදු කරමින් පවතී.

3. බෙදා හැරීම සඳහා අවශ්‍ය ඖෂධ ප්‍රමාණයට වඩා ඖෂධ මිලදී ගැනීම සම්බන්ධයෙන් සිදු කරන ලද විගණන පරීක්ෂණයක් මඟින් ඉදිරිපත් කර ඇති නිරීක්ෂණ අනුව මූලික විමර්ශනයක් සිදු කරන ලදී. එහිදී ඇතැම් ඖෂධ අවශ්‍ය ප්‍රමාණයට වඩා වැඩියෙන් ඇණවුම් කර ඇති බව අනාවරණය විය. මේ සඳහා වග කිව යුතු සහකාර අධ්‍යක්ෂවරයකුට හා ඖෂධවේදීන් හතර දෙනෙකුට විරෝධීව විනය කටයුතු කෙරෙමින් පවතී.

4. සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශයේ සැපයුම් අංශය වෙත රාජ්‍ය ඖෂධ නීතිගත සංස්ථාව මඟින් නිකුත් කරන ලද විකලාංග උපකරණ වසර දෙකක පමණ කාලයක් වෛද්‍ය සැපයුම් අංශයේ කොරිඩෝව තුළ අනාරක්ෂිතව ගබඩා කර තැබීම සම්බන්ධව මූලික විමර්ශනයක් සිදු කර ඇත. මේ පිළිබඳව සහකාර අධ්‍යක්ෂවරයෙකුට විරෝධීව චෝදනා ගොනු කර ඇත.

(ii) මූලික විමර්ශනවල දී සනාථ වූ චෝදනා සම්බන්ධයෙන් ඉහත අංක 1,2,3,4හි සඳහන් නිලධාරීන්ට විරෝධීව විනය කටයුතු සිදු කරමින් පවතී.

(iii) අදාළ නොවේ.

(ඇ) පැන නොනඟී.

ඉහත සිද්ධි අධ්‍යයනය මඟින් පෙන්නුම් කෙරෙන්නේ, සෞඛ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ විශේෂයෙන් මිලදී ගැනීම් ආශ්‍රිතව සිදුවන මහා පරිමාණ දූෂණවලට සාපේක්ෂව ඊට විරෝධීව ගනු ලබන ක්‍රියාමාර්ගවල පරිමාව කෙතරම් අල්ප ද යන්නයි. වසර 5ක් තුළ සිදුව ඇති දූෂණවලින් රජයට සොයාගත හැකි වි ඇත්තේ සිදුවීම් 4ක් පමණය. ඒවාට වරදකරුවන් ලෙස හඳුනාගෙන ඇත්තේ නිලධාරීන් 5 දෙනෙකු පමණකි. එම නිලධාරීන් ද ඉහළම පෙළේ අය නොවන බව පෙනේ. රාජ්‍ය කළමනාකරණ සහකාරවරයෙකු, ඖෂධවේදියකු හා සහකාර අධ්‍යක්ෂවරු තිදෙනෙකි. ඔවුන්ට විරෝධීව ද “විනයානුකූල ක්‍රියාමාර්ගවලින්” චිප්ට පියවරක් ගන්නා බවක් සඳහන්

නොවේ. දූෂණය ඉහළවා ගිය ක්ෂේත්‍රයක මෙබඳු අල්ප වූ ක්‍රියාමාර්ග තුළින් ඒවා මැඩලිය හැකිද?

සෞඛ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ සිදුවන දූෂණ හා ඒවාට සම්බන්ධ පාර්ශ්වවල තරාතිරම පිළිබඳ හෙළි කරන පහත නිදර්ශනය, 'දූෂණ විරෝධී හඬ' නම් සංවිධානය විසින් අල්ලස් හෝ දූෂණ විමර්ශන කොමිසමට ඉදිරිපත් කෙරුණු පැමිණිල්ලක් සම්බන්ධයෙන් පළ වූ ප්‍රවෘත්ති වාර්තාවකි.⁴

මෙරට වකුගඩු රෝගීන්ට අවශ්‍ය සී.ටී. ස්කෑන් යන්ත්‍ර සහ ලේ පිරිසුදු කිරීමේ යන්ත්‍ර ලබාගැනීමට ජපන් රජයෙන් පරිත්‍යාග වශයෙන් ලබාදුන් රුපියල් මිලියන 770 ක ප්‍රමාණයෙන් මිලියන 470ක මූල්‍ය වංචාවක් ඇතුළුව මධ්‍යම පළාත් සභා සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශයේ සිදුවූ රුපියල් මිලියන 500 ක වංචාවක් පිළිබඳව "දූෂණ විරෝධී හඬ" සංවිධානය අල්ලස් හෝ දූෂණ විමර්ශන කොමිසමට පැමිණිල්ලක් ඉදිරිපත් කර තිබේ.

ජපන් ආධාර ලෙස ලැබුණු මුදල් උපයෝගී කරගෙන මිලදී ගෙන තිබෙන්නේ රුපියල් මිලියන 240 ක් වටිනා සී.ටී. ස්කෑන් යන්ත්‍ර 06 ක් සහ රුපියල් මිලියන 60ක් වටිනා ලේ පිරිසුදු කිරීමේ යන්ත්‍ර 50 ක් පමණක් බව ද එම සංවිධානයේ කැඳවුම්කරු පළාත් සභා මන්ත්‍රී වසන්ත සමරසිංහ මහතා සඳහන් කරයි.

මෙම පැමිණිල්ලට අමතරව මධ්‍යම පළාත් සෞඛ්‍ය සේවා අමාත්‍යාංශය උපකරණ මිලදී ගැනීමේදී රුපියල් මිලියන 500 ක මූල්‍ය වංචාවක් සිදුවී තිබෙන බවට පැමිණිල්ලෙන් කරුණු දක්වා තිබේ.

ජපන් ආධාර යටතේ උපකරණ මිලදී ගෙන තිබෙන්නේ සෞඛ්‍ය සේවා නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරයෙකු බවත්, ඔහු උපකරණ මිලදීගත් සමාගමේ අධ්‍යක්ෂකවරයෙකු ලෙස කටයුතු කරන බවත්, එම සමාගමේ ලියාපදිංචි ලිපිනය වී තිබෙන්නේ හිටපු සෞඛ්‍ය අමාත්‍යවරයෙකුට අයත් ගොඩනැගිල්ලක ලිපිනයක් බවත් එමඟින් වැඩි දුරටත් කරුණු දක්වා තිබේ.

---

4. <http://www.ada.lk/article/31412/url#sthash.eol1UiC3.dpuf>

හර් මඟ නිබ්ස දී වැරදි මඟ යන

මෝටර් රථ ප්‍රවාහන දෙපාර්තමේන්තුව

ශ්‍රීලාල් සෙනෙවිරත්න

මෝටර් රථ ප්‍රවාහන දෙපාර්තමේන්තුවට වල්ල වන විවිධ චෝදනා අතරින් වැඩි ප්‍රමාණයක් වල්ල වන්නේ රියදුරු බලපත්‍ර නිකුත් කිරීමේ අක්‍රමිකතා සම්බන්ධයෙනි. නිසි ක්‍රමවේද අනුගමනය කරන අයදුම්කරුවන් අපහසුතාවයට පත් කරමින් ඔවුන් අල්ලසට යොමු කිරීමේ ප්‍රවණතාවක් ද ක්‍රියාත්මක වන අයුරු මෙම ලිපියෙන් හෙළිදරව් කෙරේ.

1951 අංක 14 මෝටර් රථ වාහන පනත (203 වන අධිකාරිය), 2009 අංක 08 මෝටර් රථ වාහන (සංශෝධන) පනත යටතේ ස්ථාපිත රාජ්‍ය ආයතනයකි. විශිෂ්ට මෝටර් වාහන නියාමනයෙන් ඉහළ මහජන ප්‍රසාදය හිමි කර ගැනීම මෙහි අරමුණ ලෙස දැක්වේ. අභිප්‍රේරණය වූ සේවක සමූහයේ සාමූහික ප්‍රයත්නය හා නවීන තාක්ෂණය යොදා ගනිමින් මෝටර් වාහන පනත හා අනෙකුත් නීති රෙගුලාසි ප්‍රශස්ථ ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන් ඉහළ මහජන ප්‍රසාදයක් උදෙසා කැපවීම එහි මෙහෙවර ලෙස දැක්වේ. ඉහල මහජන ප්‍රසාදයක් අත්කරගැනීම, ක්‍රියාවලිය තුළින් කාර්යක්ෂම හා ඵලදායීතාවය දියුණු කර ගැනීම, සේවාවලාභියාට සේවාවලාභී තෘප්තිය අත්කර දීම හා සේවක පිරිස අභිප්‍රේරණය කිරීම ද ඊට ඇතුළත්ය.

ශ්‍රී ලංකාව බ්‍රිතාන්‍ය විසින් යටත් විජිතයක් ලෙස පාලනය කරනු ලැබූ අවධියේ වතු පාලකයන් හා බ්‍රිතාන්‍ය ආණ්ඩුවේ මෙරට සේවය කළ ඉහළ නිලධාරීන් විසින් මෝටර් වාහන ප්‍රථම වරට මෙරටට ගෙන එන ලදී. ඒවා ධාවනය කිරීම සඳහා වතු අධිකාරීවරුන් හා වෙනත් ඉහළ නිලධාරීන් විසින් හැකියාවන් පරීක්ෂා කර බලා රියදුරන් යොදවා ඇත. ප්‍රථම වරට ශ්‍රී ලාංකිකයකු විසින් ඕල්ඩ්ස්මෝබයිල් (OLDSMOBILE) වර්ගයේ මෝටර් රථයක් මෙරටට ආනයන කරන ලද්දේ ඊ.එල්.එල්. ද සොයිසා විසින් 1902 වර්ෂයේදීය.

පසුව ලංකාවේ මෝටර් රථ ප්‍රමාණය ඉහළයත්ම ඒවා ලියාපදිංචි කිරීමේත්, රියදුරු බලපත් නිකුත් කිරීමේත් අවශ්‍යතාවය ඇතිවිය. මේ අනුව බ්‍රිතාන්‍ය ආණ්ඩුව විසින් 1916 අංක 14 දරණ පනත මඟින් පොලිස්පති යටතේ වාහන ලියාපදිංචි කිරීම හා රියදුරු බලපත් නිකුත් කිරීම ආරම්භ කරන ලදී. අනුක්‍රමයෙන් ඉහළ ගිය මෝටර් රථ ගමනාගමනය පිළිබඳව සොයා බැලීමට වර්ෂ 1925 දී රජය විසින් කමිටුවක් පත් කළ අතර මෙම කමිටුවේ නිර්දේශ අනුව 1927 අංක 20 දරණ මෝටර් කාර් ආඥා පනත නීතිගත කරන ලදී. මෙම පනත යටතේ 1928 ජනවාරි 01 දින මෝටර් රථ රෙජිස්ට්‍රාර්වරයකු යටතේ මෝටර් රථ රෙජිස්ට්‍රාර් කාර්යාලය ආරම්භ විය. මෙම කාර්යාලයේ කටයුතු වූයේ මෝටර් රථ හා රියදුරන් ලියාපදිංචි කිරීම හා වාර්ෂික ආදායම් බලපත්‍රය නිකුත් කිරීමට පෙර කුලී කාර් සහ ලොරි පරීක්ෂා කිරීමයි.

1948 වසරේ නිදහස ලැබීමෙන් පසු, 1951 අංක 14 දරණ වර්තමානයේ දී ද බලපැවැත්වෙන මෝටර් රථ වාහන පනත සම්මත කරන ලදී. මෙම පනතට මේ දක්වා වාර ගණනාවකදී යම් යම් සංශෝධන ඇතුළත් කර ඇත. 1963 වර්ෂයේ දී මෝටර් රථ රෙජිස්ට්‍රාර් ධුරය, මෝටර් රථ ප්‍රවාහන කොමසාරිස් ලෙස වෙනස් කිරීමත් සමඟම මෝටර් රථ රෙජිස්ට්‍රාර් කාර්යාලය මෝටර් රථ ප්‍රවාහන දෙපාර්තමේන්තුව ලෙස වෙනස් කරන ලදී. 2009 වර්ෂයේදී ආයතන ප්‍රධානියා ගේ තනතුර මෝටර් රථ ප්‍රවාහන කොමසාරිස් ජනරාල් ලෙස වෙනස් කරන ලදී.

මුල් කාලයේ වාහන ආදායම් බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම, මාර්ග බලපත් නිකුත් කිරීම, කොන්දෝස්තර බලපත් නිකුත් කිරීම ආදී මෝටර් වාහන සම්බන්ධ සියලු කර්තව්‍යන් දෙපාර්තමේන්තුව වෙත පවරා තිබුණ ද විවිධ පනත් සංශෝධන හා ව්‍යවස්ථා සංශෝධන මඟින් එම කාර්යයන් අද වන විට වෙනත් බලාධිකාර වෙතද විමධ්‍යගත කර තිබේ.

හිතර අසන්නට ලැබෙන ප්‍රශ්න සහ කතා

විශේෂයෙන්ම රියදුරු බලපත් නිකුත් කිරීමේදී විශාල වශයෙන් අනුමිතතා සහ දූෂණ සිදුවන බව හිතර අසන්නට ලැබේ. එමඟින් ආයතනයේ යම් නිලධාරීන් පිරිසක් විශාල වශයෙන් මුදල් උපයාගන්නා බවත් නිරන්තරයෙන් නැඟෙන වෝදනාවකි. ඊට අමතරව වාහන ලියාපදිංචි කිරීම ඇතුළු අනෙකුත් කටයුතුවලදී ද විශාල වශයෙන් දූෂණ සිදුවන බව අසන්නට ලැබේ.

ලේන්දර්ස් සම්බන්ධ කරගෙන කරන අල්ලස් ගැනීම

බර වාහන රියදුරු බලපත්‍රයක් ලබාගැනීමට අවශ්‍ය වූ කමල් ඒ සඳහා පුහුණුව ලැබීමට සුදුසු රියදුරු අභ්‍යාස විද්‍යාලය ලෙස තෝරාගත්තේ උඩහමුල්ල ලංගම් ඩිපෝට්ට අනුබද්ධව පවත්වාගෙන යන ලංකා ගමනා ගමන මණ්ඩලයේ රියදුරු අභ්‍යාස විද්‍යාලයයි. ඊට එක් හේතුවක් වූයේ පෞද්ගලික රියදුරු පුහුණු පාසල්වලින් රියදුරු බලපත් ලබාගැනීමේදී විවිධ ආකාරයෙන් අල්ලස් මුදල් දීමට සිදුවන බවට ඔහු අසා තිබුණු බැවිනි. ඒ අනුව රුපියල් පහළොස් දහසක් මුදල් බැඳ පුහුණුව සාර්ථකව අවසන් කළ පසු ප්‍රායෝගික පරීක්ෂණය සඳහා දිනය ළඟා වෙද්දී පුහුණුකරු කමල්ට කීවේ පරීක්ෂකයන්ට ගෙවීම සඳහා රුපියල් දෙදහසක මුදලක් තමන්ට ලබාදෙන ලෙසටය.

රියදුරු බලපත්‍රය ලබාදීමට කලින් කී මුදලට අමතරව මෙලෙස අමතර මුදල් ඉල්ලීම පිළිබඳ කමල් විමසූ විට පුහුණුකරු කරුණු පැහැදිලි කළේය. එම මුදල රියදුරු පුහුණු පාසලේ ගාස්තුව බවත් එයට සරලන හිසි පුහුණුවක් මේ වන විට ලබාදී ඇති බවත් හෙතෙම කීවේය. එහෙත් ප්‍රායෝගික පරීක්ෂණයෙන් සමත් කිරීම හෝ නොකිරීම තීරණය කරන්නේ මෝටර් රථ ප්‍රවාහන දෙපාර්තමේන්තුවේ පරීක්ෂකයන් බවත් ඔවුනට අල්ලස් මුදල් ලබා නොදුන හොත් ප්‍රායෝගික පරීක්ෂණයෙන් අසමත් කෙරෙනු ඇති බවත් කීවේය.

තවදුරටත් කරුණු විමසූ කමල්ට පුහුණුකරු කීවේ මෙලෙස අල්ලස් දීම නැවැත්වීමට උත්සාහ කිරීමෙන් සිදුවන්නේ රියදුරු බලපත්‍රය ලබාගැනීමට නොහැකි වීම පමණක් බවත් ඔහු කීවේය.

හරිමඟ යන අයට වැරදි මඟ පෙන්වීම

සමන්ත සෘජු ප්‍රතිපත්තිගරුක තරුණයෙකි. ඔහු ඉතා හොඳින් රිය පැදවීම පුහුණු වීමෙන් අනතුරුව රියදුරු බලපත්‍රයක් සඳහා අයදුම් කළේය. ලිඛිත පරීක්ෂණයෙන් සමත්වීමෙන් පසුව ප්‍රායෝගික පරීක්ෂණය සඳහා දිනයක් ලැබිණ. ප්‍රායෝගික පරීක්ෂණයේදී රියදුරු පුහුණු පාසලක වාහනයක් යොදාගැනීම අනිවාර්ය වන බැවින් (රක්ෂණ හීනිමය හේතු මත) ඔහු එලෙස ලබාගත් වෑන් රථයකින් ප්‍රායෝගික පරීක්ෂණය සඳහා ඉදිරිපත් විය. ඔහු සමඟ එම පුහුණු පාසලෙන් පුහුණුව ලබා ඉදිරිපත් වූ අයදුම්කරුවන් කිහිප දෙනෙකු ද එම වෑන් රථයෙන්ම පරීක්ෂණයට

ඉදිරිපත් විය. එම පුද්ගලයන්ගේ ට්‍රයල් බැලීම කෙටි වේලාවකට සීමා කෙරුණු අතර සියලු දෙනාම පරීක්ෂණයෙන් සමත් විය. එහෙත් සමන්තගේ පරීක්ෂණය සඳහා ඉතා දීර්ඝ වේලාවක් ගතවිය. රථවාහන තදබදය බහුල ස්ථාන ඔස්සේ වාර ගණනාවක් ධාවනය කරනු පරීක්ෂකවරයා ඒ අතර හදිසියේ හැවැත්වීම් ආදියට ද අණ කළේය. සමන්ත මැනවින් පුහුණුව ලබා සිටි අයෙකු වූ බැවින් ඒවා චිතරම් දුෂ්කර නොවීය. සමන්ත අතින් සුළු අතපසුවීමක් සිදුවන තෙක් රිය ධාවනය කරවනු ලැබූ අතර එය සිදුවූ වහාම පරීක්ෂණයෙන් අසමත් බව පරීක්ෂකවරයා දැනුම් දුන්නේය.

දෙවන වතාවට ද ප්‍රායෝගික පරීක්ෂණය සඳහා දිනයක් ලැබුණු අතර විදින වෙනත් පරීක්ෂකවරයෙක් සිටිය ද සමන්තට මුහුණ දීමට සිදුවූයේ මුල් අවස්ථාවේදී මුහුණ දුන් සිදුවීමට සමාන තත්ත්වයකටය. එවර ද ප්‍රායෝගික පරීක්ෂණයෙන් සමන්ත අසමත් කෙරිණ.

සමන්තට අවවාදයක් කළ රියදුරු පුහුණු පාසලේ උපදේශකවරයා කියා සිටියේ තුන්වන හෙවත් අවසන් වතාවේ හෝ ප්‍රායෝගික පරීක්ෂණයෙන් සමත්වීමට අවශ්‍ය නම් අදාළ ගතමනාව පරීක්ෂකයාට දෙන ලෙස දැන්විය. එසේ නොකළ හොත් අනිවාර්යෙන්ම විසින්ද අසමත්වී හැවින මුල සිට ගාස්තු ගෙවමින් අයදුම් කරන්නට සිදුවන බවය. පරීක්ෂකයාට ගෙවිය යුතු ගතමනාව රුපියල් 1500/-ක් විය. හැවින මුල සිට අයදුම් පත්‍ර ඉදිරිපත් කිරීමට සිදුවුවහොත් ඒ සඳහා යන වියදම සහ කාලය දෙස බැලීමේදී එය ගෙවා දැමීම නුවණට හුරු බව තේරුම් ගත් සමන්ත රියදුරු උපදේශකයා මඟින් එම මුදල පරීක්ෂකවරයාට ලබාදුන්නේය. තුන්වන අවස්ථාවේ ප්‍රායෝගික පරීක්ෂණයට පැමිණියේ පළමු දිනයේ පැමිණි පරීක්ෂකයාමය. සමන්තට විනාඩි දෙකකට වඩා රිය පැදවීමට එවර සිදු නොවීය. ප්‍රායෝගික පරීක්ෂණයෙන් සමත් කොට තාවකාලික රියදුරු බලපත්‍රයක් එම අවස්ථාවේදීම නිකුත් කෙරිණි.

මේ සියල්ල සිදුවන්නේ ඉතා සංවිධානාත්මකවය. එය රහසිගත ද හැත. එහෙත් මෙම දූෂිතයන් කොටු කර ගැනීම ද පහසු හැත. එබැවින් සිදු කළ යුත්තේ මේ පවතින තත්ත්වය නිවැරදි කර ගැනීමය. ඒ සඳහා පහත සඳහන් යෝජනා ක්‍රියාත්මක කළ හැක.

- ආයතන ප්‍රධානීන් පත් කිරීම දේශපාලන අධිකාරියෙන් පිටස්තර ස්වාධීන ක්‍රමවේදයකට සිදුකළ යුතුය.
- සේවකයන්ට වසර පහකට වඩා එකම සේවා ස්ථානයේ සේවය කිරීමට ඉඩ නොදිය යුතුය.
- ඉතා සුක්ෂ්ම අයුරින් ක්‍රියාත්මක කෙරෙන මේ දූෂණ නීතියේ රැහැනට හසුකර ගැනීම සඳහා දියුණු ක්‍රමවේදයක් සකස් කළ යුතුය.
- අල්ලස් කොමිසම මඟින් අධීක්ෂණය කරන CCTV කැමරා යෙදවීම
- දූෂණවල නිරත නිලධාරීන් හසු වූ විට උපරිම දඬුවම් ලබාදිය යුතුය.
- ජනතාව දැනුවත්වත් කළ යුතුය.
- පැමිණිලි ලැබෙන තෙක් නොසිටි අහඹු වැටලීම් මඟින් සිදුවීම් අනාවරණය කර ගත යුතුය.
- රියදුරු බලපත් ලබාදීම ජාතික හැඳුනුම්පත් ලබාදෙන ආකාරයෙන් පාසලේ මට්ටමෙන් ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය.

දූෂණයේ අයහන වෙනස:

අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයෙහි දූෂණ වංචා

තිඹිරියාගම බණ්ඩාර

ශ්‍රී ලංකාවේ දූෂිතම රාජ්‍ය ආයතන ලැයිස්තුවේ මුදුන් තලයේ ම ස්ථානයක් අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයට හිමි වීමේ පසුබිම මෙම ලිපියෙන් පැහැදිලි කෙරේ.

ඉගෙනීම මූලික මිනිස් අයිතියකි. ඉගෙනුම් ක්‍රියාවලියේ දී මාපියන්, ගුරුවරුන් හා දරුවන් යන පාර්ශවයන්හි හිරෝගී හා සක්‍රීය දායකත්වය පමණක් ඉගෙනුම් ක්‍රියාවලිය සම්පූර්ණ වීම සඳහා ප්‍රමාණවත් නොවේ. අධ්‍යාපන විෂය සම්බන්ධ ආයතන ක්‍රියාකාරීත්වය තීරණාත්මක වේ. පිළිගත් නීතිය හා සම්ප්‍රදායන්ට අනුකූලව එම ආයතන පද්ධතිය ක්‍රියාත්මක වේ. එසේ නොවූ විට එහි ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පැවැත්ම අනතුරුට ලක් වේ. දේශපාලන බලය, සමාජ බලය, අල්ලස හා දූෂණයට යට වූ කල්හි ආයතන පද්ධතියේ දුර්වලතා සිසුන් දෙමාපියන් හා ගුරුවරුන්ගේ සැකයට අවිශ්වාසයට පාත්‍ර වේ. ඇතැම් විට මේ පාර්ශවයන් ද එම ක්‍රියාවලියෙහි ගොදුරු බවට පත් විය හැක. ඉගෙනුම් ක්‍රියාවලිය අඩපණ වීම හා විකෘති වීම කෙරෙහි මෙය බලපායි. මේ නිසා එය නිසි අයුරකින් පවත්වාගෙන යෑමේ වගකීම ද විනිවිද කාමය හා සුපරීක්ෂණය පිළිබඳ වග වීම ද බැරෑරුම් ලෙස සාකච්ඡාවට ගත යුතුය.

ශ්‍රී ලංකාවේ දූෂිත රාජ්‍ය ආයතන ලැයිස්තුවේ මුදුන් තලයේ ස්ථානයක් අධ්‍යාපන සංස්ථාවට හිමි වී තිබීම පිළිබඳ දීර්ඝ කාලයක් සාකච්ඡාවට ලක් වේ. අති විශාල ආයෝජනය වැනි හේතු මත අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයෙහි සිදු වී ඇති හා සිදුවන ඇතැම් නීති විරෝධී ක්‍රියා සම්බන්ධයෙන් නීතිය ක්‍රියාත්මක වීමේ ලිහිල් බවක් පෙනී යයි. උදාහරණයක් ලෙස මීට වසර කිහිපයකට පෙර උසස් පෙළ සිංහල ප්‍රශ්න පත්‍රය ටියුෂන් ගුරුවරයෙකු විසින් විභාගයට පෙර උපකාරක පංතියෙහි සිසුන් අතට පත් කිරීමේ චෝදනාවක් විභාගයට ගැනිණ. දීර්ඝ පරීක්ෂකයින් පසුව අනාවරණය වූයේ ඒ මඟින් සිසුන් විශාල පිරිසකට අසාධාරණයක් සිදු වී ඇති බවය. එහෙත් එ සමයෙහි ගවතුරු උවදුරින් ද විශාල විනාශයක් වී ඇති නිසා හැවත විභාගය පැවැත්වීම සඳහා රජයේ කෝටි ගණනක පිරිවැයක් දැරීමේ හැකියාව රජයට නොමැති හෙයින් ඒ පිළිබඳ පියවර ගැනීමෙන් වලකින බව රජය ප්‍රකාශ කළේ ය. මෙහි මූලික පරීක්ෂණ පවත්වන ලද්දේ අපරාධ පරීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසිනි.

අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයෙහි දූෂණ වංචා සහ අකටයුතු සිදුවන ආකාර ගණනාවකි

1. පාසල්වලට ළමුන් ඇතුළත් කර ගැනීම.
2. පාසල් සංවර්ධන සමිතිය, දී ශිෂ්‍ය සංගමය හා දෙමාපිය කව විසින් පාසල් සංවර්ධන කටයුතු සඳහා මුදල් එකතු කිරීම.
3. පාසල් වාර විභාග සඳහා ප්‍රශ්න පත්‍ර සකස් කිරීම, මුද්‍රණය කිරීම හා බෙදා හැරීම.
4. දෙමාපියන් හා ගුරුවරුන් විසින් පාසලේ පවත්වන ලද උත්සව සඳහා මුදල් රැස් කිරීම.
5. පුස්තකාලය සඳහා පොත් ලබා ගැනීම, පොත් ප්‍රදර්ශන පැවැත්වීම යන කටයුතු සඳහා පුස්තකාලාධිපති ප්‍රාථමික හෝ වෙනත් අංශ ප්‍රධානීන් පොත් ප්‍රකාශනයන් සමඟ ගනුදෙනු කිරීම.
6. පාසල් පන්තිකාමරයේ දී උගන්වනු ලබන විෂයයන් අදාළ ගුරුවරයා පුද්ගලික පන්තිවල ඉගැන්වීමේ දී පාසල් සිසුන් පුද්ගලික පංතියට ගෙන්වා ගැනීම.

පාසල්වලට ළමුන් ඇතුළත් කිරීම

1 වසර සිට 11 වසර දක්වා සිසුන් ඇතුළත් කිරීමේ ක්‍රියාවලිය දිගු වේ. එහෙත් මෙහි දී මූල්‍ය වංචා හා අක්‍රමිකතා වංචා ගොදුරු වීමේ ප්‍රවණතාව කැපී පෙනෙන්නේ 1 වසර සඳහා සිසුන් ඇතුළත් කර ගැනීමේ දීය. සමස්ත ලංකා පරිපාලන නිලධාරීන්ගේ සංගමය මඟින් සකස් කර ඇති වාර්තාවකට අනුව ජාතික පාසල්, පළාත් සභා පාසල්, අර්ධ රාජ්‍ය පාසල්, පිරිවෙණ හා ජාත්‍යන්තර පාසල් යනුවෙන් පාසල් වර්ග 05 කි. හතලිස් තුන් ලක්ෂයකට ආසන්න සිසුන් පිරිසක් මේවායේ අධ්‍යාපනය ලබති. මෙහි දී ජනප්‍රිය පාසල්වලට සිසුන් ඇතුළත් කර ගැනීමේ අභිලාෂයෙන් කටයුතු කරන දෙමාපියන් ඒ සඳහා කෙටි මාර්ගවලට අවතීර්ණ වීම හා විදුහල්පතිවරුන් ලද අවස්ථාවෙන් ප්‍රයෝජනය ගැනීම යන හේතු මත මුදල් හෝ වෙනත් ප්‍රතිලාභ, ලිංගික අල්ලස් ලබා ගැනීමට පෙළඹෙති. මේ සඳහා පාසලෙන් හා පිටස්තර වශයෙන් සහයෝගය දක්වන තැරුවකරුවෝ සිටිති. ප්‍රතිලාභවලින් කොටසක් තැරුවකරුවාට ලැබේ. මෙවැනි චෝදනා සම්බන්ධයෙන් ඉදහිට හීනිය ක්‍රියාත්මක වන අවස්ථා ඇතත් ජනප්‍රිය පාසල් පොරය නිසා මේ ක්‍රියාවලිය වෙනස් නොවේ. අල්ලස් හීනිය අනුව අල්ලස් ලබා ගන්නා පුද්ගලයා මෙන්ම අල්ලස් ලබා දෙනා ද වැරදිකරුවන් වන නමුත් මේ පිළිබඳව ඇති අනවබෝධය හා හීනිය පිළිබඳ ඇති නොසැලකිල්ලත් කීර්තිය, ධනය හා බලයට ඇති කැදරකමත් නිසා අල්ලස් දීම දිගටම සිදුවේ.

අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය මඟින් නිකුත් කර ඇති 23/2013 චක්‍රලේඛයට අනුව පළමු වසර සඳහා සිසුන් ඇතුළත් කර ගැනීමේ පදනම මෙසේ ය.

ආසන්නතාව	50%
ආදි ශිෂ්‍ය	25%
සහෝදරත්වය	15%
අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රය	05%
ස්ථානමාරු	04%
විදෙස්ගත පැමිණීම	01%

මෙකී පදනම අනුව ලකුණු ලබා දීමේ දී සුදුසුකම් සපුරා නොමැති සිසුන් සඳහා වැඩිපුර ලකුණු ලබා දීම හා සුදුසුකම් සපුරා ඇති සිසුන්ගේ ලකුණු අඩු කිරීම යනාදී විෂමතා විදුහල්පතිවරයා විසින් සිදුකරනු ලබයි. සුදුසුකම් සපුරා ඇති ඇතැම් සිසුන් සම්මුඛ පරීක්ෂණ සඳහා නොකැඳවන අවස්ථා ද තිබේ. සුදුසුකම් සනාථ කිරීම සඳහා ව්‍යාප්ත ලේඛන සකස් කිරීම, එසේ සකස් කරන්නන් ද විශාල මුදලක් උපයා ගැනීම පොදු තත්ත්වයකි. සමාජ, දේශපාලන හා මුදල් බලය ඇති පුද්ගලයන්ගේ බලපෑම අනුව ද සිසුන් ඇතුළත් කර ගැනීම සිදුවන අතර එය ආයුධයක් කර ගනිමින් දූෂිත ක්‍රියාවන්ගෙන් වසන් වීමේ උපාය ද අනුගමනය කරනු පෙනේ.

2 සිට 11 දක්වා සිසුන් ඇතුළත් කිරීමේ 2008/37 චක්‍රලේඛයට පටහැනිව යමින් සිසුන් 45 ඉක්මවා පන්තිවලට ඇතුළත් කර ගැනීම සිදුවන්නේ ද දූෂිත ක්‍රියාදාමයක් ඔස්සේය. 5 ශ්‍රේණිය සඳහා සිසුන් ඇතුළත් කර ගැනීමේදී ද 2008/34 චක්‍රලේඛය ඉක්මවා යමින් කටයුතු කරති. අධ්‍යාපන ලේකම්ගේ 2008/37 චක්‍රලේඛය මඟින් සම්මුඛ පරීක්ෂණයකින් මැද ශ්‍රේණි සඳහා සිසුන් ඇතුළත් කර ගැනීමට දී ඇති

අවසරය හිතුවක්කාරී ලෙස භාවිතා කිරීමද කැපී පෙනේ. පාසල්වල විවිධ කටයුතු සඳහා මුදල් එකතු කිරීම තහනම් බව සඳහන් කරමින් හිකුත් කරන ලද 2015/05 වකුලේඛයද බරපතල ලෙස උල්ලංඝනය කෙරේ. ක්‍රීඩා හා වෙනත් කටයුතු සඳහා ආදි ශිෂ්‍ය සංගම්, පාසල් සංවර්ධන සමිති හා දෙමාපිය කව විවිධාකාරයෙන් මුදල් එකතු කිරීමේ දී අවභාවිතයක් සිදු වේ.

ආනන්ද විදුහලේ දූෂණ වංචා

2016 වර්ෂයේ කොළඹ ආනන්ද විදුහලේ 1 වසරට සිසුන් ඇතුළත් කර ගැනීමේ ක්‍රියාවලියේ දී සිදු වී ඇති බරපතල අක්‍රමිකතා පිළිබඳව පරීක්ෂා කරන ලෙස ඉල්ලා අසාධාරණයට ලක් වූ ඇතැම් දෙමාපියන්ගේ අත්සන් ද සහිතව අල්ලස් හා දූෂණ වංචා කොමිෂන් සභාවට යොමු කර ඇති පැමිණිල්ලෙහි සඳහන් කරුණු සලකා බලමු.

මෙහි දී තෝරාගත් ළමුන් සඳහා ලකුණු ලබා දීමේ විෂමතා පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් පරිදි තොරතුරු ඇතුළත් කර ඇත. එහෙත් දිවයිනේ ප්‍රධාන පෙළේ පාසලක් හැටියට ලබා ඇති කීර්තිනාමය සහ එම විදුහලේ ආදි සිසුන් සේවය කරන දිවයිනේ ප්‍රමුඛ ආයතන අනුව ඔවුන්ට ඇති සිවිල් බලය නිසා වැරැද්ද යට ගැසීමට ඇති ඉඩකඩ වැඩි බව දෙමාපියන්ගේ අදහසයි.

ඉදිරිපත්ව ඇති චෝදනා

1. 2016.01.02 වෙනි දින ප්‍රදර්ශනය කර ඇති අවසන් ලැයිස්තුව අනුව ආසන්න පදිංචිය යටතේ ළමුන් 105 ක් තෝරා ගෙන තිබේ. සුදුසුකම් රහිත අයදුම්කරුවන්ගේ නම් විශාල ප්‍රමාණයක් ඊට ඇතුළත් වේ.
2. ඡන්ද හිමි නාම ලේඛණයේ ලියාපදිංචිය නැති වර්ෂයන් සඳහා ද සම්පූර්ණ ලකුණු ප්‍රමාණය (7x5) ලබා දීම.
3. පදිංචි ලිපිනයට ආසන්න පාසල් සඳහා ලකුණු 05 බැගින් අඩු නොකර වංචනිකව තෝරාගත් අයට ලකුණු ලබා දීම.
4. තෝරා ගත් අවම ලකුණු ප්‍රමාණය 88% ක් ලෙස තීරණය කරමින් දූෂිත ලෙස තෝරා ගත් අයට වංචනිකව ලකුණු ලබා ගැනීම.

අවුරුදු දෙකක් හෝ තුනක් පදිංචිය ඇති අයට ද අවුරුදු පහක් සඳහා ලකුණු 35 ක් ලබා දී මුළු ලකුණු ගණන 88 න් ඉහළට ගෙන ගොස් ඇත. නිවැරදි ලෙස ලකුණු 85,86,80,75 යනාදී වශයෙන් ලකුණු ලබා ගත් දරුවන්ට අවස්ථාව අහිමි කර තිබේ. ලකුණු 60 - 87 ත් අතර සංඛ්‍යාවක් ලබා ගත් අයදුම්කරුවන්ගේ ස්ථීර පදිංචි ඔප්පු හා අනෙකුත් ලේඛන 05 ක් සඳහා ලැබිය යුතු ලකුණු හිතා මතා අඩු කර ඇත. පොරොත්තු ලේඛනයේ සිටින අයගෙන් 90% ක් සඳහා වංචාකාරී ලෙස ලකුණු ලබා දී තිබේ. ස්ථීර පදිංචිය නොමැති අයට ස්ථීර පදිංචිකරුවන්ට හිමි ලකුණු ලබා දී තිබීම බරපතල තත්ත්වයකි. උදා:- CO/897, 528/13 මරදාන, කොළඹ 10 පදිංචිය සඳහන් කර ඇති අපේක්ෂකයාට ලකුණු 95 ක් ලබා දී ඇත. එහෙත් ඒ නම ඡන්ද නාම

ලේඛනයේ සඳහන් නොවේ. පදිංචිය මාතර ය. ඉහත නිවස ඉදිරිපිට ස්ථීර පදිංචිය ඇති CO/14 අපේක්ෂකයාට ලබා දී ඇත්තේ ලකුණු 86 කි. මේ අන්දමින් කඩ ගනය යටතේ අක්‍රමිකතා සිදු වී ඇති අංක විශාල ප්‍රමාණයක් පිළිබඳව තොරතුරු අල්ලස් හා දූෂණ කොමිෂන් සභාවෙන් අධ්‍යක්ෂවරයා වෙත යොමු කර ඇත. 2015.01.15 දින සිසුන් බඳවා ගැනීමේ අක්‍රමිකතා පිළිබඳ ජනමාධ්‍යයෙන් රටට හෙළිදරව් කිරීම නිසා විදුහල්පතිවරයා තමාගෙන් පළිගෙන ඇතැයි S.R.A.W.P සමරතුංග මහතා පවසයි. ඔහුගේ දරුවාට ලැබී ඇති ලකුණු සංඛ්‍යාව 91 කි. එහෙත් ඔහු විදුහලට ඇතුළත් කරගෙන නොතිබිණ.

ජනප්‍රිය පාසල්වලට පළමු වසර හා අනිකුත් පංති සඳහා සිසුන් ඇතුළත් කිරීමේ ක්‍රමවේදය නිසි අයුරින් ක්‍රියාත්මක නොවූ කල විදුහල්පතිවරයා, පාසල හා අධ්‍යාපන පද්ධතිය පිළිබඳ දෙමව්පියන්ගෙන් සිසුන්ගෙන් සිත්වල ඇති විශ්වාසය බිඳ වැටේ. මේ නිසා විනාශානුකූලව හා නීති ගරුකව කටයුතු කිරීම නිෂ්චල කටයුත්තක් බවට සිතීමට පෙළඹේ. මෙය භයානක තත්ත්වයකි. සිසු විනය පිරිහීම කෙරෙහි ද මේ අනියමින් බලපායි. අනෙක් වැදගත් කරුණ නම් මුදල් බලය හා සමාජ දේශපාලන බලය ඇති පවුල්වල දරුවන් සැබෑ දක්ෂයන් අබිබවා ක්‍රීඩා හා සංස්කෘතික ක්ෂේත්‍රවල දක්ෂයන් ලෙස කැපී පෙනීමයි. මෙය දේශීය හා ජාත්‍යන්තර සන්දර්භයෙහි පසුගාමී සමාජ ලක්ෂණයක් ලෙස හරක ප්‍රතිඵල ලැබේ.

ළමුන් ඇතුළත් කර ගැනීමේ දී අල්ලස් ගැනීමේ ක්‍රියාදාමය කුඩා පාසල් කරාද ව්‍යාප්ත වීමේ ස්වභාවයක් පවතී. ලබා දෙන අල්ලසෙහි ප්‍රමාණය කුඩා වේ. එමෙන්ම මීට වරෙහිව සාදාචාරාත්මක ලෙස කටයුතු කරන විදුහල්පතිවරුන්ගේ නිහඬ කැපවීම එතරම් ප්‍රකට වී නැත. ආනමඬුව කොට්ඨාසයට අයත් රළපනාව විදුහලේ විදුහල්පතිවරයා අපූරු ආදර්ශයක් ලබා දී ඇත.

මීට කලකට පෙර තම දරුවා පාසලට ඇතුළත් කර ගැනීම සඳහා විදුහල්පතිවරයාට අල්ලසක් ලබා දීමට ඉදිරිපත් වූ පියෙකුට දඬුවමක් ලැබිණි. එම දඬුවම නම් දරුවා පාසලට ඇතුළත් කර ගැනීම සඳහා මූරුත පැළයක් රැගෙන ඒමය. පාසලට ඇතුළත් වූ දා සිට පාසල් හැර යන දිනය දක්වා දරුවා එම පැළය පාසල් බිමෙහි රැක බලා ගත යුතුය. පසුව මේ ක්‍රමවේදය සිසුන් ඇතුළත් කර ගැනීමේ දී පොදුවේ ක්‍රියාත්මක විය.

මේ අනුව පාසල් විෂය මාලාවට අමතරව දරුවා සහ පැළය අතර අපූර්ව සහ සම්බන්ධතාවක් ගොඩ නැගුණි. එයින් ඇති වූයේ සුභද මහසකි. කලක් ගත වනවිට පාසල් බිමෙහි රැක් ගොමුවක් නිර්මාණය විය. මේ ක්‍රමවේදය එම කොට්ඨාසයේ විදුහල් 04 ක අනුගමනය කිරීමට විදුහල්පතිවරයා සමත් විය. ජල සම්පාදනය සඳහා නිර්මාණශීලී ක්‍රමයක් භාවිතයට ගෙන ඇත. මේ කිසිදු විදුහලක ගුරුවරු පුද්ගලික පන්ති නොපවත්වති. ගුරුවරු කැපවීමෙන් උගන්වති. කොට්ඨාසයේ හොඳම ප්‍රතිඵල විදුහලට ලබා දෙති. මෙය ආදර්ශ ව්‍යාපෘතියක් හැටියට ජාතික මට්ටමින් හදුන්වා දිය හැකිය.

පුද්ගලික පන්ති

ගුරුවරුන් පාසල් කාලයේ පසුව හා ඇතැම් විට පාසල් කාලයේ දී පුද්ගලික පන්ති පැවැත්වීම ද අධ්‍යාපනයේ බරපතල විකෘතියකි. ගුරු වෘත්තීයට අමතරව විශාල ධනයක් උපයා ගැනීම ඔවුන්ගේ අභිලාෂයයි. එහෙත් පවතින නීතිය අනුව පෞද්ගලික ව්‍යාපාර පවත්වාගෙන යන ගුරුවරුන්ට තහනම් ය. තම සිය වැනි ජන්ම දිනය පසුකළ විලියම් සිඤ්ඤා නමැති ගුරුවරයා 1930 දශකයේ දී ගුරු වෘත්තීය භාර ගෙන ඇත්තේ රෙගුලාසි කිහිපයකට එකඟ වීමෙන් පසුවය. වෙනත් වෘත්තීයක හෝ ව්‍යාපාරයක නියැලීමෙන් වලකින බව පොරොන්දු වී ඇත. දශක කිහිපයකට පසුව වර්තමානයෙහි දක්නට ඇත්තේ ඊට භාත්පසින්ම වෙනත් තත්ත්වයකි. පුද්ගලික පන්ති ව්‍යාපාර ගණයෙහිලා සැලකේ ද යන්න නීතිමය වශයෙන් විවාදාපන්න කරුණක් විය හැකිය. එහෙත් වය ගුරුවරයාගේ ආචාර ධර්මවලට අභියෝගයක් අදාළ නිදහස් අධ්‍යාපනය බිලිගෙන ඇති පුද්ගලික පන්ති නිසා ඇති වී තිබෙන ව්‍යාකූල තත්ත්වය මෙසේ ය.

1. පුද්ගලික පන්ති පවත්වන ගුරුවරයා තම විෂය කරුණු පාසල් කාලයේ දී හරිහැටි ඉගැන්වීමෙන් වැලකීම. මෙසේ තම පුද්ගලික පන්තියට සිසුන් අද්දවා ගැනීම සඳහා වක්‍ර බලපෑමක් කෙරේ.
2. පුද්ගලික පන්තියේ දී ගුරුවරයා විවෘත හැසිරීමක් පෙන්නුම් කරයි. ජනප්‍රිය උපක්‍රම අනුගමනය කරයි. මේ අනුව පාසලේ දී එම ගුරුවරයා කෙරෙහි තිබූ ගෞරවය හා පිළි ගැනීම අහෝසි වේ.
3. විශාල මුදල් ප්‍රමාණයක් ටියුෂන් පන්ති සඳහා වැය කිරීමට සිදු වීමෙන් දෙමාපියන් පීඩාවට ලක් වී ඇත.
4. පාසල් විනයට සපුරා වෙනස්ව යමින් සිසුහු බොරු වීරයන්ට ආසක්ත වෙති.
5. සිසුන් පුද්ගලික පන්තිවලට සහභාගී වීමෙන් ලැබෙන අසීමිත නිදහස වැරදි ලෙස භාවිතයට ගැනීම.
6. සිසුන්ගේ දැනුම, කුසලතා ආකල්ප වර්ධනය කිරීමේ අභිලාෂය වෙනුවට වාණිජ අරමුණ අනුව ගුරුවරයා කටයුතු කරයි.
7. ටියුෂන් පන්ති සඳහා මුදල් වැය කිරීමේ හැකියාව නොමැති සිසුන්ට පාසලේ දීම හරිහැටි අධ්‍යාපනයක් නොලැබීමෙන් අසාධාරණයක් සිදු වේ.

පුද්ගලික ටියුෂන් කඩ ව්‍යාපාරයක් බවට පත් වීම ඔස්සේ පාසල් අධ්‍යාපන පද්ධතියට වී ඇති හානිය පිළිබඳ ගැඹුරු කතිකාවතක් ඇති විය යුතුය. මෙය අධ්‍යාපනයේ විකෘතියකි. සංස්කෘතික විවිධත්වය, මානව දයාව, සහජීවනය හඳුනාගත් ශිෂ්ට සම්පන්න මිනිසෙකු බිහිවීම වෙනුවට දැනුම පමණක් ඇති අසංවේදී රටවැසියෙකු නිර්මාණය වීම සමාජ පරිහානියේ ලක්ෂණයකි. අධ්‍යාපනය යනු වෙළෙඳ ගනුදෙනුවක් නොවේ. එසේ හෙයින් අධ්‍යාපන ප්‍රතිසංස්කරණයක අවශ්‍යතාව අත් කවරදාකටවත් වඩා වත්මනට අදාළය.

අවිධිමත් මුදල් අය කිරීම

විවිධ කටයුතු සඳහා පාසල තුළ දී මුදල් අය කිරීම හානි කර ප්‍රවනතාවක් හැටියට වර්ධනය වී පවතී. මුදල් අය කිරීම පිළිබඳ හිකුත් කර ඇති වකුලේඛවලට පටහැනිව ක්‍රියා කරන අවස්ථා බොහෝ විදුහල්වලින් වාර්තා වේ.

5/2015 අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශ ලේකම්වරයා හිකුත් කළ වකුලේඛය මඟින් පාසල්වල අවිධිමත් මුදල් පරිහරණය සම්බන්ධයෙන් සියලුම පළාත් අධ්‍යාපන ලේකම්වරුන්, පළාත් අධ්‍යාපන අධ්‍යක්ෂවරුන්, කලාප අධ්‍යාපන අධ්‍යක්ෂවරුන්, කොට්ඨාසභාර නියෝජ්‍ය සහකාර අධ්‍යාපන අධ්‍යක්ෂවරුන් හා විදුහල්පතිවරුන් දැනුවත් කර ඇත. එහෙත් පාසල් සංවර්ධන සමිති, ආදි ශිෂ්‍ය සංගම්, පන්ති කව හා සුභසාධන සංගම් මඟින් අවිධිමත් ලෙස මුදල් අය කර ගැනීම දිගින් දිගටම සිදුවේ. මේ අය කිරීම සඳහා කුචිතාන්සියක් හිකුත් කරනු ලබන්නේ කලාතුරකිනි. පංති කව වල විවිධ කටයුතු සඳහා මුදල් අය කිරීම දෙමාපියන්ගේ මැදිහත් වීම මත සිදුකරන නිසා මේ පිළිබඳ විරෝධයක් පැන නොගැසී. මේවා පිළිබඳ නිසි අයවැය ලේඛනයක් ද නොමැත. 5/2015 වකුලේඛයෙහි අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශ ලේකම්වරයා මෙසේ සඳහන් කරයි. "මේ නියෝගය පැහැරහරිමින් ක්‍රියා කරන අවස්ථා වෙනොත් ඒ සඳහා විදුහල්පතිවරු සෘජුව වගකිව යුතු අතර එවැනි මුදල් අය කිරීම් හෝ එක් රැස් කිරීම් උදෙසා කිසිදු පුද්ගලයෙකුට අවසර දීම සෘජුව හෝ වක්‍රව නොකළ යුතුය. යම් තෙයකින් අමාත්‍යාංශ ලේකම්ගේ අවසරයකින් තොරව මෙවැනි මුදල් අය කිරීමක් සිදු වුවහොත් අදාළ පුද්ගලයන්ට එරෙහිව දැඩි ක්‍රියාමාර්ග ගනු ලබන බව අවධාරණය කරමි".

එහෙත් මෙම නියෝගය කඩ කෙරෙන අවස්ථා සුලභය. යම් පාසලක විදුහල්පතිවරයෙකු හට නිසි පරිදි කුචිතාන්සි හිකුත් කර මුදල් අය කර ගත හැකි අවස්ථා

1. අනුමත පහසුකම් හා සේවා ගාස්තු
2. පාසලේ අත්‍යවශ්‍ය වියදම් සපුරා ගැනීම (විදුලිය, දුරකථන බිල, ආරක්ෂක වියදම්)

අත්‍යවශ්‍ය වියදම් තීන්දු කිරීමේ හා අයකර ගැනීමේ පටිපාටිය වකුලේඛයේ දක්වා ඇත. මෙම පටිපාටියට අනුව අත්‍යවශ්‍ය වියදම් ලැයිස්තුවක් සම්පාදනය කළ යුතුය. එය පුරෝකථනය කළ යුතුය. එක් සිසුවෙකු ගෙවිය යුතු මුදල් ප්‍රමාණය, තීන්දු කිරීමෙන් පසුව එය අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශයෙන් පවා අනුමැතිය ලබා ගත යුතුය. එහෙත් එය නියමාකාරයෙන් සිදු නොවේ. උදාහරණ :- කොළඹ ප්‍රධාන පාසලක පාසල් සංවර්ධන සමිතියේ ගිණුම් වාර්තා හා ගිණුම් තැබීමේ ලෙපර් වංචා සහගත ලෙස වරින් වර ලියා වෙනස් කිරීම සම්බන්ධයෙන් රජයේ විගණකාධිපතිවරයා වෙත පැමිණිල්ලක් ඉදිරිපත් කර ඇත. එලදායී අධ්‍යාපනයක් සඳහා වූ ජාතික ව්‍යාපාරය, විද්‍යාලය සුරැකීමේ සංගමය ආදි ශිෂ්‍යයන් යනාදී කණ්ඩායම් ගණනාවක් මේ චෝදනා පත්‍රය ගොනු කිරීමට දායක වී තිබේ. එම ලේඛනයේ සඳහන් වන පරිදි විදුහල් පාසල් සංවර්ධන සමිති ගිණුම යටතේ වාර්ෂිකව රැජියල් මිලියන පහන ඉක්මවා ආදායම් හා වියදම් සිදුකරනු ලබයි. මෙහි පාරදෘශ්‍ය භාවයක් නැත. වකුලේඛ නියමයන් හා මුදල් රෙගුලාසි නියමයන්ට අනුකූලව එය සිදු නොවේ. 2014 හා 2015 වර්ෂයන්හි මාසික ගිණුම් වාර්තා කිසිවක් පාසල් සංවර්ධන කමිටු රැස්වීමට ඉදිරිපත් කර නැත.

අයවැය ඇස්තමේන්තු පාසල් සංවර්ධන සමිතියේ අවධානයට ලක් කර නැත. රජයේ සේවකයෙකු නොවන පුද්ගලයෙකුට රු. 28,000/- ක වැටුපක් ගෙවා ගිණුම් වාර්තා සකස් කර ඇත. මේ අන්දමේ ගැටලු දිවයිනේ ප්‍රමුඛ පෙළේ පාසල් ගණනාවකින් හඳුනාගත හැක. චෝදනාව චිල්ල වන කල්හි විදුහල්පතිවරු සමාජ බලය මෙන්ම ඇතැම් විට දේශපාලන බලය ද උපයෝගී කරගෙන චෝදනා නැගන්නන් බියට පත් කිරීමට උත්සාහ කරති.

අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශ චක්‍රලේඛ අංක 2012/34 මගින් පාසල්වල පිහිනුම් තටාක, ශ්‍රවණාගාර, රඟහල් හා ක්‍රීඩා සංකීර්ණ කළමනාකරණය සම්බන්ධයෙන් සියලුම බලධාරීන් දැනුවත් කර ඇත. එහෙත් මෙබඳු ඉදි කිරීම් සඳහා අවශ්‍ය ක්‍රමවේදය නිසි පරිදි අනුගමනය නොකරනු පෙනේ. චක්‍රලේඛයට අනුව රජයේ අරමුදලින් හෝ බාහිර පරිත්‍යාගවලින් රජයට අයත් විදුහල් භූමියක කරනු ලබන ඉදි කිරීම්වල පූර්ණ අයිතිය රජය සතු විය යුතු ය. ඊට සියලු ම සම්පත් පාසලේ සම්පත් ලෙස අදාළ ලේඛනවල ඇතුළත් කළ යුතුය. ඒවා පරිහරණය, හඬක්තුව හා අලුත්වැඩියාව, කාර්ය මණ්ඩල බඳවාගැනීම් හා දීමනා රෙගුලාසිවලට අනුගත විය යුතුය. එහෙත් මේ ක්‍රියාවලියේ දී විදුහල්පති ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්කරුවන් හා තැරැවිකරුවන් අතර විශාල මුදල් අව භාවිතයක් සිදුවේ.

විදුහල්වල වාර විභාග සඳහා ප්‍රශ්න පත්‍ර මුද්‍රණය කිරීම, කොට්ඨාස මට්ටමින් සිදුවීමේදී ද බරපතළ මුදල් අක්‍රමිකතා සිදු වේ. එමෙන්ම ප්‍රශ්න පත්‍රවල ප්‍රමිතිය සම්බන්ධයෙන් ද ගැටලු ඇති වී තිබේ. ප්‍රශ්න පත්‍ර සඳහා මුදල් ගෙවීමේ හැකියාව නොමැති දුප්පත් සිසුන්ට වාර විභාගයට පෙනී සිටීමේ අවස්ථාව අහිමි වීමේ සිදු වීම් ද වාර්තා වේ. වෙල්ලස්ස රතුගල විදුහලේ ඉගෙනුම ලබන ආදි වාසින්ගේ දරුවන් පිරිසකට විභාග යට පෙනී සිටීමේ අවස්ථාව නොලැබී ගියේ ප්‍රශ්න පත්‍රවලට ගෙවිය යුතු මුදල් ඔවුන්ට නොතිබූ හෙයින් ය. ප්‍රශ්න පත්‍ර මුද්‍රණය කිරීම, එය සකස් කිරීම සහ සිසුන් අතට පත් කිරීම, අක්‍රමිකතාවන්ට ගොදුරු වීම, බරපතළ ගැටලුවකි.

නිරෝගී අධ්‍යාපනයක් සහතික කිරීම සඳහා පාසල් පද්ධතියෙන් සියලු කටයුතු විනිවිද භාවයකින් සිදුවිය යුතුය. අධ්‍යාපනයේ අරමුණ ශිෂ්ට සම්පන්න රට වැසියෙකු නිර්මාණය කිරීම වන හෙයින් අශිෂ්ට ක්‍රමවේදයක් ඔස්සේ එය සිදු කළ නොහැක.

පාස්පෝට් කාන්තෝරුවේ දුසැරි පාට්

ශ්‍රීලාල් සෙනෙවිරත්න

මෝටර් රථ ප්‍රවාහන දෙපාර්තමේන්තුවට එල්ල වන විවිධ චෝදනා අතරින් වැඩි ප්‍රමාණයක් එල්ල වන්නේ රියදුරු බලපත්‍ර හිඟින් කිරීමේ අකුමකතා සම්බන්ධයෙනි. හිසි ක්‍රමවේද අනුගමනය කරන අයදුම්කරුවන් අපහසුතාවයට පත් කරමින් ඔවුන් අල්ලසට යොමු කිරීමේ ප්‍රවණතාවක් ද ක්‍රියාත්මක වන අයුරු මෙම ලිපියෙන් හෙළිදරව් කෙරේ.

රාජ්‍ය පරිපාලනය විෂයෙහි පමණක් නොව රාජ්‍යයේ ආදායම විෂයෙහිද සුවිශේෂී වන රාජ්‍ය ආයතන අතර ආගමන විගමන දෙපාර්තමේන්තුව සහ මෝටර් රථ ප්‍රවාහන දෙපාර්තමේන්තුව ඉදිරියෙන්ම සිටී. 1948 අංක 20 දරණ පනත මඟින් ආගමන විගමන දෙපාර්තමේන්තුව ස්ථාපිත කරනු ලැබුවේ ජාතික ආරක්ෂාව හා සමාජ හර පද්ධතිය සුරක්ෂිත කිරීම සහ ආර්ථික සංවර්ධනයට ඉඩ ප්‍රස්ථා සලසමින් රටින් බැහැරවන්නන් හා රට තුළට ඇතුළුවන්නන් නියාමනය කිරීම සහ පුරවැසි සේවා සැපයීම උදෙසාය.

1949 වසරේ නොවැම්බර් මස පළමුවෙනිදා සිට ආගමන විගමන පනත ක්‍රියාවට නැංවීමත් සමඟ ස්ථාපිත කළ මේ ආයතනයේ කාර්ය භාරයන් අතර ශ්‍රී ලාංකික පුරවැසියන් නොවන වෙනත් පුද්ගලයන් රටට ඇතුළුවීම පාලනය කිරීම, ශ්‍රී ලාංකික පුරවැසියන් සහ ශ්‍රී ලාංකික නොවන පුද්ගලයන් රටෙන් පිටවීම පාලනය කිරීම, ශ්‍රී ලාංකීය පුරවැසියන් නොවන අනවශ්‍ය පුද්ගලයන් රටෙන් බැහැර කිරීම හෝ ඉහත සඳහන් කරුණු හා සම්බන්ධ විධිවිධාන සකස් කිරීම ද වේ.

ආගමන විගමන පනතේ 4 වගන්තියේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව පත්කෙරෙන ආයතන ප්‍රධානියා වන ආගමන විගමන පාලකවරයාට සහ ඔහු යටතේ ක්‍රියාත්මක වන අනෙකුත් නිලධාරීන්ට ආගමන විගමන පනත මඟින් හෝ ඒ යටතේ ප්‍රදානය කර ඇති, පනවා ඇති හෝ පවරා ඇති බලතල, රාජකාරීන්, ක්‍රියාකාරකම් ක්‍රියාවේ යෙදවීමට, ඉෂ්ට කිරීමට සහ ලබාදීමට බලය පවරා ඇත.

ශ්‍රී ලාංකික නොවන පුද්ගලයන් රට තුළට ඇතුළුවීම පනතේ III වන කොටසේ විධිවිධාන මඟින් පාලනය කර තිබේ. අනුමත ඇතුළුවීමේ තොටුපලවල්, ඇතුළුවීමේදී අවශ්‍ය වන්නාවූ ලියකියවිලි, ශ්‍රී ලංකාවට ඇතුළුවීමට හා රට තුළ රැඳී සිටීමට අවශ්‍ය වීසා, පැමිණීමේදී අවශ්‍ය වෛද්‍ය සහ අනෙකුත් පරීක්ෂණ, පුද්ගලයන් සහ ඔවුන්ගේ බඩුබාහිරාදිය පරීක්ෂා කිරීම, ශ්‍රී ලංකාවේ රඳවා ගන්නා සහ ලංකාවෙන් ඉවත් කරන පුද්ගලයන් යන කරුණු මෙහි විෂය පථයට අයත්වේ.

පනතේ IV වන කොටස මඟින් ප්‍රදානය කර ඇති බලතල මඟින් ශ්‍රී ලාංකික නොවන පුද්ගලයන් ලංකාවේ රැඳී සිටින කාලය තුළ සිදුකරන ක්‍රියාකාරකම් පරීක්ෂා කිරීමටද ආගමන විගමන දෙපාර්තමේන්තුවට බලය පැවරේ. ශ්‍රී ලාංකික නොවන පුද්ගලයන් අවශ්‍ය විටදී ශ්‍රී ලංකාවෙන් ඉවත් කිරීම හෝ පිටුවහල් කිරීම පනතේ V සහ VI කොටස් වලින් ප්‍රදානය කර ඇති බලතල මඟින් සිදු කළ හැකිය. පනතේ VII වන කොටස මඟින් පුද්ගලයන් ශ්‍රී ලංකාවෙන් බැහැර වීම පාලනය කිරීමේ විධිවිධාන පනවා ඇත. බැහැර වීම සඳහා අනුමත තොටුපලවල්, වලංගු ගමන් බලපත්‍රයක අවශ්‍යතාවය. ඒ හා සම්බන්ධ රෙගුලාසි සැකසීමට අදාළ විධිවිධාන මෙම කොටසේ අඩංගු වේ. මෙම කොටසේ විධිවිධාන ශ්‍රී ලාංකික පුරවැසියන්ට මෙන්ම විදේශිකයන්ට ද අදාළ වේ.

අනුමත ඇතුළු වීමේ ස්ථානවලදී ශ්‍රී ලාංකික නොවන පුද්ගලයන්ගේ ගමන් ලිපි ලේඛනවලට අවශ්‍ය පරිදි පිටසහ යෙදීම, ඇතුළුවීමේ ස්ථානවල ශ්‍රී ලංකා පුරවැසියන් නොවන පුද්ගලයන්ගේ ලේඛනයක් තබා ගැනීම සහ පවත්වා ගෙන යාම, බැහැර වීමේ ස්ථානවලදී ශ්‍රී ලංකාවෙන් බැහැර වන පුද්ගලයන්ගේ ගමන් ලිපිලේඛන මුද්‍රා තැබීම සහ ඒ පිලිබඳ වාර්තා පවත්වාගෙන යාම, අනුමත තොටුපලවල් වල දී ශ්‍රී ලංකාවට ඇතුළුවන හා ශ්‍රී ලංකාවෙන් බැහැර වන පුද්ගලයන් හඳුනා ගැනීම ද දෙපාර්තමේන්තුව සතු කාර්යභාරයකි.

ආගමන විගමන පනත මඟින් හෝ ඒ යටතේ පවරා ඇති බලතල ක්‍රියාවේ යෙදවීම, ආගමන විගමන පනත මඟින් පවරා ඇති රාජකාරීන් ඉෂ්ට කිරීම, ශ්‍රී ලාංකික නොවන පුද්ගලයන්ට ශ්‍රී ලංකාවට ඇතුළුවීමට සහ රැඳී සිටීමට විසා නිකුත් කිරීම සහ මායිම් පාලනය, ශ්‍රී ලාංකික පුරවැසියන්ට ගමන් ලිපිලේඛන නිකුත් කිරීම අනුමත කළ රඳවා ගැනීමේ ස්ථාන පවත්වා ගෙන යාම (48 වන වගන්තිය), පනත් මඟින් හෝ ඒ යටතේ සකස් කළ විධිවිධාන උල්ලංඝනය කළ විට පරීක්ෂණ පැවැත්වීම, ඉහත සඳහන් කළ ක්‍රියාකාරකම් හා සම්බන්ධ තොරතුරු සහ වාර්තා පවත්වාගෙන යාම සහ නඩත්තු කිරීම දෙපාර්තමේන්තුවේ ක්‍රියාකාරකම්ය. ශ්‍රී ලංකා විදේශ ගමන් බලපත්‍ර, හදිසි අවස්ථා සහතික, අනන්‍යතා සහතික, පදිංචිය පිළිබඳ විසා, සම්ප්‍රාප්ති විසා බලපත්‍ර (Visit visa) සහ මාර්ගස්ථ (transit) විසා බලපත්‍ර ප්‍රදානය කිරීමට හෝ නිකුත් කිරීමට ද නීතියෙන් බලය පැවරී ඇත්තේ ද ආගමන විගමන දෙපාර්තමේන්තුවටය.

රාජ්‍ය ආරක්ෂාව සහ පරිපාලනය විෂයයෙහි ආගමන සහ විගමන දෙපාර්තමේන්තුව කොතරම් තීරණාත්මක ආයතනයක් ද යන්න මේ අනුව පැහැදිලිය. එම කටයුතු නිසි පරිදි ඉටු කිරීමේ වගකීම සහ බලය පැවරී ඇත්තේ ආයතනයේ ප්‍රධානියා වන ආගමන විගමන පාලකවරයාටය. විදේශ ගමන් බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම, විසා නිකුත් කිරීම ආදී වශයෙන් වන විවිධ කටයුතු සඳහා වෙන වෙනම අංශ දෙපාර්තමේන්තුව තුළ පිහිටුවා ඇති අතර ඒ සියල්ල සෘජු ලෙසම ආගමන විගමන පාලකවරයාගේ අධීක්ෂණය යටතේ ක්‍රියාත්මක වේ.

ආගමන විගමන දෙපාර්තමේන්තුව මේ ආකාරයෙන් ක්‍රියාත්මක වන අතර එමඟින් මහජනතාව වෙත සැපයෙන සෑම සේවාවක් වෙනුවෙන්ම කිසියම් ගාස්තු අයකිරීමක් සිදු කෙරේ. මෙලෙස අයකෙරෙන ගාස්තු ඒකාබද්ධ අරමුදලට බැර කිරීම මඟින් වය රාජ්‍ය ආදායමට අන්තර්ග්‍රහණය කෙරේ. එලෙස ලැබිය යුතු ආදායම කුමන හෝ හේතුවක් මත රජයට නොලැබී යන්නේ නම් වය රාජ්‍ය මූල්‍ය විෂයෙහි වංචාවක්, දූෂණයක් හෝ අවහානිතයක් වන්නේය.

“පාස්පෝට් කන්තෝරුව” ලෙසින් ජනවහරේ හැඳින්වෙන “ආගමන සහ විගමන දෙපාර්තමේන්තුව” අල්ලස, දූෂණය රජ කරන ස්ථානයක් බවට ජනතාව අතර මහත් ප්‍රසිද්ධියක් උසුලයි. මාධ්‍ය වාර්තා මඟින් ද වරින් වර විවැනි සිදුවීම් පිළිබඳ අනාවරණය කරයි. දෙපාර්තමේන්තුව නියෝජනය කරන වෘත්තීය සමිති නියෝජිතයන් සමඟ මේ පිළිබඳ කළ සාකච්ඡාවන්හිදී එකී ජනමතය සහ මාධ්‍ය අනාවරණයන් පූර්ණ වශයෙන්ම නිවැරදි බවට ඔවුහු කරුණු දැක්වූහ. එම දුසැරියේ නියමුවා වන්නේ ආගමන විගමන පාලකවරයා බව ද ඔවුහු පෙන්වා දුන්හ. ආගමන විගමන පාලක තනතුර යනු දුගියෙකු ඉතා කෙටි කලකින් කෝටිපතියෙකු බවට පත් කරන විශ්මිත තනතුරක් බව අතීතයේ එම තනතුර දැරුවන් පිළිබඳ තොරතුරු ඉදිරිපත් කරමින් ඔවුහු අවධාරණය කළහ. අතරින් අධිකරණය ඉදිරියේ ඔප්පු වූ එක් අවස්ථාවක් මෙසේය. වය ඔප්පු කරගත හැකිවන්නේ ද වසර 16ක් තිස්සේ අල්ලස් කොමිසම විසින් ඉදිරියට ගෙන ගිය දුෂ්කර නඩු කටයුත්තක අවසානයේ එම ද විශේෂයෙන් අවධානයට ලක්විය යුතුය.

90 දශකයේ මුල් භාගයේ ආගමන විගමන පාලකවරයා ලෙස කටයුතු කළේ ජේ.ඒ. ආරියසේන ය. ඔහු ලබාගත් අල්ලස් මුදල් යොදවමින් සිදුකරනු ලැබ ඇති දේපල මිලදී ගැනීම් සහ ආයෝජන 8ක් සම්බන්ධයෙන් අල්ලස් කොමිසමට ලැබුණු පැමිණිල්ලකට

අනුව කොමිසම විමර්ශනයක් ඇරඹුයේ 1996 වසරේදීය. එහිදී හෙළිදරව් කළ නොහැකි මාර්ගවලින් කෙටි කාලයක් තුළ විශාල වශයෙන් දේපල අත්පත් කරගැනීම සහ ආයෝජන සිදුකිරීම් මත ඔහුට විරුද්ධව චල්ල කෙරුණු චෝදනා සංඛ්‍යාව අධික. ඒ සියල්ල වෙනුවෙන් හිඳහසට කරුණු දැක්වීමට කොමිසම ඔහුට සාධාරණ කාලයක් ලබා දුන්නේය. එම කාලය තුළ චෝදනා 6ක් නිෂ්ප්‍රභාවන ආකාරයෙන් කරුණු ඉදිරිපත් කිරීමට හෙතෙම සමත්වුවද චෝදනා දෙකක් සම්බන්ධයෙන් සෑහීමකට පත්වන ආකාරයෙන් කරුණු ඉදිරිපත් කිරීමට ඔහු අසමත්වීය. ඔහු 1994 මාර්තු මස 31 වෙනිදා සහ 1995 මාර්තු මස 31 වෙනිදා අතර කාලය තුළ ගල්කිස්ස මවුන්ට් ඇවනියුහි පිහිටි නිවෙසක් සහිත ඉඩමක් රුපියල් ලක්ෂ 22කට මිලදී ගෙන තිබීම සහ සිය බිරියගේ නමට කොල්ලුපිටිය රාජ්‍ය උකස් හා ආයෝජන බැංකුවේ ගිණුමක් විවෘත කොට රුපියල් ලක්ෂ දෙකක් එහි තැන්පත් කොට තිබීම එම චෝදනාවන්ය.

අවසානයේ අල්ලස් කොමිසම එම චෝදනා දෙක යටතේ පමණක් කොළඹ මහාධිකරණය හමුවේ ආගමන විගමන පාලක ජේ.ඒ. ආරියසේනට එරෙහිව නඩු පවරන ලදී. එම නඩු කටයුත්ත වසර 16ක් තිස්සේ විභාගයට ගැණුණු අතර අවසානයේ විත්තිකරු එකී චෝදනාවන්ට වැරදිකරු බවට කුසලා සරෝපිණී විරවර්ධන මහාධිකරණ විනිසුරුවරයා තීන්දු කළාය. වරදෙහි ස්වාභාවය අනුව දඬුවම ද ස වසරක සිර දඬුවමක් වුවද විත්තිකරු රෝගියෙකු බවට ද, වියපත් බවට ද, අබල දුබල බවට ද ඔහුගේ නීතිඥයන් කළ කරුණු දැක්වීම් සැලකිල්ලට ගෙන විනිසුරුවරයා එය අත්හිටවූ සිර දඬුවමක් බවට පත් කළාය. අමතරව රුපියල් ලක්ෂ 66ක දඩයක් ද විත්තිකරුට නියම කළ අතර එය නොගෙවන්නේ නම් බරපතල වැඩ ඇතිව තවත් මාස 18ක සිර දඬුවමක් නියම කළාය.

නඩු තීන්දුව ප්‍රකාශයට පත් කරමින් විනිසුරුවරයා පැවසුවේ රටට ආදර්ශමත් පුරවැසියෙකු ලෙස සේවය කළ යුතු වූ පුද්ගලයෙකු තම ආදායම ඉහළ නන්වා ගැනීම සඳහා මෙලෙස අල්ලස් ගැනීම පහත් කටයුත්තක් බවය. පැමිණිල්ල වෙනුවෙන් පෙනී සිටියේ රජයේ ජ්‍යෙෂ්ඨ නීතිඥ ශනිල් කුමාරත්නයි. ඔහු අධිකරණය ඉදිරියේ කළ කරුණු දැක්වීම ද විශේෂ අවධානයට ලක්විය යුතුය. එය මෙසේය.

''රජයේ සේවකයෙකු සිය රාජකාරිය දේව කාරිය ලෙස සළකා කටයුතු කළ යුතුයි. රජයේ නිලධාරියෙකු ළඟට ගොස් තම කටයුත්ත ඉටු කර දෙන ලෙස ඉල්ලන සාමාන්‍ය මිනිසෙකුගෙන් අල්ලස් ගැනීම පාප කර්මයකි. එම පාපකර්මය කළ අයට රජ කාලයේදීත් දැඩි දඬුවම් දී තිබෙනවා. මෙම විත්තිකරු ආගමන විගමන පාලකවරයා ලෙස කටයුතු කළ සමයේදී ඕනෑම වෙලාවක ඕනෑම අයෙකුට විදේශ ගමන් බලපත්‍රයක් නිකුත් කිරීමේ බලය ඔහු සතුව තිබුණා. යුද්ධය පැවැති එම සමයේ කොටි ත්‍රස්තවාදීන් හොර විදේශ ගමන් බලපත්‍රවලින් විදේශ ගතවූ බවට ප්‍රචාරයන් පැතිර තිබුණා. රජයේ සේවකයෙකු විසින් අත්පත් කරගන්නා දේපළ පිළිබඳව සිය වත්කම් ප්‍රකාශවල සඳහන් කළ යුතු වුවද විත්තිකරු එලෙස කටයුතු කර නැහැ. රාජ්‍ය සේවාවේ නිරතවී සිටින නිලධාරීන්ට හා රාජ්‍ය සේවයට එක්වීමට බලාපොරොත්තුවෙන් සිටින්නන්ටත් පාඩමක් වන ලෙස මෙම විත්තිකරුට දඬුවම් නියම කළ යුතුයි.''

වෘත්තීය සමිති නියෝජිතයෝ අවධාරණය කළේ මේ ලෙස අයථා අයුරින් මුදල් ඉපැයූ එකම පාලකවරයා ජේ.ඒ. ආරියසේන නොවන බවය. ආගමන විගමන පාලක තනතුරට පත්වන සියලු දෙනාම මේ පහත් කටයුත්තේ

එකලෙස නියැලෙන නමුත් ඔවුන්ට එරෙහිව නීතිය ක්‍රියාත්මක නොවන බව ඔවුහු ප්‍රකාශ කළහ. ඔවුහු පෙන්වා දුන්නේ පාලකවරයා අල්ලස් ලබාගන්නේ දෙපාර්තමේන්තුව විශේෂ අංශ කිහිපයක ප්‍රධානීන් සමඟ සැලසුම් සහගතව බවය. එම ක්‍රියාවලියට දායක වන සියලු නිලධාරීන්ට ඒ ඒ දිනය අවසානයේ තමන්ට හිමි කොටස් මුදල ලැබෙන බවද ඔවුහු පැවසූහ.

ආගමන විගමන දෙපාර්තමේන්තුව තුළ අල්ලස් ගැනීම සිදුවන්නේ රහසිගත කටයුත්තක් ලෙස නොව ප්‍රසිද්ධියේමය. ඒ තැරැවිකරුවන් මාර්ගයෙනි. වර්තමානයේ පුංචි බොරැල්ල මංසන්ධිය ආසන්නයේ පිහිටි ආගමන විගමන දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රධාන කාර්යාලයට ඇතුළුවන ස්ථානය අවට උදේ සිට සවස් වන තුරු තැරැවිකරුවන් පෙළ සැදී සිටිනු දැකිය හැකිය. විදෙස් ගමන් බලපත්‍ර ලබාගැනීම ප්‍රමුඛව දෙපාර්තමේන්තුවෙන් සැපයෙන විවිධ සේවා ලබාගැනීමට පැමිණෙන ඕනෑම අයෙකු වෙත නිදහසේ පිවිස ඔවුන්ගේ කටයුත්තට සහාය දැක්වීමට තැරැවිකරුවන් ඉදිරිපත් වන්නේ ස්වේච්ඡාවෙන්මය. පැමිණෙන පුද්ගලයාගේ තරාතිරම ආදී කිසිවක් පිළිබඳ කිසිදු විශේෂ සැලකිල්ලක් නොදක්වන තැරැවිකරුවෝ "මහත්තයා/නෝනා පාස්පෝට් එකක් ගන්නද?" යි කියමින් ඔවුන් වෙත ප්‍රවේශ වෙති. බොහෝ විට සේවාවලාභීන්ට සිය කටයුතු ඉටු කරගන්නා ආකාරය පිළිබඳ මනා වැටහීමක් නොමැතිකමින් ඔවුන් තැරැවිකරුවන්ගේ ග්‍රහණයට ලක්වෙති.

දෙපාර්තමේන්තුවෙන් සාමාන්‍ය ක්‍රමවේදය යටතේ සැපයෙන ඕනෑම සේවාවක් වඩාත් පහසුවෙන් සහ කාර්යක්ෂමව ලබාදීමට විශේෂ හැකියාවක් මේ තැරැවිකරුවන් සතිය. ඒ ඔවුහු දෙපාර්තමේන්තුවේ නිලධාරීන් සමඟ පවත්වාගෙන යන "අල්ලස් සම්බන්ධතා" හේතුවෙනි. අවශ්‍ය වන්නේ ඒ සඳහා විශේෂ අමතර ගාස්තුවක් තැරැවිකරුවන්ට ගෙවීම පමණකි. එම ගාස්තුව ඉටු කරගන්නා කාර්යය, ඊට මැදිහත්වන තැරැවිකරු සහ දෙපාර්තමේන්තුවේ නිලධාරීන් අනුව එකිනෙකට වෙනස්ය.

විදෙස් ගමන් බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම සාමාන්‍ය සහ එක්දින වශයෙන් ක්‍රම දෙකකින් සිදු කෙරේ. සාමාන්‍ය ක්‍රමය යටතේ ගමන් බලපත්‍රයක් ලබාගැනීමට වැඩ කරන දින 10 ක කාලයක් ගතවන අතර අය කෙරෙන ගාස්තුව රුපියල් 3000/-කි. එක්දින සේවය යටතේ එදිනම ගමන් බලපත්‍රය ලබාගැනීමට හැකියාව ලැබෙන අතර ඒ සඳහා වන ගාස්තුව රුපියල් 10,000/-කි. දුසැරිය තදින්ම ක්‍රියාත්මක වන්නේ එක් දින සේවාව යටතේ ගමන් බලපත්‍ර නිකුත් කිරීමේ ක්‍රියාවලිය තුළදීය. මේ යටතේ ගමන් බලපත්‍ර අයදුම් කරන්නන්ට සාමාන්‍යයෙන් උදේ සිට සවස් වන තෙක් දෙපාර්තමේන්තුවේ රැඳී සිටීමට සිදුවේ. බොහෝ විට ගමන් බලපත්‍රය අතට ලැබෙන්නේ දිනය අවසානයේදීය, එහෙත් තැරැවිකරුවෙකු මඟින් ඉදිරිපත් කෙරෙන අයදුම්පත්‍රයක් මඟින් ගමන් බලපත්‍රයක් ලබාගැනීමට ගත වන්නේ වැඩිම වුවහොත් පැයකි. නැතහොත් ඊට ටිකක් වැඩි කාලයකි. තැරැවිකරු ඒ සඳහා අයකරන ගාස්තුව රුපියල් 15,000/කි. 10,000/- ආයතනික ක්‍රියාවලිය සඳහාය. ඉතිරි 5000/- දුසැරියේ යෙදෙන්නන් අතර බෙදාගැනීම සඳහාය.

එකී ක්‍රියාවලිය සිදුවන ආකාරය පිළිබඳ දෙපාර්තමේන්තුවේ සේවකයෙකු පැහැදිලි කරන්නේ මෙලෙසිනි.

“ මේක සල්ලි ආකරයක්. එක එක හේතුවලට පාස්පෝට් හදන්න අය මෙතනට එනවා. ඒ එක වැඩවලින් 800ක් විතර දවසකට හොර පාරෙන් තමයි සිද්ධ වෙන්නේ. චිලියේ ඉන්න තැරැවිකාරයෝදී ඇතුළේ අයයි අතර සම්බන්ධයක් තියනවා. වැඩේ කරලා දෙන ඇතුළේ අය එක්කෝ හවසට තැරැවිකරුවන්ගෙන් තමන්ගේ මුදල ගන්නවා. සමහර කෂම වෙලාවට, හේ වෙලාවට පාස්පෝට් එකක් අරගෙන චිලියට ඇවිත් ඒ වෙලාවෙම ගණන් හිලවී බේරගත යනවා. තවත් සමහර අය තුණ්ඩුවක් දෙන විදිහට සල්ලි ගන්නවා.”

මැද පෙරදිග රටවල “ගෘහ සේවිකා” ප්‍රමුඛව විවිධ රැකියා සඳහා වර්තමානයේ විශාල වශයෙන් පිරිස් විදෙස්ගත වෙති. වහල් වෙළඳාමේ නව ප්‍රවණතාවය වන මෙහි ගොදුරු බවට පත්වන්නෝ බහුතරය සමාජයේ සාපේක්ෂව පහළ ස්ථර නියෝජනය කරන්නෝය. ඔවුන්ට “විදෙස් ගමන් බලපත්‍රයක් ලබාගැනීම” පවා බරපතල කාරණයක් වන්නේ ඔවුන්ගේ ආකල්ප, දැනුම සහ සමාජ තත්ත්වයේ පවතින දුර්වලතා හේතුවෙනි. එම තත්ත්වය දුසැරියේ යෙදෙන තැරැවිකරුවන් සහ නිලධාරීන් සිය පසුම්බිය පුරවා ගැනීම සඳහා භාවිතා කරති. ඒ ව්‍යාජ තොරතුරු ඇතුළත් ගමන් බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම මඟිනි. “හොර පාස්පෝට්” ලෙසින් හැඳින්වෙන්නේ විවැනි ගමන් බලපත්‍රය.

වසර කිහිපයකට පෙර සෞදි අරාබියේදී ගෙල සිඳ මරණයට පත් කළ ශ්‍රී ලාංකේය තරුණිය රසානාට හිසි වයස සම්පූර්ණ කිරීමට පෙර විදෙස් ගමන් බලපත්‍රයක් නිකුත් කරනු ලැබ තිබුණේ ද විලෙසිනි.

දර කැපීම පීඩන වෘත්තීය කරගත් මුතුර් ප්‍රදේශයේ පදිංචිකරුවකුගේ දරු දෙදෙනාගෙන් එක් අයෙකු වූයේ රසානා නැරිකිය. ඇය සෞදි අරාබියේ ගෘහ සේවිකා රැකියාවක් සඳහා පිටත් කොට යවනු ලැබ තිබුණේ වයස අවුරුදු 17දීය. විදෙස් ගමන් බලපත්‍රයක් නිකුත් කෙරෙන්නේ වයස අවුරුදු 18 සම්පූර්ණ වූවන්ට පමණක් බැවින් ඇයගේ උපන් දිනය ලෙස වෙනත් දිනයක් යොදා ගමන් බලපත්‍රය නිකුත් කරනු ලැබ තිබිණ. සෞදි අරාබියේ නිවෙසක බිලිඳු දරුවෙකු බලාගැනීම ඇයට පැවරුණු ගෘහ සේවිකා කාර්යේ ප්‍රමුඛ අංගය විය. ඇය බාරයේ සිටියදී මේ බිලිඳු දරුවා කිසියම් හේතුවකින් මිය ගොස් තිබුණු අතර මිනී මැරීමේ චෝදනාව යටතේ සෞදි අරාබියේ අධිකරණයකින් මරණ දඬුවම නියම කරනු ලැබූ ඇය වසර 8කට පසුව ගෙළ සිඳ මරා දමනු ලැබුවේ ලොව පුරා මානව හිමිකම් සංවිධානවලින් නැඟුණු විරෝධතා පවා සැලකිල්ලට නොගනිමිනි.

ව්‍යාජ පාස්පෝට් සැකසීම සඳහා යොදාගෙන ඇති ජාතික හැඳුනුම්පත් අංක තුනක් මෙහි ඉදිරිපත් කෙරෙන්නේ අවශ්‍ය නම් සොයා බලා කරුණු තහවුරු කරගැනීම සඳහාය.

898296318V
878006712V
750426662V

මෙලෙස ව්‍යාජ ගමන් බලපත්‍ර නිකුත් කෙරුණු ජාතික හැඳුනුම්පත් අංක රාශියක් වෘත්තීය සමිති නියෝජිතයන් විසින් අප වෙත ලබා දී තිබේ.

විදෙස් ගමන් බලපත්‍ර නිකුත් කිරීමේදී සාමාන්‍ය වශයෙන් සිදුවන මේ දුසැරියට අමතරව විශේෂිත ආකාරයෙන් දුසැරිය ක්‍රියාත්මක වන අංශ කිහිපයක්ද දෙපාර්තමේන්තුව තුළ තිබේ. අධිකරණ නියෝග මඟින් විදෙස් ගමන් තහනම් කරන ලද පුද්ගලයන් සම්බන්ධයෙන් වන කටයුතු මෙහෙයවන අංශය ඉන් එකකි. කිසියම් හේතුවක් මත අධිකරණය පුද්ගලයෙකුට විදෙස් ගමන් තහනමක් පැනවූ විට ඒ පිළිබඳ ආගමන විගමන පාලකවරයාට දැනුම් දෙනු ලැබේ. එවිට එම පුද්ගලයාගේ ගමන් බලපත්‍රයේ තොරතුරු ගුවන් ගමන් පාලකවරයාට ලබාදී ඔහු හෝ ඇය රටින් පිටවීම වැළැක්වීම ආගමන විගමන පාලකවරයාගේ වගකීම වේ. එම වගකීම පැහැර හැරීම මඟින් සැලකිය යුතු මුදලක් එකවර උපයා ගන්නට ආගමන විගමන පාලකවරයාට හැකියාව පවතී. වෘත්තීය සමිති නියෝජිතයෝ පෙන්වා දුන්නේ ඒ ආකාරයෙන් ද දෙපාර්තමේන්තුව තුළ දුසැරිය ක්‍රියාත්මක වන බවයි.

පහත දැක්වෙන්නේ අධිකරණය ඉදිරියේ තහවුරු වූ එවැනි එක් අවස්ථාවකි.

අවලා විකුමනායක කඩුවෙල ප්‍රදේශයේ පදිංචි තරුණියකි. ඇය කලක් අයගම යසස්සී නම් භික්ෂුවක සමඟ සමීප ඇසුරක් පැවැත්වීය. එහි අවසන් ප්‍රතිපලය වූයේ භික්ෂුවට දාව අවලාට දරුවකු පිළිසිඳ ගැනීමය. ඇය ඒ බව භික්ෂුවට දැන්වූ විට භික්ෂුව ඇයට පොරොන්දු වූයේ ඒ දිනවල තමන් නියුතුව සිටින බොදු බල සේනා සංවිධානයේ ක්‍රියාකාරකම්වලින් ඉවත්වී ඉක්මනින්ම ඇ විවාහ කරගන්නා බවයි.

භික්ෂුවගේ පොරොන්දුව විශ්වාස කළ අවලා භික්ෂුව සමඟ පැවැති සම්බන්ධය තවදුරටත් පවත්වාගෙන ගියාය. ඒ අතර භික්ෂුව ඇගෙන් ඉල්ලීමක් කළේය. ඒ විවාහවීමෙන් පසු ස්වයං රැකියාවක නිරතවීමට වැන රටයක් මිලදී ගැනීම සඳහා මුදලක් ලබාදෙන ලෙසය. සිය කුස තුළ වැඩෙන දරුවාගේ පියා කරන එම ඉල්ලීම සළකා අවලා රුපියල් දහතුන් ලක්ෂ පහස්දහසක මුදලක් භික්ෂුවට ලබාදුන්නාය. භික්ෂුව එම මුදල් යොදවා වැන රටයක් මිලදී ගත් අතර එය වැඩි වශයෙන් යෙදවුණේ බොදු බල සේනා සංවිධානයේ කටයුතු සඳහාය.

මේ අතර විවාහය දිනෙන් දින පමා වීම මුල් කොට ගනිමින් දෙදෙනා අතර මතභේද හටගන්නටත් ඒවා අඩ දඹර දක්වා දුර දිග යාමටත් පටන් ගත්තේය. එවිට ඇය භික්ෂුවගෙන් තම මුදල් ඉල්ලා සිටි අවස්ථාවේ භික්ෂුව ඇයට ලේ හැලෙන තෙක් පහරදී පලා ගියේය. අවසානයේ පියෙකු නොමැති දරු ගැබක් සමඟ හිස් අතින් ඇයට යන්නට සිදුවූයේ නීතියේ පිළිසරණ පැහීමටය. ඇයගේ පැමිණිල්ල මත පොලිසිය අධිකරණයට කරුණු වාර්තා කළ නමුත් සැකකරු පොලිසිය සහ අධිකරණය මඟහැර සිටියේය. එවිට කඩුවෙල මහේස්ත්‍රාත් අධිකරණයෙන් සැකකරු අත්අඩංගුවට ගන්නා ලෙස වරෙන්තු නිකුත් කරමින් සැකකරුට රටින් පලායාමට නොහැකි වන සේ තහනම් නියෝගයක් ද පැනවීය. ඒ 2013 ජනවාරි 07වෙනිදාය. එහෙත් ඊක දිනක් යනවිට භික්ෂුව දැකගන්නට නොමැති විය.

සැකකරු නොමැතිව හඬුව විභාග වෙමින් පවතින අතර පොලිස් පරිපාලන දුක්ගැහවිලි විසඳුම් අධිකාරියේ ස්ථානාධිපතිවරයා අවලංගු දැනුම් දුන්නේ (2013 වසරේ මාර්තු 22 වන දින) සැකකරු විදේශ ගතවී ඇති බවය. 2013 දෙසැම්බර් 07 වන දින හඬුව නැවත විභාගයට ගත් අවස්ථාවේ ඇය මේ බව සිය නීතිඥවරයා මගින් අධිකරණයට දැන්වීය. විදේශ ගමන් තහනමක් පනවා තිබියදී සැකකරු එසේ විදේශ ගත වූයේ කෙසේදැයි කරුණු විමසීමට ආගමන විගමන පාලකවරයාට අධිකරණය හමුවේ පෙනී සිටින ලෙස කඩුවෙල මහේස්ත්‍රාත් වසන්ත ජනදාස මහතා නියෝග කරන්නේ වී තිබේ.

පසුගිය කාලයේ රාජ්‍ය බලය යොදාගනිමින් සිදුකළ මහා පරිමාණයේ දූෂණ වංචා පිළිබඳ වෝදනා ලැබුවන්ට විදේශ ගමන් තහනම් කෙරෙන අධිකරණ නියෝග නිකුත් කිරීම වර්තමානයේ බහුලව සිදුවේ. මෙවැනි වෝදනා ලාභීන් බහුතරයක් දේශපාලන හෝ මුදල් බලය සහිත සැකකරුවන්ය. ඔවුන්ගෙන් කී දෙනෙකු මේ දුසරිය සිය අවශ්‍යතා වෙනුවෙන් යොදාගන්නේදැයි විමසිය යුතුය.

කලක් රුසියාවේ ශ්‍රී ලංකා තානාපති වශයෙන් කටයුතු කළ උදයංග චීරතුංග ගුවන් හමුදාවට මිග්-27 ගුවන් යානා මිලදී ගැනීමේ දූෂණය ඇතුළු නීති විරෝධී ජාත්‍යන්තර අවි ආයුධ ගනුදෙනු සම්බන්ධයෙන් වෝදනා ලද අයෙකි. 2015 ජනවාරි 08 වෙනිදා රටේ සිදුවූ දේශපාලන වෙනසින් පසුව උදයංග චීරතුංග තානාපති ධුරයෙන් ඉවත් කළ අතර ඔහුට නිකුත් කර තිබූ a 3643585 අංකය දරණ රාජ්‍ය තාන්ත්‍රික විදේශ ගමන් බලපත්‍රය නැවත බාර දෙන ලෙසට විදේශ අමාත්‍යාංශය නියෝග කෙළේය. එහෙත් උදයංග චීරතුංග සිය රාජ්‍ය තාන්ත්‍රික විදේශ ගමන් බලපත්‍රය නැවත බාර දුන්නේ නැත.

එසේ තිබියදී ඉන් මාස එකහමාරකට පසුව උදයංග චීරතුංග තමන්ට සහ තම පවුලේ සාමාජිකයන්ට සාමාන්‍ය විදේශ ගමන් බලපත්‍ර නිකුත් කරන ලෙසට රුසියාවේ ශ්‍රී ලංකා තානාපති කාර්යාලය හරහා ඉල්ලීමක් කෙළේය. සාමාන්‍ය විදේශ ගමන් බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම සඳහා ඒ වනවිට ඔහු සතුව තිබූ රාජ්‍ය තාන්ත්‍රික විදේශ ගමන් බලපත්‍ර රුසියාවේ ශ්‍රී ලංකා තානාපති කාර්යාලය මඟින් ආගමන විගමන පාලකවරයාට බාර දිය යුතු විය. එහෙත් ඔහු එලෙස බාර නොදුන්නේය. රුසියාවේ ශ්‍රී ලංකා තානාපති කාර්යාලයේ සේවය කරන සමන්ත පතිරණ නම් නිලධාරියෙක් 2015 පෙබරවාරි 24 වෙනිදා ආගමන විගමන අධ්‍යක්ෂ ජෙනරාල්වරයාට ලිපියක් යොමු කරමින් උදයංග චීරතුංග, ඔහුගේ බිරිඳ වන යූ.අයි.චීරතුංග සහ දරුවන් දෙදෙනාට රාජ්‍ය තාන්ත්‍රික ගමන් බලපත්‍ර වෙනුවට සාමාන්‍ය ශ්‍රී ලංකා විදේශ ගමන් බලපත්‍ර නිකුත් කරන ලෙසට ඉල්ලීමක් කළේය. නව විදේශ ගමන් බලපත්‍ර උදයංග චීරතුංග වෙනුවෙන් ශ්‍රී ලංකා සංචාරක ප්‍රවර්ධන මණ්ඩලයේ සහකාර අධ්‍යක්ෂ චීරංග බණ්ඩා කොළඹදී බාර ගන්නා බවට එහි වැඩි දුරටත් සඳහන්ව තිබිණ.

විදේශ රටක සිටින ශ්‍රී ලාංකිකයෙකු නව විදේශ ගමන් බලපත්‍රයක් ලබා ගැනීමට ඉල්ලුම් කරන අවස්ථාවක එම ගමන් බලපත්‍ර කොළඹදී ලබා ගන්නා ක්‍රමවේදයක් නොමැත. කොළඹ ආගමන විගමන දෙපාර්තමේන්තුව නව විදේශ ගමන් බලපත්‍ර විදේශ අමාත්‍යාංශය හරහා නැවත අදාළ රටට යැවිය යුතු අතර එහිදී අදාළ ශ්‍රී

ලාංකිකයා තම විදේශ ගමන් බලපත්‍රය ලබා ගත යුතුය. එහෙත් බරපතළ දූෂණ චෝදනාලාභියෙකු වන උදයංග චීරතුංගට මේ හිතිය ක්‍රියාත්මක නොවුණු අතර ඔහුගේ බිරිඳ වන යූ.අයි. චීරතුංග කොළඹට පැමිණ නව විදේශ ගමන් බලපත්‍ර ලබා ගත්තේ රාජ්‍ය තාන්ත්‍රික ගමන් බලපත්‍රය ආපසු බාරදීමක් නොකරයි. මේ වන විට උදයංග චීරතුංග අත්අඩංගුවට ගැනීමට නියමිත පුද්ගලයෙකු වුවද ඔහු හිතියෙන් ගැලවී ලෝකයේ විවිධ රටවල දිවි ගෙවමින් සිටී.

ධනය හෝ බලය ඇති පුද්ගලයන්ට ආගමන විගමන දෙපාර්තමේන්තුවේ හිතී එසේ සංශෝධනය වෙද්දී විකල්ප දේශපාලන පක්ෂයක් වන පෙරටුගාමී සමාජවාදී පක්ෂයේ නායක කුමාර් ගුණරත්නම්ට ද්විත්ව පුරවැසිභාවය ලබාගැනීම සඳහා කළ ඉල්ලීම්වලට පිලිතුරක් හෝ නොලැබීම සහ පසුව ඔහුව අත්අඩංගුවට ගෙන සිර දඬුවම් නියම කිරීම පසුපස ක්‍රියාත්මක වන්නේද දුසැරියයි. මෙවැනි කටයුතුවලින් ආගමන විගමන දෙපාර්තමේන්තුවේ නිලධාරීන් අයටා ලෙස උපයනු ඇති මුදල් ප්‍රමාණය කොපමණදැයි සිතීම පවා දුෂ්කරය.

මේ සියලු දුසැරීන් ආගමන විගමන දෙපාර්තමේන්තුව තුළ සිදුවන්නේ එහි ප්‍රධානියාගේ සිට ආයතනයේ දොරකඩ සිටින තැරැවිකරුවා දක්වා වන දූෂිත පුද්ගලයන්ගේ සංවිධානාත්මක ක්‍රියාදාමයක් මඟින් බව වෘත්තීය සමිති නියෝජිතයෝ ප්‍රකාශ කරති.

මේ තත්ත්වය වෙනස් කිරීම සඳහා වෘත්තීය සමිති නියෝජිතයෝ ඉදිරිපත් කරන යෝජනා කිහිපයක් මෙසේය.

- ආයතන ප්‍රධානියා දේශපාලන අධිකාරියෙන් පත් කිරීම වෙනුවට ඒ සඳහා ස්වාධීන ක්‍රමවේදයක් ඇති කිරීම
- සේවක ස්ථාන මාරු ප්‍රතිපත්තිය නිසි ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීම
- අයදුම්කරුවන් ඉදිරිපත් කරන ව්‍යාජ ලේඛන හඳුනාගැනීමට නවීණ තාක්ෂණ පහසුකම් ලබාදීම
- හෙළිදරව්වන දූෂණවලට සම්බන්ධ සේවකයන්ට නොපමාව දඬුවම් කිරීම
- පරිශ්‍රය ආසන්නයේ තැරැවිකරුවන් රැදී සිටීම පොලිසිය යොදවා පූර්ණ වශයෙන් වැළැක්වීම

ව්‍යුරු කකා වටේ දුවන යකඩ යකා:

ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව

ලසන්ත රුහුනගේ

අගුරු කකා වතුර බී බී කොළඹ දුවන යකඩ යක්කු හිටියේ ඉස්සරය. දැන් අප දකින්නේ පාවාරම් ක කා බී බී හිලි පරාවටම යන දුම්රිය සේවයකි. ඒ තත්ත්වයට මුහුණ දී සිටින්නේ ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව පමණක් නොවේ. ශ්‍රී ලංකා ගමනා ගමන මණ්ඩලය ද ඒ ඉරණමට මුහුණ දී පරාවට පත් වන ආකාරය මෙම ලිපියෙන් හෙළිදරව් කෙරේ.

වැවිලි භෝග කොළඹට ගෙන ඒමේ භාණ්ඩ ප්‍රවාහන අරමුණත් යටත් විජිත පාලකයන් විසින් 1858 දී ආරම්භ කරන ලද දුම්රිය සේවය ලංකා ආණ්ඩුවේ දුම්රියේ සිට අද වන විට ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව දක්වා පරිණාමය වී ඇත. වසර 150කට අධික මේ පරිණාමය කාලයේ දී 1948 වර්ෂයේ ශ්‍රී ලංකාව නිදහස ලබන විට යටත් විජිත පාලකයන් විසින් ලබා දී ගිය දුම්රිය මාර්ග වපසරිය පවා රැක බලා ගන්නට නොහැකි තත්ත්වයට එය පත්ව ඇත. යටත් විජිත පාලකයින් විසින් තනන ලද කැලණිවැලි දුම්රිය මාර්ගයේ අවිස්සාවේල්ල සිට ඕපනයක දක්වා ද, අවිස්සාවේල්ල සිට යටියන්තොට දක්වා ද දුම්රිය මාර්ග වී අනුව අද අපට අහිමි වී ඇත. මාතර සිට හම්බන්තොට දක්වා දිවෙන දුම්රිය මාර්ගයක තවමත් අවසන් නොවූ අලුත් දුම්රිය මාර්ග ඉදි කිරීමක් පමණක් දැනට ඉතිරි වී ඇත. එදා භාණ්ඩ ප්‍රවාහනය සඳහා ආරම්භ වූ දුම්රිය සේවය අද එහි ප්‍රමුඛ කාර්යය බවට පත් කරගෙන ඇත්තේ මගී ප්‍රවාහනයයි. ඒ සඳහා ප්‍රධාන දුම්රිය ස්ථාන 162ක් හා උප දුම්රිය ස්ථාන 149ක් සමන්විත ක්ලෝමීටර් 1420ක් දක්වා පැතිරුණු දුම්රිය මාර්ග පද්ධතියක් ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව සතුව පවතී.

රටේ මුළු මගී ප්‍රමාණයෙන් සියයට දහයකටත් වඩා අඩු ප්‍රමාණයක් දුම්රිය මඟින් ධාවනයේ යෙදෙන අතර භාණ්ඩ ප්‍රවාහනයේ තත්ත්වය ද ඊට වඩා අඩු මට්ටමක පවතී. ඒ සියල්ල වෙනුවෙන් 300කට අධික දුම්රිය ප්‍රමාණයක් පවතින අතර දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව සතු මුළු සේවක සංඛ්‍යාව 15,000ක් පමණ වේ. මේ සේවක පිරිස බොහෝ ස්ථානවල අතිරික්ත සේවකයන් වශයෙන් සිටින බව දුම්රිය වෘත්තීය සමිතිවල අදහස වන අතර එසේ වුවද සමහර අත්‍යවශ්‍ය සේවා සඳහා සේවක හිඟ යක් පවතී. විශේෂයෙන්ම කාර්යාලවල සේවක අතිරික්තයක් පවතින අතර ඒවාට අනුයුක්ත කර ඇති සේවකයන්ට වාඩි වීමට පවා ස්ථාන නැති තරම්ය. දේශපාලන නිතරවත්කම් මත අතීතයේ හෝ ආදේශක කම්කරුවන් වශයෙන් මෙම සේවක පිරිස් බඳවා ගෙන ඇති අතර විශේෂයෙන්ම කුමාර වෙල්ලම පාලන සමයේ දී එසේ බඳවා ගෙන ඇති සේවක පිරිස 2000කට ආසන්නය. කුමාර වෙල්ලමගේ ජන්ද බල ප්‍රදේශය වන කළුතර දිස්ත්‍රික්කයෙන් ඔවුන් බඳවාගෙන ඇති අතර එවැනි අනවශ්‍ය සේවක පිරිස් අද දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව පවත්වාගෙන යාමටත් නොහැකි අනවශ්‍ය බරක් බවට පත් වී ඇත.

රත්මලානේ පිහිටි කර්මාන්ත ශාලාව ද සේවක අතිරික්තයකට වඩා සේවකයන්ගෙන් එලදායි ලෙස වැඩක් නොගන්නා ස්ථානයක් වශයෙන් දුම්රිය වෘත්තීය සමිති නියෝජිතයන් හඳුන්වන අතර එහි සිටින සේවක පිරිස 3000කට ආසන්නය. ඉංජිනේරුවන් 80කින් පමණ සමන්විත එය එකල හඳුන්වා ඇත්තේ ආසියාවේ විශාලතම කර්මාන්ත ශාලාව ලෙසින්ය. දුම්රිය සඳහා අවශ්‍ය ඇණ මුර්ච්චියේ සිට සියලුම දේ නිෂ්පාදනය කිරීම අතීතයේ දී රත්මලාන කර්මාන්ත ශාලාවෙන් සිදු කෙරී ඇති අතර දුම්රිය අලුත්වැඩියා කටයුතු හැර එවැනි නිෂ්පාදන කිසිවක් අද එහි නොවීමට ප්‍රධාන හේතුව වශයෙන් දුම්රිය වෘත්තීය සමිති ප්‍රකාශ කරන්නේ අමතර කොටස් මිලදී ගැනීමේ කොමිස් ජාවාරමය. රත්මලාන කර්මාන්ත ශාලාවේ නිෂ්පාදන බාල බව සඳහන් කරමින් දුම්රියට අවශ්‍ය සියලු දේ බාහිර පාර්ශවයන්ගෙන් මිලදී ගැනීම සියයට දහයක් හෝ ඊට ඉහළ ප්‍රතිශතයක කොමිස් මුදලක් සඳහා දේශපාලන අධිකාරිය ඇතුළු දුම්රිය බලධාරීන්ට අවස්ථාව සැලසීම ඊට හේතුවය.

මේ ආකාරයේ අනවශ්‍ය සේවක අතිරික්තය ද, රත්මලාන වැනි කර්මාන්ත ශාලාවල සිටින සේවකයන්ගෙන් ඵලදායී ලෙස දායකත්වය ලබා නොගැනීම වැනි හේතු නිසා ද අද දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව වූ කලී භාණ්ඩාගාර ප්‍රතිපාදන මඟින් මුදල් ලබා ගෙන සේවක පඩිනඩි ගෙවමින් විදිනෙදා නඩත්තුව ගෙන යන අලාභ ලබන රාජ්‍ය ව්‍යවසායක් බවට පත් වී ඇත.

අබ්ලි ද්‍රව්‍යයෙන් ගසා කෑම

ඊට අමතරව දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුවේ වීම අලාභයට සැලකිය යුතු දායකත්වයක් සපයා ඇත්තේ දුම්රිය සඳහා අවශ්‍ය අමතර කොටස් ඇතුළු ද්‍රව්‍ය මිලදී ගැනීමේ දී හා දුම්රිය සතු අබ්ලි ද්‍රව්‍ය විකිණීමේ කටයුතුවලදීය. ඊටත් අමතරව දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව සතු ඉඩම් පිටස්තර පුද්ගලයන්ට පරිහරණයට ලබා දීමේ දී හා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව සතු වෙනත් සම්පත් පිටස්තර පුද්ගලයන්ට පරිහරණයට ලබා දීමේදීය.

දුම්රිය වෘත්තීය සම්භවල මතය අනුව 1977න් පසු ආරම්භ වූ විවෘත ආර්ථිකයෙන් පසු මේ දක්වා දුම්රිය විෂය භාරව පත් වූ සෑම දේශපාලනඥයෙක්ම අඩු වැඩි වශයෙන් දුම්රිය සඳහා මිලදී ගැනීම් සිදු කිරීමේ දී හා දුම්රිය සතු ද්‍රව්‍ය විකිණීමේ දී ඒ සඳහා නිශ්චිත කොමිස් මුදල් ලබා ගෙන තිබේ. එකී කොමිස් මුදල් පෞද්ගලිකව ලබා ගෙන නැත්තේ ඔවුන් ප්‍රකාශ කරන ආකාරයට ඩලස් අලහස්පෙරැම ප්‍රවාහන අමාත්‍යවරයා විසින් පමණය. එකී කොමිස් මුදල්වලින් ඩලස් අලහස්පෙරැම ප්‍රවාහන අමාත්‍යවරයා සිදු කර ඇත්තේ දුම්රිය මඟින්ගේ සුව පහසුව සඳහා කොළඹ ගෙදර හම් වූ විවේකාගාරය ගොඩ නැංවීමය.

දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව සතු සම්පත් විකිණීමේ කාර්යයයේ දී විශේෂයෙන්ම යකඩ විකිණීමේ කාර්යයේ දී පසුගිය කාලය පුරාම වම කටයුතුවල විනිවිදභාවයක් තිබී නැති අතර විවිධ ක්‍රම මඟින් හිතවත් ව්‍යාපාරිකයන්ට වම යකඩ විකිණීමේ සිදු කර ඇත. යකඩ විකිණීමේ ව්‍යවස්ථාපිත අක්‍රමිකතාවයක් පිළිබඳව 2015 වර්ෂයේ දී දුම්රිය වෘත්තීය සමිති සන්ධානය විසින් අල්ලස් හෝ දූෂණ චෝදනා විමර්ශන කොමිෂන් සභාවට ලිඛිත සාක්ෂි සහිත පැමිණිල්ලක් ඉදිරිපත් කර ඇතත් ඒ සම්බන්ධයෙන් මේ වන විටත් විධිමත් පරීක්ෂණයක් සිදු කෙරී නැත.

ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය ආයතනයක් සතු වැඩිම ඉඩම් ප්‍රමාණයක් හෙවත් අක්කර 13,000ක් පමණ ඉඩම් ප්‍රමාණයක් දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව සතුව පැවතිය ද ඒවා කාර්යක්ෂම හා ඵලදායී ලෙස භාවිතයට ගෙන නැත. මෙම ඉඩම්වලින් බොහොමයක් ම දේශපාලනඥයන් ඇතුළු බලවත් පුද්ගලයන් විසින් අනවසරයෙන් අල්ලා ගෙන ඇති අතර තවත් ඉඩම්වලින් වර්තමානයට ගැළපෙන ආදායමක් ලැබෙන්නේ නැත. තවත් ඉඩම් ප්‍රමාණයක් කිසිදු ප්‍රයෝජනයට නොගෙන පවතී.

දුම්රිය ඉඩම් අනවසරයෙන් අල්ලා ගැනීමට අදාළ හිතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමක් සිදු වූයේ මෑතකදීය. ඒ හිටපු අමාත්‍ය මහින්දානන්ද අලුත්ගමගේ විසින් අනවසරයෙන් අල්ලා ගෙන ඇති නාවලපිටියේ දුම්රිය ඉඩමක් සම්බන්ධයෙන් හඬු පැවරීමය.

මීට අමතරව දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව අලාභ ලැබීම කෙරෙහි විශේෂයෙන්ම බලපා ඇත්තේ භාණ්ඩ ප්‍රවාහනය සඳහා දුම්රිය භාවිතා කිරීම විශාල වශයෙන් අඩු වීමය. ඒ සඳහා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව සතු දුර්වලතාවයක් මෙන්ම ඒ සඳහා සම්බන්ධ වන අනෙකුත් රාජ්‍ය ව්‍යවසායන්හි දුර්වලතාවයන් මෙන්ම අක්‍රමිකතා ද හේතු වී ඇත. අතීතයේ දී බහිෂ්‍ය තෙල් ප්‍රවාහනයේ වැඩි පංගුව හෙවත් ප්‍රමුඛම කාර්යය දුම්රිය මඟින් සිදු කර ඇතත් අද එම කටයුතු අවම කර ඇත්තේ දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව නොව බහිෂ්‍ය තෙල් බලධාරීන්ය. ඒ දේශපාලනඥයන් ඇතුළු බලවත් පුද්ගලයන්ගේ බහිෂ්‍ය තෙල් ප්‍රවාහන බවුසර් නඩත්තු කිරීම හා බවුසර් මඟින් තෙල් ප්‍රවාහනයේ දී සිදු කළ හැකි අක්‍රමිකතා හේතුවෙන්ය. සීමෙන්ති ප්‍රවාහනය ඇතුළු අනෙකුත් භාණ්ඩ ප්‍රවාහනයට ද සිදු වී ඇත්තේ ඊට සමාන තත්ත්වයක් ය.

විසඳුම් කවරේද?

මෙම පාඩු ලබන, අකාර්යක්ෂම හා දූෂිත තත්ත්වයෙන් ගැළවීම සඳහා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව සම්බන්ධයෙන් අනුගමනය කළ යුතු ක්‍රමවේදයන් දෙකක් පැහැදිලි ලෙසට හඳුනාගත හැකිය. ඉන් එකක් වන්නේ දුම්රිය සේවය තුළින්ම එහි අකාර්යක්ෂමතාවය හා දූෂිත තත්ත්වය නැති කිරීම සඳහා ගත හැකි ක්‍රියාමාර්ගයයි. දෙවැන්න වන්නේ රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්තියක් වශයෙන් දුම්රිය සේවය සම්බන්ධයෙන් ගත යුතු තීන්දු තීරණය.

දුම්රිය සේවය තුළින් එම ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමේ දී දේශපාලනඥයන් රැකියා ලබා දීම සඳහා සිදු කරන අනවශ්‍ය සේවක පිරිස් ඊට ඇතුළු කිරීම වහාම නැවැත්විය යුතුය. දැනට සිටින සේවක පිරිස ද කාර්යක්ෂම හා ඵලදායී ලෙස සේවයේ යොදා ගැනීම සඳහා යොමු කළ යුතුය. විශේෂයෙන්ම රත්මලාන කර්මාන්ත ශාලාවේ සිටින 3000කට ආසන්න සේවක පිරිසෙන් ඵලදායී සේවයක් ලබා ගැනීම කෙරෙහි අවධානය යොමු කළ යුතුය.

දුම්රිය සේවය සඳහා වූ සියලු මිලදී ගැනීම් ද දුම්රිය සේවය සතු සියලු සම්පත් විකිණීම් ද උපරිම ලාභයක් ලබා ගත හැකි විනිවිදභාවයෙන් යුතු ක්‍රමවේදයකින් සිදු කළ යුතුය. එහිදී රට පුරා විවිධ ස්ථානවල විසිරී පැතිරී පවතින දැනට භාවිතයට නොගන්නා හා ඉදිරියේදී භාවිතයට ගත නොහැකි යකඩ වැනි අබිලි ද්‍රව්‍ය ඇතුළු සියලු ද්‍රව්‍ය තවදුරටත් ඒවාහි වටිනාකම ක්ෂය වන්නට නොදී මුදල් බවට පත් කරගන්නා ක්‍රමයක් ගැන සිතීම අත්‍යවශ්‍යය.

එසේම රටපුරා ද්‍රව්‍ය දෙපාර්තමේන්තුව සතු ඉඩම් ද කාර්යක්ෂමව හා ඵලදායීව යොදාගන්නේ කෙසේද යන්න සිතිය යුතු අතර අනවසරයෙන් ඉඩම් අල්ලා ගෙන සිටින්නන්ගෙන් එම ඉඩම් ලබා ගැනීම ද නැවත එම ඉඩම් උපරිම ලාභයක් ලැබෙන පරිදි ද භාවිතා කළ යුතුය. එසේම දැනට නිත්‍යනුකූල ක්‍රමයක් යටතේ ලබා දී ඇති ඉඩම් ද වර්තමාන මිල ගණන්වලට සරිලන පරිදි ඒවායින් උපරිම ලාභ ලැබීම ද කළ යුතුය.

රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති සම්බන්ධයෙන් අවධානය යොමු කිරීම ද සිදු කළ යුත්තේ දුම්රිය මඟින් භාණ්ඩ ප්‍රවාහනය සඳහා අවශ්‍ය කටයුතු සිදු කිරීමය. විශේෂයෙන්ම බහිෂ්‍ය තෙල්, සීමෙන්ති, සීනි, ඇතුළු ද්‍රව්‍ය පිළිබඳවත් කන්ටේනර් ප්‍රවාහනය පිළිබඳවත්

රාජ්‍යයට එවැනි ප්‍රතිපත්තියක් සැකසිය හැකිය. එමඟින් දුම්රිය සේවයේ අලාභය අඩු වනවා පමණක් නොව විශේෂයෙන්ම නාගරික ප්‍රදේශවල ඇති අධික රථවාහන තදබදයට ද එයින් විසඳුම් ලැබෙනවා ඇත.

අනවසරයෙන් ඉඩම් ඇල්ලුවාට මහින්දානන්දට නඩු

දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිය ඉඩම් අනවසරයෙන් අල්ලා ගැනීමට චරේඛව යහපාලන ආණ්ඩුව බලයට පත්වීමෙන් පසු පවරන ලද එක් සුවිශේෂී නඩුවක් වූයේ හිටපු අමාත්‍ය ජොන්ස්ටන් ප්‍රනාන්දු මහතාට චරේඛව පවරන ලද ඉඩමය.

අංක 75858 යටතේ නාවල පිටියේ දිසාධිකරණයේ පවරන ලද මෙම නඩුව මුලින්ම කැඳවන ලද්දේ 2016 ජූනි මස 10 දිනය. එදින හිටපු අමාත්‍ය මහින්දානන්ද අලුත් ගමගේ අධිකරණයේ පෙනී නොසිටි අතර ඔහු වෙනුවෙන් ඔහුගේ සොහොයුරෙකු වූ නයනානන්ද අලුත්ගමගේ නීතිඥවරයා අධිකරණයේ පෙනී සිටියේය. එම නඩුව 2016 සැප්තැම්බර් 23 වන දින යළි කැඳවීමට නියමිතය. මහින්දානන්ද අලුත්ගමගේ මන්ත්‍රීවරයාගේ නමින් පිහිටුවා ඇති මහින්දානන්ද අලුත්ගමගේ පදනම සඳහා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව සතු නාවලපිටියේ පිහිටි ඉඩමක් ලබාගෙන අනවසරයෙන් භුක්ති විඳීම මෙම නඩු පැවරීමට හේතු වී ඇත. අදාළ ඉඩම පර්චස් 12ක පමණ වපසරයෙන් යුතු වන අතර එහි තට්ටු තුනක ගොඩනැගිල්ලක් ද ඉදි කර ඇත.

මහින්දානන්ද අලුත්ගමගේ මන්ත්‍රීවරයා අමාත්‍ය ධුරය දරන ලද පසුගිය ආණ්ඩු සමයේ දී ඔහුගේ මෙම අනවසර ඉඩම් ඇල්ලීමට විරුද්ධව කටයුතු කරන්නට දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුවට හැකියාවක් නොතිබූ අතර ඒ සඳහා ප්‍රධානතම හේතුව වී තිබුණේ ඔහුට එම වකවානුවේ තිබූ දේශපාලන බලපෑම්වන්කාරකමය.

ඇනවුම් නොමැතිව අත්තිකාරම් ගෙවීමේ ගැහිල්ල

ශ්‍රී ලංකා ගමනාගමන මණ්ඩලය සඳහා අමතර කොටස් ඇතුළු භාණ්ඩ මිලදී ගැනීමේ දී ලබා නොගත් හෝ ඇනවුම් නොකරන ලද භාණ්ඩ වෙනුවෙන් අත්තිකාරම් වශයෙන් රුපියල් මිලියන 126ක පමණ මුදලක් ගෙවීම ගැන අභ්‍යන්තර විගණන අංශය හෙළිදරව් කරගෙන ඇත.

මෙම හෙළිදරව් කර ගැනීම සිදු කර ඇත්තේ වත්මන් ආණ්ඩුව බලයට පත්වීමෙන් පසුව වන අතර අත්තිකාරම් වශයෙන් ගෙවූ එම රුපියල් මිලියන 126ක මුදල නැවත අය කර ගැනීම සඳහා නීති මඟින් කටයුතු කිරීමට වත්මන් ශ්‍රී ලංගම පාලනාධිකාරිය පියවර ගෙන ඇත.

ශ්‍රී ලංගම සතු ජංගම ගිණුම් අංක 004- 1001-5-2010894 මඟින් අදාළ අත්තිකාරම් මුදල් ගෙවීම් කර ඇත්තේ 2012, 2013, හා 2014 යන වර්ෂයන්ට අදාළවය. එහිදී අභ්‍යන්තර විගණනය සඳහන් කරන්නේ වෙක්පත් මඟින් සැපයුම්කරුවන්ට ගෙවීම් කර ඇතත් එම ගෙවීම් පියවා නොමැති අවස්ථා රාශියක් දක්නා ලද බවයි. ලබා ගත්

අත්තිකාරම් මුදලට අදාළව බිල්පත් පියවීමෙන් පසුව නැවත අත්තිකාරම් ගෙවීම් කළ යුතු වුවත් එකී සැපයුම්කරුවන්ට දිගින් දිගටම අත්තිකාරම් වශයෙන් හඳුන්වා වෙක්පත් මඟින් මුදල් ගෙවා ඇති බවය.

ඒ අනුව ශ්‍රී ලංගම සඳහා දුනුකොළ සැපයීම වෙනුවෙන් නන්දන ඔටෝ ප්‍රයික්ට් ප්‍රයිවට් ලිමිටඩ් ආයතනයට 2012 වර්ෂයේ දී 21 වතාවක දී රුපියල් මිලියන 30 ක් හා එක් ලක්ෂ පනස් දාහක් ගෙවා ඇත. එමෙන්ම 2013 වර්ෂයේ දී ද නන්දන සිවිල් ඉංජිනියර්ස් නැමැති නන්දන ඔටෝ ප්‍රයික්ට්ස් සමාගම ඇති නැප්කෝ සමූහයේ සමාගමට දුනුකොළ සැපයීම වෙනුවෙන් අවස්ථා 65කදී ඇති මුදල රුපියල් මිලියන 65.5කි. 2014 වර්ෂයේදී නන්දන ඔටෝ ප්‍රයික්ට්ස් සමාගමට අවස්ථා 30 කදී ලබා දී ඇති අත්තිකාරම් මුදල රුපියල් මිලියන 29 හා රුපියල් ලක්ෂයකි. මෙම අත්තිකාරම් ගෙවීම්වල විශේෂත්වය වන්නේ ඇතැම් ඉන්වොයිස් කිසිවක් නොමැතිව එක් අත්තිකාරම් මුදල් ගෙවා තිබීමය. මෙම ගෙවීම් සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංගම මූල්‍ය අංශයට කිසිදු බාධාවක් තිබී නැති අතර එම ගෙවීම්වල නීතිවිරෝධී බව පිළිබඳව ද තැකීමක් කර නැත.

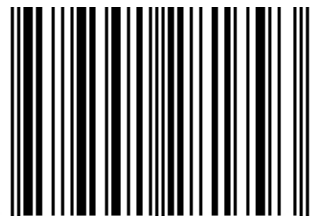
මෙවැනි තත්ත්වයක් ඇති වීම සඳහා යම් ඉහළ දේශපාලන බලපෑමක් තිබුණා ද යන සැකය ද මේ වන විට ඇති වී තිබේ. මෙම අත්තිකාරම් මුදල් ගෙවීමේ ගනුදෙනුවට අදාළ සමාගම වෙනුවෙන් හිටපු අමාත්‍ය බැසිල් රාජපක්ෂ අමාත්‍ය ධුරය දැරූ ආර්ථික සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය ශ්‍රී ලංගම වෙත විවා ඇති ලිපිවලින් ඒ බව හඳුනාගත හැකිය. ආර්ථික සංවර්ධන අමාත්‍යාංශයේ විවක අතිරේක ලේකම් ආර්.ඒ.ඒ.කේ. රණවක ප්‍රවාහන අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් අමතමින් 2012.06.15 දින සහිත යවන ලිපියක සඳහන් කරන්නේ නැප්කෝ දුනුකොළ ශ්‍රී ලංගමට සැපයීම වෙනුවෙන් ගෙවීමට ඇති මුදල ගෙවීමට කටයුතු කරන ලෙස හා ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ වාර්තාවක් ලබා දෙන ලෙසය. මෙම ලිපියට අදාළ සිය ඉල්ලීම් නන්දන ඔටෝ ප්‍රයික්ට් සමාගම ආර්ථික සංවර්ධන අමාත්‍යාංශයේ විවක ලේකම්වරයා වූ ආචාර්ය පී.බී. ජයසුන්දරට යොමු කරන අතර ඒ මඟින් ඉල්ලා ඇත්තේ ශ්‍රී ලංගමට සපයා ඇති දුනුකොළ වෙනුවෙන් ලැබීමට ඇති රුපියල් මිලියන 15ක පමණ මුදල ලබා දීමට සහාය වන ලෙසයි. මේ ආකාරයේ සහාය වීමත් ශ්‍රී ලංගම අයත් ප්‍රවාහන අමාත්‍යාංශයෙන් හෝ මුදල් අමාත්‍යාංශයෙන් හෝ නොඉල්ලා ඒ සඳහා ආර්ථික සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය වෙත යොමුවීම ද අවධානයට ලක්විය යුතු කරුණකි.

අපේ රාජ්‍යේ අඳුරු අහුමුලු

රාජ්‍ය අංශයේ දුශ්චර්යාවන් පිළිබඳ විමසමක්

ට්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් ශ්‍රී ලංකා
අංක 5/1, චිලිබන්ක් පාර, කොළඹ 05
දුරකථන - (94) 11 4369781
ෆැක්ස් - (94) 11 2 501 707
වෙබ් අඩවිය - www.tisrilanka.org

9 789551 281793 >